

Σελ. 170-182.

Αριθ. 383, 384, 385, 387,

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

11/11/11

Μαργαρίτα

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

17668

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ

Αρ. Εισ. 14668

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ (ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

ΗΜΟΙ ΕΙΜΕΝ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΘΝΟΣ

Σοφοκλῆς

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

6^η η.τ. 1945.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ὁ Σοφοκλῆς, υἱὸς τοῦ Σοφίλλου, ἐγεννήθη τῷ 496 π.Χ. ἐν τῷ Ἰππίῳ Κολωνῶν, ὅστις ἦτο θελκτικώτατος ἐπὶ λόφου προσείστον τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Σοφοκλῆς ὡς υἱὸς πατρὸς εὐπόρου, ἔχοντας ἐργαστάσιον μαχαιροποιῶν, ἔτυχεν ἐπιμελελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν, καὶ ἀνέπτυξεν ἀρμονικῶς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Τὸ σωματικόν του δὲ κάλλος, ἡ πρόθυμος χάρις καὶ ἡ ψυχικὴ του εὐγένεια, ὡς καὶ αἱ μουσικαὶ του ἰκανότητες, τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ὁ περίφημος διδάσκαλός του τῆς μουσικῆς Δάμπρος, κατέστησαν αὐτὸν ἄξιον μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Διὰ τοῦτο, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐσωστάθησαν τὰ ἐπινίκια, ὁ Σοφοκλῆς ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων ἐφήβων Ἀθηναίων ἐχόρευσε ἐπὶ κεφαλῆς χοροῦ παίδων περὶ τὸ τρίπαιον. Ἡ φυσιογνωμία δὲ τοῦ Σοφοκλέους, τὸ μεγαλοπρεπὲς παράστημά του καὶ ἡ ἥρεμος ἔκφρασις τοῦ προσώπου του θαυμασιῶς εἶναι ἀποτελεστώμενα εἰς τὸν ἐπιβλητικώτατον ἀνδριάντα του, τὸν εὐρισκόμενον σήμερον εἰς τὸ Λατερανὸν Μουσεῖον τῆς Ῥώμης.

Μελετῶν ἐκ νεότητος του ὁ Σοφοκλῆς τὸν ἀθάνατον Ὅμηρον καὶ θαυμάζων τὸν πρῶτον καὶ μεγαλοφάνταστον τραγικὸν ποιητὴν καὶ διδάσκαλόν του Αἰσχύλον, ἐνωρὶς ἐτρόπη εἰς τὴν ποίησιν, καὶ δὴ εἰς τὴν τραγικὴν, καὶ ἀφωσιώθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καθ' ὅλον τὸν βίον του.

Ἐν ἡλικίᾳ μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς, ἔχων πεποίθησιν εἰς τὴν ποιητικὴν του ἀξίαν, κατήλθε τὸ πρῶτον τῷ 468 εἰς τὸν δραματικὸν ἀγῶνα καὶ ἀντιμετρηθεὶς πρὸς τὸν παλαιμαχον τραγικὸν ποιητὴν Αἰσχύλον ἐνίκησεν αὐτόν. Κατὰ τὸν ἀγῶνα μάλιστα ἐκείνον, ἐνῶ οἱ μὲν τῶν θεατῶν ἐπευφήμιον τὸν Αἰσχύλον, οἱ δὲ τὸν Σοφοκλέα, εἰσηλθεν εἰς τὸ θέατρον ὁ Κίμων, ἐπιστρέφας ἐκ τῆς ἐκστρατείας του. Παρακληθεὶς δὲ οὗτος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κριτῆς μετὰ τῶν συστρατῆρων του ἀπένευε τὸν στέφανον τῆς νίκης εἰς τὸν Σοφοκλέα, ὅστις οὕτως ἐμφανίζεται ὡς νέον ἐπιτέλλον ἄστρον ἐν τῇ δραματικῇ σκηρῇ. Ἐκτοτε ὑπερεῖχε σχεδὸν πάντοτε εἰς τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας. τῷ δὲ 42 διδάξας τὴν Ἀντιγόνην τοσοῦτον ἠὲδοκίμησεν εἰς αὐτήν, ὥστε ἐξελέγη τῷ 440 συστράτηγος τοῦ Περικλέους εἰς τὸν Σαμιακὸν πόλεμον. Καὶ γενικῶς ὁ Σοφοκλῆς ἀνεδείχθη ἀληθῆς καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γράφων ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἀριστοτεχνικὰ δράματα μέχρι βαθέος γήρατος αὐτοῦ καὶ συνεχῶς εὐνοούμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ἢ καλαισθησία τοῦ ὁποῖου εὗρισκε πάντοτε εἰς τὰ ἔργα του τὴν πληρεστέραν ἱκανοποίησίν του.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦτο φαιδρὸς, εὐπροσήγορος καὶ πολὺ προσήνης, δὲν παρέλειπε δὲ νὰ διατηρῇ φιλικὰς σχέσεις μετ' ἐξεχόντων προσώπων τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Περικλέους, τοῦ Ἡροδότου κ.ἄ. Ἦτο ἐπίσης φιλόθρησκος, τηρητῆς τῶν παραδόσεων καὶ θεοσεβῆς, ἄνευ ὑπερβολῶν καὶ στενότητος πνεύματος, ἀσκήσας μάλιστα καὶ ἱερατικὸν ἀξίωμα. Ἀξίον σημειώσεως ἐπίσης εἶναι, ὡς θὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς τραγωδίας, ὅτι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἶχον τὴν ἀπήχησίν των εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ψυχὴν, ἀντιλαμβανομένην μὲ βαθεῖαν πείραν τῆς ζωῆς ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς μορφὰς τοῦ πάθους, τὰ τροφερὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὑψηλὰς ἐξάρσεις.

Τέλος ὁ Σοφοκλῆς διεκρίνετο διὰ τὴν ἐξαίρετον ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθῆνας, τὰς ὁποίας οὐδέποτε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ἐγκατέλιπε διὰ νὰ ἀποδημήσῃ, ὅπως ἔπραξαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοὶ καὶ ἄλλοι διανοοῦμενοι τῆς ἐποχῆς του, εἰς ἄλλας χώρας, καίτοι ἐπανειλημμένως εἶχε κληθῆ ὑπὸ διαφόρων ἡγεμόνων διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἀλλὰς αὐτῶν.

Καίτοι δὲ ὁ Σοφοκλῆς εἶχεν ἐξ ιδιοσυγκρασίας εὐθυμον χαρακτῆρα, ἐδοκίμασεν ὅμως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἱκανὰς λύπας, λόγῳ οἰκιακῶν διενέξεων, τοῦ υἱοῦ του μάλιστα Ἰοφῶντος ἐγγείραντος δίκην παρανοίας κατ' αὐτοῦ. Ἡ καταλαβούσα δὲ αὐτὸν βαρυνθυμία διαφαίνεται καὶ ἐν τῷ τρίτῳ στασίμῳ τοῦ τελευταίου δράματός του, τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῶ.

Τοιοῦτος ὢν ὁ μέγας τραγικὸς ἀπέθανε γαλήμιον φυσικὸν θάνατον τῷ 406 π.Χ. ἐν ἡλικίᾳ 90 ἐτῶν.

Β'. ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ὁ Σοφοκλῆς ζήσας εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν τὸ πνευματικὸν κέντρον ὅλης τῆς Ἑλλάδος (κοινὴ παιδεύσις Ἑλλάδος, Ἑλλάς Ἑλλάδος, ὅπως ἐλέγοντο), καὶ ἔχων ὡς ἀνταγωνιστὰς του δύο μεγάλους ἐπίσης ὁμοτέχνους του, τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὐριπίδην, κατώρθωσε νὰ καινοτομήσῃ εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοιαύτας ιδιότητας, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸν ποιητικὸν ἀστέρα πρώτου μεγέθους καὶ ἀνυπέβλητον τραγικὸν ποιητὴν.

Ἐν πρώτοις ἡ σπουδαιότερα μεταβολὴ ἦτο, ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἐδίδασκε τρεῖς χωριστὰς τραγωδίας μὲ διάφορον δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν, ἀντὶ μιᾶς συνεχομένης τριλογίας μὲ κοινὴν ὑπόθεσιν, ὡς ἔπραττεν ὁ Αἰσχύλος. Ἡῤῥησεν ὁμοίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν ἐκ δύο (τὸν α' εἶχεν εἰσαγάγει ὁ Θέσπις, τὸν β' ὁ Αἰσχύλος) εἰς τρεῖς. Ὅμοίως ἠῤῥησεν τὸν ἀριθμὸν τῶν χορευτῶν δι' ἕκαστον δράμα ἐκ 12 εἰς 15. Ὡσαύτως περιορίσεν τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ, δώσας μεγαλυτέραν ἔκτασιν εἰς τὸν διάλογον.

Ἐξ ἄλλου ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης εἰς τὴν κατὰσκευὴν τοῦ δράματος. Ἔχει ἀρίστην ἠθοποιεῖαν, ζωγραφίζων τελείως τοὺς χαρακτῆρας τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδύεται ἄριστα τὴν πλοκὴν ταῦ μύθου, παρεμβάλλων εἰς τὰ δράματά του περιπετείας καὶ ἀναγνωρίσεις, καὶ χρησιμοποιεῖ ἐν πᾶσι τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἁρμοσίαν, πὸν πρέπει. Ἀφαιρέσας τὸν ὄγκον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις παρίστανε τὰ πράγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικώτερα τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ἀντιθέτως

πρὸς τὸν Εὐριπίδην, ὅστις παρίστανεν αὐτά, ὅποια εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ Σοφοκλῆς παρίστανεν αὐτά ὅποια πρὸς εἶναι, ἀκολουθῶν τὸ μέτρον, ὅπερ εἶναι ἡ εὐγενεστάτη καὶ χαριεστάτη ἀρετὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ γλῶσσά του, ὡς θὰ ἐκτιμήσωμεν αὐτήν, εἶναι πλήρης λεπτότητος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἁρμονικὴν καὶ σύμμετρον δραματικὴν του τέχνην, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι μέλιτταν, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἔλεγεν, ὅτι τὸ στόμα του μέλιτι κεχορισμένον ἦν. Ἀλλὰ καὶ τὰ χορικά του ᾄσματα εἶναι περίτεχρα καὶ ὠραῖα, μεστὰ μεγαλοπρεπείας καὶ χάριτος.

Ὅμοίως, ἐνῶ εἰς τὸν Αἰσχύλον τὸ τραγικὸν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν στάσιν τῆς Μοῖρας ἢ τοῦ θείου ἔναντι τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πάλην αὐτῶν πρὸς ἐκεῖνα, εἰς τὸν Σοφοκλέα ἡ Μοῖρα ἢ ὁ Θεὸς διευθύνουν μὲν μέχρις ἐνὸς σημείου τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἢ ἐσωτερικῆ δύναμις καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὅποια παρορμᾷ αὐτὸ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ, ὃν θέτει πρὸ αὐτοῦ.

Διὰ τὰς ἀρετὰς του δὲ αὐτὰς καὶ τὰς ἄλλας, ἃς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἐκτιμήσωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς τὸν τελειότατον τῶν τραγικῶν, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τοὺς κανόνας τῆς τραγικῆς τέχνης ἐκ τῶν τραγωδιῶν κυρίως τοῦ μεγάλου τούτου τραγικοῦ ἔλαβεν.

Γ'. ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ὁ Σοφοκλῆς συγγραφέων δι' ὄλον τοῦ βίου ἐποίησε περὶ τὰ 123 δράματα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἔλαβε τὰς περισσοτέρας ἐξ ὄλων τῶν τραγικῶν νίκας, ἐκ τῶν δραμάτων δὲ τούτων ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἑπτὰ. Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίπους Τύραννος, Αἴας, Φιλοκλήτης καὶ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶν.

Αἱ τραγωδίαι δὲ αὐταὶ ἐπαίζοντο εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις, εἰκόνας καὶ προτομαὶ αὐτοῦ πολλαὶ ἐστήθησαν, καὶ σήμερον τιμῶνται

ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ ἔργα του, ἀπλήστως ἀναγινωσκόμενα καὶ ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν σκηνὴν ὑπ' αὐτοῦ.

Δ'. ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὁ Οἰδίπους Τύραννος, τυφλὸν ὄργανον τοῦ μοιραίου, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τοῦ σχετικοῦ μύθου, ἐφόρευεν ἐν ἀγνοίᾳ του τὸν πατέρα Λαίον καὶ συνεξέυχθη τὴν μητέρα του Ἰοκάστην. Ἐκ τοῦ ἀνοσίτου τούτου γάμου ἐγεννήθησαν τέσσαρα τέκνα, ὁ Ἐτεοκλῆς, ὁ Πολυνείκης, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἰσμήνη. Ὅτε ἀπεκαλύφθη τὸ γεγονός τῆς πατροκτονίας καὶ τοῦ μαροῦ γάμου, ἡ μὲν μήτηρ καὶ σύζυγος Ἰοκάστη ἀπηγχονίσθη, ὁ δὲ Οἰδίπους, ἀφ' οὗ ἐτύφλωσεν ἑαυτὸν, μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Οἱ υἱοὶ τούτου συνεφώνησαν νὰ βασιλεύῃ ἕκαστος τῶν δύο κατ' ἔτος, ἀλλ' ὅτε παρῆλθε τὸ ἔτος τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Ἐτεοκλέους, ἤρνεϊτο οὗτος νὰ παραχωρήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀδελφόν. Τότε ὁ Πολυνείκης μεταβάς εἰς τὸ Ἄργος καὶ γενόμενος ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἀδράστου ἐκστρατεύει μετὰ τοῦ πειθεροῦ καὶ πέντε ἄλλων ἡγεμόνων ἐναντίον τῶν Θηβῶν. Ἐκαστος τῶν ἐπτὰ τούτων ἡγεμόνων ἐτάχθη ἔναντι μᾶς τῶν ἐπτὰ πυλῶν τῆς πόλεως, τὰς ὁποίας ἐπτὰ ἐπίσης Θηβαῖοι ἥρωες ὑπερῆσιπυον. Ἐνῶ δὲ τοιοντοτρόπως εἶχον ἀντιπαραταχθῆ τὰ ἀντίπυλα στρατεύματα, ἀπεφασίσθη νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας τῶν δύο ἀδελφῶν, οἵτινες πιάτουν ἀμφοτέρω κατ' αὐτήν.

Μετὰ τοῦτο τὴν βασιλείαν ἀρέλαβεν ὁ θεῖός των, ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης, Κρέων, ὅστις κατορθώνει, ἀφ' οὗ προσηνέχθη κατὰ συμβουλήν τοῦ μάντεως Τειρεσίου θῦμα πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ θεοῦ Ἄρεως ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του Μεγαρέδς, νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τρέφῃ αὐτοὺς εἰς φυγὴν.

Τὸ ὑπὸ ἀνάγνωσιν δρᾶμα, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἄριστον διὰ τὴν ἠθοποιίαν του καὶ ἴσως ἡ ἐνδοξοτάτη τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν τραγωδιῶν, ἀρχεται εὐθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἔκδοσιν τῆς διαταγῆς περὶ τῆς τύχης τῶν νεκρῶν τῶν ἀλληλοφονευθέντων δύο ἀδελφῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

√ ANTIΓONH

ᾠ κοινὸν ἀντάδελφον Ἴσμήνης κάρα,
ᾗ οἶσθ' ὅτι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν
ὁποῖον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ ;
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερο
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμόν ἐσθ', ὁποῖον οὐ 5
τῶν σῶντε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει
κῆρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως ;
ἔχεις τι κεισήκουσας ; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά ; √ 10

ΙΣΜΗΝΗ

ἔμοι μὲν οὐδαὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὔθ' ἠδὺς οὔτ' ἀλγεινὸς ἵκετ', ἐξ ὅτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μῆ θανόντοιν ἡμέρα διπλῆ χειρὶ
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν Ἀργείων στρατὸς 15
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέροτρον,

οὔτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη.

ΑΝ. ἤδη καλῶς, καί σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τουδ' οὔνεκ' ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύοις.

ΙΣ. τί δ' ἔστι ; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. 20

ΑΝ. οὐ γὰρ τάφου νῶν τῷ κασιγνήτῳ Κρέων
τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει ;

Ἐτεοκλέα μὲν ὡς λέγουσι, σὺν δίκῃ
χρησθεῖς δικαία καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς
ἔκρυψε τοῖς ἔνευθεν ἔντιμον νεκροῖς, 25

τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκουσ νεκρὸν
ἀστοῖσιν φασιν ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ
τάφῳ καλύψαι μηδὲ κοκῦσαί τινα,
ἔαν δ' ἄκλαντον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν
θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. 30

τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
κάμοι — λέγω γὰρ κάμει — κηρύξαντ' ἔχειν,
καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν
σαφῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν
οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δοῶ,
φόνον προκείσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35

οὕτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δείξεις τάχα
εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακίη.

ΙΣ. τί δ', ὦ ταλαίφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
λύουσ' ἂν εἴθ' ἄπτουσα προσθείμην πλέον ; 40

ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ σκόπει.

ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα ; ποῖ γνώμης ποτ' εἶ ;

ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῆδε κουφίεις χειρὶ.

ΙΣ. ἢ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπορρητὸν πόλει ;

ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλῃς, 45

ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦς ἀλώσομαι.

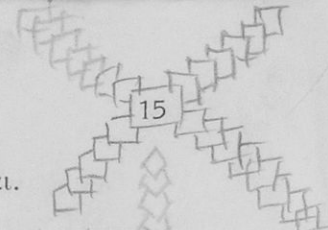
ΙΣ. ὦ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκός ;

ΑΝ. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἶργειν μέτα.

ΙΣ. οἴμοι· φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατὴρ
ὡς νῶν ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο,
πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
ῥψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χειρὶ·
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον·
τρίτον δ' ἀδελφῷ δύο μίαν καθ' ἡμέραν
αὐτοκτονοῦντε τὸ ταλαιπώρῳ μόρον
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.

νῦν δ' αὖ μόνᾳ δὴ νῶ λειμμένα σκόπει
ᾄσφ κάκιστ' ὀλοόμεθ', εἰ νόμου βία
ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναιχ' ὅτι
ἔφυμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχομένα·
ἔπειτα δ' οὔνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ χρεισσόνων,
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.
ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξυγγνοῖαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.

ΑΝ. οὔτ' ἂν κελεύσαιμ' οὔτ' ἂν, εἰ θέλοις ἔτι
πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δορῆς μέτα.
ἀλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ· κείνον δ' ἐγὼ
θάψω· καλὸν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν·
φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
ὅσια πανουργήσασ', ἐπεὶ πλείων χρόνος,

50

55

60

65

70

$$(1)^2 + (3)^2 = (4)^2$$

$$1 + 9 = 4$$

ὄν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε·

ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ.

τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσας' ἔχε·

ΙΣ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
βία πολιτῶν δοῶν ἔφυν ἀμύχανος.

ΑΝ. σὺ μὲν τάδ' ἂν προύχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον
χώσους' ἀδελφῶ φιλτάτῳ πορεύσομαι.

ΙΣ. οἴμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοικά σου!

ΑΝ. μὴ 'μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον.

ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηνύσης γε τοῦτο μηδενὶ
τοῦργον, κρυφῆ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὐτῶς ἐγώ.

ΑΝ. οἴμοι, καταύδα· πολλὸν ἐχθίων ἔση
σιγῶς', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε.

ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις.

ΑΝ. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χροή.

ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'· ἀλλ' ἀμυχάνων ἐρῶς.

ΑΝ. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.

ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρόπει τὰμύχανα.

ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρῆ μὲν ἐξ ἑμοῦ,
ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.

ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἑμοῦ δυσβουλίαν
παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.

ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στείχε. τοῦτο δ' ἴσθ', ὅτι
ἄνους μὲν ἔρχῃ, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α'. ἀκτὺς ἀελίου, τὸ κάλ- 100
 λιστον ἑπταπύλω φανέν
 Θήβα τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθησ ποτ', ὦ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διοκαί-
 ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα, 105
 τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν
 φῶτα βέντα πανσαγία
 φυγάδα πρόδρομον ὄξυτέρω
 κινήσασα χαλινῶ.
- σύστημα α'. ὄν ἐφ' ἡμετέρα γὰ Πολυνεΐκης 110
 ἀρθεὶς νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
 ἤγαγε· κείνος δ' ὄξεα κλάζων
 αἰετὸς εἰς γᾶν ὡς ὑπερέπτα,
 λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,
 πολλῶν μεθ' ὄπλων 115
 ξύν θ' ἵπποκόμοις κορυθεσσιν.
- ἀντιστροφ. α'. στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-
 σαισιν ἀμφιχανὸν κύκλω
 λόγχαις ἑπτάπυλον στόμα
 ἔβα, πρὶν ποθ' ἀμετέρων 120
 αἱμάτων γένυσιν πλησθῆ-
 ναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων
 πενκάενθ' Ἑφαιστον ἐλεῖν.
 τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη

πάταγος ἄρεος, ἀντιπάλας
δυσχείρωμα δράκοντι.

125

ἀντισύστ. α'. Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδῶν
πολλῶ ῥεύματι προσνισσομένους
χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίαις,
παλτῶ ῥιπτεῖ πυρὶ βαλβίδων
ἐπ' ἄκρων ἤδη
νίκην ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι.

130

στροφὴ β'. ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γὰρ πέσε τανταλωθεὶς
πυρφόρος, ὃς τότε μαινομένα ξὺν ὀρμῇ
βακχεύων ἐπέπνει
ῥιπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων.
εἶχε δ' ἄλλα τὰ μὲν,
ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στυφελίζων
[μέγας ἄρης
δεξιόσειρος.

135

140

σύστημα β'. ἐπὰ λοχαγοὶ γὰρ ἐφ' ἐπὰ πύλαις
ταχθέντες ἴσοι πρὸς ἴσους ἔλιπον
Ζηνὶ τροπαίῳ πάγχαλκα τέλη,
πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὧ πατρὸς ἐνὸς
μητρόσ τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν
δικρατεῖς λόγγας σήσαντ' ἔχεται
κοινοῦ θανάτου μέρος ἄμφω.

145

ἀντιστρ. β'. ἀλλὰ γὰρ ἅ μεγαλώνυμος ἦλθε Νίκα
τῆ πολυαρμάτῳ ἀντιχαρεῖσα Θήβα.

ἐκ μὲν δὴ πολέμων 150.
 τῶν νῦν θέσθε λημοσύναν,
 θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
 παννυχίοις πάντα ἐπέλθωμεν,
 [ὁ Θήβας δ' ἐλελίχθων
 Βάχχιος ἄρχοι.

ἀντισύστ. β'. ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς χώρας, 155
 Κρέων ὁ Μενοικέως, νέον εἰληχῶς
 ἄρχῆν, νεοχμὸς νεοραῖσι θεῶν
 ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
 μῆτιν ἐρέσσων, ὅτι σύγκλητον
 τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην, 160
 κοινῷ κηρύγματι πέμψας ;

ΚΡΕΩΝ

ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ
 πολλῶ σάλῳ σείσαντες ὥρθωσαν πάλιν.
 ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων διχα
 ἔστειλ' ἰκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖου
 σέβοντας εἰδῶς εὐ θρόνων αἰεὶ κράτη,
 165
 τοῦτ' αὔθις, ἥνικ' Οἰδίπους ὥρθου πόλιν,
 κατεῖ διώλετ', ἀμφὶ τοῦς κείνων ἐπι
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.
 170
 ὅτ' οὖν ἐκείνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν
 καθ' ἡμέραν ὄλοντο παίσαντες τε καὶ
 πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἐχω

γενους καὶ ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.
 ἀμνηστων δὲ παντός ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆ.
 ἔμοι γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστον ἀπτεται βουλευμάτων.
 ἀλλ' ἐκ φόβου τοῦ γλώσσαν ἐγκλήσας ἔχει.
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μείζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὀρῶν ἀεὶ,
 οὐτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὀρῶν
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὐτ' ἂν φίλον ποτ' ἀνδρᾶ δυσμενῆ χθινοῦς
 θεῖμην ἐμαυτῶ, τοῦτο γινώσκων, ὅτι
 ἧδ' ἐστὶν ἡ σφίζουσα καὶ ταύτης ἔπι
 πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν.
 καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κρυψίας ἔχω
 ἀστοῖσι παιδῶν τῶν ἀπ' Οἰδίπου περὶ
 Ἐτεοκλέα μιν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
 ὄλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δόρει,
 τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι,
 ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς.
 τὸν δ' αὖ ξύναμιον τοῦδε, Πολυνείκη λέγω,
 ὃς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ
 ποῆσαι κατ' ἄχος, ἠθέλησε δ' αἵματος
 κοινου πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
 καὶ τὸν ἑαυτῶν κτήνην ἰσχυρῶς ἀποκαταστήσει.

τοῦτον πόλει τῆδ' ἐκκεκηροῦχθαι λέγω
 μήτε κτερίζειν μήτε κοκῦσαι τινα,
 εἴαν δ' ἄθραπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 205
 καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθέν τ' ἰδεῖν.
 τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦποι' ἔκ γ' ἐμοῦ
 τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
 ἀλλ' ὅστις εὖνους τῆδε τῆ πόλει θανὼν
 καὶ ζῶν ὁμοίως ἔκ γ' ἐμοῦ τιμῆσεται. 210

ΧΟ. σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει. παῖ Μενοιτιάδης Κρέον,
 τὸν τῆδε δύσνον καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει·
 νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντί ποῦ γ' ἔνεστί σοι
 καὶ τῶν θανόντων χῶπόσοι ζῶμεν πέρι. 206

ΚΡ. ὡς ἂν σκοποὶ νῦν ἦτε τῶν εἰρημένων. 215

ΧΟ. νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθετος.

ΚΡ. ἀλλ' εἰς' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.

ΧΟ. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι ;

ΚΡ. τὸ μὴ πιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.

ΧΟ. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, ὅς θανεῖν ἐρῶ. 220

ΚΡ. καὶ μὴν ὁ μισθός γ' οὗτος· ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων
 ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

Φ Υ Λ Α Ξ

ἀναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὑπο
 δύσπνουσ ἰκάνω κοῦφον ἐξάρας πόδα.
 πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις, 225
 ὁδοῖς κυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφήν
 ψυχὴ γὰρ ἠῦδα πολλά μοι μυθουμένη
 ἴταλας, τί χωρεῖς, οἱ μολῶν δώσεις δίκην ;

τλήμων, μένεις αὖ ; καὶ τὰδ' εἴσεται Κρέων
 ἄλλου παρ' ἀνδρός ; πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀलगυγῆ ;
 τοιαῦθ' ἐλίσσων ἦνυτον σχολῆ βραδύς.
 χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά.
 τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
 σοί· καὶ τὸ μηδὲν ἐξερω, φράσω δ' ὅμως·
 τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος
 τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον.

ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν ;

ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαντοῦ· τὸ γὰρ
 πρᾶγμ' οὔτ' ἔδρασ' οὔτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρωῶν,
 οὔδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι.

ΚΡ. εὔ γε στοχάζῃ κάποφάργγυσαι κύκλω
 τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ὥς τι σημανῶν νέον.

ΦΥ. τὰ δεινὰ γὰρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολύν.

ΚΡ. οὐκ οὐκ ἐρεῖς ποτ', εἴτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει ;

ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρὸν τις ἀρτίως
 θάψας βέβηκε κατὰ χρωτὶ διψίαν
 κόνιν παλύννας κάφαριστεύσας ἅ χροί.

ΚΡ. τί φῆς ; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε ;

ΦΥ. οὐκ οἶδ'· ἐκεῖ γὰρ οὔτε του γενῆδος ἦν
 πλῆγμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή, στύφλος δὲ γῆ
 καὶ χέρσος, ἀρρώξ οὔδ' ἐπημαξευμένη
 τροχοῖσιν, ἀλλ' ἄσημος οὐργάτης τις ἦν·
 ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμῖν ἡμεροσκοπὸς
 δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
 ὁ μὲν γὰρ ἠφάνιστο — τυμβήρης μὲν οὔ,
 λεπτή δ', ἄγος φεύγοντος ὥς, ἐπὶ κόνις.
 σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν

ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἐξεφαίνετο.
 λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
 φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κἂν ἐγίγνετο
 πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·
 εἷς γὰρ τις ἦν ἕκαστος οὐξεργασμένος,
 κούδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι·
 ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύθρους αἶρειν χεροῖν
 καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν,
 τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ξυνειδέναι
 τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μῆτ' εἰργασμένῳ.
 τέλος δ', ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
 λέγει τις εἷς, ὃς πάντας ἐς πέδον κᾶρα
 νεῦσαι φόβῳ προύτρειπεν· οὐ γὰρ εἶχομεν
 οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς
 πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῦθος ὡς ἀνοιστέον
 σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κούχλι κρυπτέον.
 καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κἀμὲ τὸν δυσδαίμονα
 πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν·
 πάρεμι δ' ἄκων οὐχ ἐκοῦσιν, οἶδ' ὅτι·
 στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.

260

Διαδοθένως ↓

265

270

275

ΧΟ. ἄναξ, ἐμοί τοι, μὴ τι καὶ θεήλατον
 τοῦργον τόδ', ἢ ξύννοια βουλεύει πάλαι.
 ΚΡ. παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κἀμὲ μεστῶσαι λέγων,
 μὴ φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρον ἅμα·
 λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων
 πρόνοϊαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι.
 πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας
 ναοὺς πυρῶσων ἤλθε κἀναθήματα

280

285

καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν ;
 ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεοῦς ;
 οὐκ ἔστιν ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
 ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί,
 κρυφῆ κάρᾳ σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῶ
 λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.
 ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς
 παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε. ✓
 οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος
 κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
 πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων,
 τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
 χρηστὰς πρὸς αἰσχροῦ πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν. ✓
 πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν
 καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.
 ὅσοι δὲ μισθαρονοῦντες ἦνυσαν τάδε,
 χρόνῳ ποτ' ἐξέπραξαν ὡς δοῦναι δίκην. ✓
 ✓ ἀλλ' εἴπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἐξ ἐμοῦ σέβας,
 εὖ τοῦτ' ἐπίστας· ὄρκιος δέ σοι λέγω,
 εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου
 εὐρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὀφθαλμοὺς ἐμούς,
 οὐκ ὑμῖν Ἄιδησ μῶνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
 ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσηθ' ὕβριν.
 ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον
 τὸ λοιπὸν ἀρπάζητε καὶ μάθηθ', ὅτι
 οὐκ ἐξ ἅπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
 ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
 ἀτομένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωμένους.

ΦΥ. εἰπεῖν τι δώσεις ἢ στραφεῖς οὕτως ἴω ;

ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;

ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὧσιν ἢ 'πὶ τῇ ψυχῇ δάκνη ;

ΚΡ. τί δαὶ ὀυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;

ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὧτ' ἐγώ.

ΚΡ. οἴμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ !

ΦΥ. οὐκ οὐν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.

ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδοῦς.

ΦΥ. φεῦ !

ἢ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῇ δοκεῖν.

ΚΡ. κόμπευε νῦν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ

φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἔξερεῖθ' ὅτι

τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.

ΦΥ. ἀλλ' εὐρεθεῖη μὲν μάλιστ'· ἐάν δέ τοι

ληφθῆ τε καὶ μὴ, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,

οὐκ ἔσθ' ὅπως ὄψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.

καὶ νῦν γὰρ ἐκτός ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς

σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

ΧΟΡΟΣ

στροφή α' πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν-

θρώπου δεινότερον πέλει·

τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν

πόντου χειμερῖω νότῳ

χωρεῖ, περιβρυχίοισιν

περῶν ὑπ' οὐδμασιν,

θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν

ἄφθιτον, ἀκαμάταν, ἀποτρέεται,

ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,

ἰπτεῖω γένει πολεῦων.

- ἀντιστρ. α'. κουφονόων τε φῦλον ὄρ-
 νίθων ἀμφιβαλὼν ἄγει
 καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
 πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν
 σπείραιοι δικτυοκλώστοις,
 περιφραδῆς ἀνήρ !
 κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
 θηρὸς ὄρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'
 ἵππον ὀχμάζεται ἀμφιλόφω ζυγῶ
 οὔρειόν τ' ἀκμηῆτα ταῦρον.
- στροφη β'. καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
 φρόνημα καὶ ἀστυνόμους
 ὄργας ἐδιδάξατο καὶ δυσαύλων
 πάγων ὑπαίθρια καὶ
 δύσομβρα φεύγειν βέλη,
 παντοπόρος·
 ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται
 τὸ μέλλον· Ἄϊδα μόνον
 φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
 νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
 ξυμπέφρασται.
- ἀντιστρ. β'. σοφόν τι τὸ μηχανόεν
 τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
 ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·
 νόμους γεραίρων χθινοῦς
 θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
 ὑψίπολις·
 ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν
 ξύνεστι, τόλμας χάριν·

μήτε μοι παρῆστιος
 γένοιτο μήτ' ἴσον φρονῶν
 ὅς τάδ' ἔρδει.

375

ἔς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
 τόδε· πῶς εἰδῶς ἀντιλογήσω
 τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην ;
 ᾧ δύστηνος
 καὶ δυστήνου πατρὸς Οἰδιπόδα,
 τί ποτ' ; οὐ δὴ που σέ γ' ἀπιστοῦσαν
 τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
 καὶ ἐν ἀφροσύνη καθελόντες ;

380

ΦΥ. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη τοῦργον ἢ ἔξιορασμένη.
 τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποῦ Κρέων ;

385

ΧΟ. ὄδ' ἐκ δόμων ἄψορρος εἰς δέον περᾶ.

ΚΡ. τί δ' ἔστι ; ποία ξύμμετρος προὔβην τύχη ;

ΦΥ. ἄναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἔστ' ἀπόμοτον
 ψεύδει γὰρ ἢ πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
 σχολῆ ποθ' ἤξειν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγὼ
 ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε·
 ἀλλ' ἢ γὰρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
 ἔοικεν ἄλλη μῆκος οὐδὲν ἠδονῆ.

390

ἦκω, δι' ὄρκων καίπερ ὦν ἀπόμοτος,
 κόρην ἄγων τήνδ', ἢ καθηρέθη τάφον
 κοσμοῦσα. κληρὸς ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
 ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θεοῦρμαιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.
 καὶ νῦν, ἄναξ, τήνδ' αὐτός, ὡς θέλεις, λαβὼν
 καὶ κρῖνε ἀξέελεγχ'· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
 δίκαιός εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν.

395

400

ΚΡ. ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβὼν ;

ΦΥ. αὐτὴ τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι.

ΚΡ. ἦ καὶ ξυνηῖς καὶ λέγεις ὀρθῶς ἅ φῆς ;

ΦΥ. ταύτην γ' ἰδὼν θάπτουσαν ὄν σὺ τὸν νεκρὸν
ἀπειπας· ἄρ' ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω ;

ΚΡ. καὶ πῶς ὁρᾶται ἀπίληπτος ἠρέθη ;

ΦΥ. τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμ'· ὅπως γὰρ ἤχομεν,
πρὸς σοῦ τὰ δεῖν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι.
πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἢ κατεῖχε τὸν
νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ,
καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
ὄσιμν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,
ἐγερτὶ κινῶν ἄνδρ' ἀνήρ ἐπιρροῆθις
κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ' ἀκηδήσοι πόνου.
χρόνον τὰδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρι
μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
καὶ καῦμ' ἔθαπτε καὶ τότε' ἐξαίφνης χθινοῦς
τυφῶς ἀείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
πίμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
ὑλῆς πεδιάδος, ἐν δ' ἔμεστῶθη μέγας
αἰθήρ· μύσαντες δ' εἴχομεν θείαν νόσον.
καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακροῦ,
ἢ παῖς ὁρᾶται κἀνακωκῦει πικρᾶς
ὄρνθις ὄξυν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
εὐνῆς νεοσσῶν ὄρφανὸν βλέψη λέχος·
οὔτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὄρᾳ νέκυν,
γόοισιν ἐξώμωξεν, ἐκ δ' ἀράς κακὰς
ἠῤᾶτο τοῖσι τοῦργον ἐξειργασμένοις.
καὶ χερσὶν εὐθύς διψίαν φέρει κόνιν,
ἐκ τ' εὐκροτήτου χαλκίας ἄρδην πρόχου

χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει.
 χῆμεις ἰδόντες ἰέμεσθα, σὺν δέ νιν
 θηρώμεθ' εὐθύς οὐδὲν ἐκπεληγμένην,
 καὶ τὰς τε πρόσθεν τὰς τε νῦν ἠλέγχομεν
 πράξεις· ἄπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο

435

ἅμ' ἠδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἅμα·
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγῆναι
 ἥδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
 ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἦσσω λαβεῖν
 ἐμοὶ πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

440

KP. σὲ δὴ, σὲ τὴν νεύουσαν εἰς πέδον κἄρα,
 φῆς ἢ καταρῆνῃ μὴ δεδρακέναι τάδε ;

AN. καὶ φημὶ δραῖσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ.

KP. σὺ μὲν κομίζεις ἄν σεαυτὸν οἷ θέλεις.
 ἔξω, βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον

445

σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
 ἥδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε ;

AN. ἥδη τί δ' οὐκ ἐμελλον ; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.

KP. καὶ διητ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους ;

AN. οὐ γὰρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,

450

οὐδ' ἢ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
 οἷ τούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὄρισαν νόμους,
 οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόβην τὰ σά
 κηρύγμαθ', ὅστ' ἄγραπτα κἀσφαλῆ θεῶν
 νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν.

455

οὐ γὰρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε
 ζῆ ταῦτα, κοῦδεις οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη.
 τούτων ἐγὼ οὐκ ἐμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
 φρόνημα δεῖσασ' ἐν θεοῖσι τὴν δίκην

δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξήδη — τί δ' οὔ ;
 κεί μὴ σὺ προουκίρουξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου
 πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω·
 ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
 ζῆ, πῶς ὄδ' οὐχὶ κατθανῶν κέρδος φέρει ;
 οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν
 παρ' οὐδὲν ἄλλος· ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς
 μητρὸς θανόντ' ἄθραπτον ἠνσχύομην νέκυν,
 κείνοις ἄν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρωσα τυγχάνειν,
 σχεδόν τι μῶρω μωρίαν ὀφλισκάνω.

ΧΟ. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὄμον ἐξ ὄμοιου πατρὸς
 τῆς παιδός, εἵκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.

ΚΡ. ἀλλ' ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
 σίδηρον ὀπτόν ἐκ πυρὸς περισκελῆ
 θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλείστ' ἄν εἰσίδοις·
 σμικρῶ χαλινῶ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ', ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότε' ἐξηπίστατο,
 νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους,
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπανχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη.
 ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἶθ' ὀμαιμονεστέρα
 τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου κυρεῖ,
 αὕτη τε χῆ ξύναμιος οὐκ ἀλύξετον

ἄσπι καὶ κίχρη

μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευῆσαι τάφου.

490

καὶ νιν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἠρῆσθαι κλοπεύς
τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοίσι τις
ἀλούς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.

495

AN. θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλών;

KP. ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.

AN. τί δῆτα μέλλεις; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
ἀρεστὸν οὐδὲν μηδ' ἀρεσθείη ποτέ·

500

οὔτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ.
καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
τιθεῖσα; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήροι φόβος.
ἀλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
κᾶῤῥεστιν αὐτῇ δοᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται.

505

KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὀρᾶς.

AN. ὀρῶσι χοῦτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.

KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς;

510

AN. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν τοὺς ὁμοσπλάγγχους σέβειν·

KP. οὐκουν ὄμαιμος χῶ καταντίον θανόν;

AN. ὄμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτου πατρός.

KP. πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν;

AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ καθθανὸν νέκυς.

515

KP. εἴ τοί σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.

AN. οὐ γὰρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὤλετο.

- KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· ὁ δ' ἀντιστάς ὕπερ.
 AN. ὅμως ὃ γ' Ἄιδης τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ.
 KP. ἀλλ' οὐκ ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ἴσος. 520
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ;
 KP. οὔτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδ' ὅταν θάνῃ, φίλος.
 AN. οὔτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν.
 KP. κάτω νυν ἔλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή. 525
 XO. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἴσμήνη,
 φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
 νεφέλη δ' ὀφρύων ὕπερ αἱματόεν
 ῥέθος αἰσχύνει,
 τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν. 530
 KP. σὺ δ', ἢ κατ' οἴκους ὡς ἔχιδν' ὑφειμένη
 λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
 τρέφων δὴ ἅτα κάπαναστάσεις θρόνων,
 φέρ' εἰπέ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
 φήσεις μετασχεῖν ἢ Ἴξομῆ τὸ μὴ εἰδέναι ; 535
 IS. δέδρακα τοῦργον, εἴπερ ἦδ' ὀμοροθεῖ,
 καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.
 AN. ἀλλ' οὐκ ἔασει τοῦτό γ' ἢ δίκη σ', ἐπεὶ
 οὔτ' ἠθέλησας οὔτ' ἐγὼ κοινοσάμην.
 IS. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι
 ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη. 540
 AN. ὦν τοῦργον Ἄιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες·
 λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
 IS. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσῃς τὸ μὴ οὐ
 θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι. 545
 AN. μή μοι θάνῃς σὺ κοινά, μηδ' ὃ μὴ ἴθιγες

- ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγώ.
 ΙΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος ;
 ΑΝ. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.
 ΙΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ', οὐδὲν ὠφελουμένη ; 550
 ΑΝ. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.
 ΙΣ. τί δῆτ' ἄν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῖμ' ἐγώ ;
 ΑΝ. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.
 ΙΣ. οἴμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου ;
 ΑΝ. σὺ μὲν γὰρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν. 555
 ΙΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
 ΑΝ. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγὼ δόκουν φρονεῖν.
 ΙΣ. καὶ μὴν ἴση νῶν ἐστὶν ἡ ἕξαμαρτία.
 ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλα
 τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. 560
 ΚΡ. τὼ παῖδε φημὶ τώδε τὴν μὲν ἀρτίως
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφυ.
 ΙΣ. οὐ γὰρ ποτ' ὄναξ, οὐδ' ὅς ἂν βλάβστη μένει
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.
 ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὄθ' εἴλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
 ΙΣ. τί γὰρ μόνῃ μοι τῆσδ' ἄτερ βιώσιμον ;
 ΚΡ. ἀλλ', ἦδε μέντοι μὴ λέγ'· οὐ γὰρ ἔστ' ἔτι.
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου ;
 ΚΡ. ἀρώσιμοι γὰρ χιτῶνων εἰσὶν γυῖα.
 ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἐκείνω τῆδέ τ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
 ΚΡ. κακὰς ἐγὼ γυναῖκας υἰέσι στυγῶ.
 ΙΣ. ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ !
 ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέχος.
 ΧΟ. ἦ γὰρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον ;
 ΚΡ. Ἄιδης ὁ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575

ΧΟ. δεδογμέν', ὡς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.

ΚΡ. καὶ σοὶ γε κάμοί· μὴ τριβὰς ἔτ', ἀλλὰ νιν
κομίζετ' εἴσω, δμῶες· ἐκ δὲ τοῦδε χορῆ
γυναῖκας εἶναι τάσδε μῆδ' ἀνειμένας·
φεύγουσι γάρ τοι χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας
ἦδη τὸν Ἄϊδην εἰσορῶσι τοῦ βίου.

580

ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α'. εὐδαίμονες οἷσι κακῶν ἄγευστος αἰὼν·
οἷς γὰρ ἂν σεισθῆ θεόθεν δόμος, ἄτας
οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον.

585

ὅμοιον ὥστε ποντίας

οἶδμα δυσπνόοις ὅταν

Θρηῆσαισιν ἔρεβος ὕφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς,

κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν

590

θῖνα, καὶ δυσάμενοι

στόνῳ βρέμουσιν ἀντιπλήγες ἀκταί.

ἀντιστροφ. α'. ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων ὀρῶμαι

πήματα φθιτῶν ἐπὶ πήμασι πίπτοντ',

595

οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἐρείπει

θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν·

νῦν γὰρ ἐσχάτας ὑπὲρ

ῥίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίου δόμοις.

600

κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν

νερτέρων ἀμᾶ κοπις

λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινύς.

στροφὴ β'. τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-

δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι,

605

τὰν οὐθ' ὕπνος αἰρεῖ ποθ' ὁ πανταγεὺς οὐτ'
 ἀκάματοι θέοντες
 μῆνες ; ἀγήρως δὲ χρόνῳ δυνάστας
 κατέχεις Ὀλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
 τό τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
 καὶ τὸ πρὶν ἐπαρκέσει
 νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
 θνατῶν βίωτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστρ. β'. ἄ γὰρ δὴ πολὺπλαγκτος ἐλ- 615
 πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
 πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἐρώτων·
 εἰδοῖτι δ' οὐδὲν ἔρπει,
 πρὶν πυρὶ θεομῶ πόδα τις προσάυση.
 σοφία γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται, 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν
 τῶδ' ἔμμεν, ὅτῳ φρένας
 θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν.
 πράσσει δ' ὀλίγιστον χρόνον ἐκτὸς ἄτας. 625
 ὅδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
 νέατον γέννημ', ἄρ' ἀχνύμενος
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἦκει
 μόρον Ἀντιγόνης, 630
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν ;

ΚΡ. τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον.
 ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἄρα μὴ κλύων
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει ;
 ἦ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῆ δρωῶντες φίλοι ;

ΑΙΜΩΝ

πάτερ, σός εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων 635
 χρηστάς ἀπορροῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέψομαι·
 ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιώσεται γάμος
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.
 ΚΡ. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χροὴ διὰ στέρνων ἔχειν,
 γνώμης πατρῶας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι. 640
 τούτου γὰρ οὔνεκ' ἄνδρες εὖχονται γονὰς
 κατηρόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
 ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς
 καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρί·
 ὅστις δ' ἀνοφέλῃτα φιτύει τέκνα, 645
 τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
 φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων ;
 μή νῦν ποτ', ὦ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἡδονῆς φρένας
 γυναικὸς οὔνεκ' ἐκβάλης, εἰδὼς ὅτι
 ψυχρὸν παραγάλισμα τοῦτο γίγνεται, 650
 γυνὴ κακὴ ξύνεννος ἐν δόμοις· τί γὰρ
 γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον ἢ φίλος κακός ;
 ἀλλὰ πτύσας ὡσεὶ τε δυσμενῆ μέθης
 τὴν παιδ' ἐν Ἄιδου τήνδε νυμφεύειν τινί.
 ἐπεὶ γὰρ αἰτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ
 πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
 ψευδῆ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
 ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐφυμνεῖτω Δία
 ξύναιμον. εἰ γὰρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει
 ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους. 660
 ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνήρ

χρηστός, φανεῖται κὰν πόλει δίκαιος ὢν.
 ὅστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται
 ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
 οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. 665
 ἀλλ' ὄν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
 καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
 καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοῖην ἐγὼ
 καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
 δορός τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
 μένειν δίκαιον κάγαθὸν παραστάτην.
 ἀναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν·
 αὕτη πόλεις ὄλλυσιν, ἢδ' ἀναστάτους
 οἴκους τίθησιν, ἢδε συμμάχου δορός
 τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων 675
 σφίξει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
 οὕτως ἄμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
 κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἡσητέα·
 κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἄνδρὸς ἐκπεσεῖν,
 κοῦκ ἂν γυναικῶν ἦσσανες καλοῖμεθ' ἂν. 680

ΧΟ. ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὢν λέγεις δοκεῖς πέρι.

ΑΙ. πᾶτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον.
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε, 685
 οὔτ' ἂν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.
 γένοιτο μεντὰν χᾶτέρῳ καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει·
 τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 690

λόγους τοιούτους, οἷς σὺ μὴ τέρψη κλύων
 ἔμοι δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτη
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει, 695
 ἦτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπῶτ' ἄθραπτον μῆθ' ὑπ' ὀμηστῶν κυνῶν
 εἷασ' ὀλέσθαι μῆθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἦδε χρυσοῦς ἀξία τιμῆς λαχεῖν ;
 τοιάδ' ἐρεμνὴ σίγ' ἐπέροχεται φάτις. 700
 ἔμοι δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πάτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·
 τί γὰρ πατὴρ θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἄγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρὶ ;
 μὴ νῦν ἐν ἦθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει, 705
 ὡς φῆς σὺ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
 ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἢ γλῶσσαν, ἢν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὔτοι διαπτυχθέντες ὄφθησαν κενοί.
 ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἦ σοφός, τὸ μανθάνειν 710
 πόλλ' αἰσχροὺς οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὄργῃ παρὰ ρείθροισι χειμάρροισι ὅσα
 δένδρων ὑπέικει κλῶνας ὡς ἐκσφίζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὐτῶς δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα 715
 τείνας ὑπέικει μηδέν, ὑπίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
 ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.
 γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου

- πρόσεστι, φήμ' ἔγωγε πρῆσβεύειν πολὺ
 φῦναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέον·
 εἰ δ' οὔν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν. 720
- ΧΟ. ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδ'· εὖ γὰρ εἴρηται διπλῆ. 725
- ΚΡ. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα διή
 φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν ;
- ΑΙ. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τάργα σκοπεῖν.
- ΚΡ. ἔργον γὰρ ἐστὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν ; 730
- ΑΙ. οὐδ' ἂν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς.
- ΚΡ. οὐχ ἦδε γὰρ τοιαῦδ' ἐπέιληπται νόσῳ ;
- ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῆσδ' ὁμόπολις λεώς.
- ΚΡ. πόλις γὰρ ἡμῖν, ἀμὲ χρὴ τάσσειν, ἐρεῖ ;
- ΑΙ. ὀργᾶς τόδ' ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος ; 735
- ΚΡ. ἄλλω γὰρ ἢ 'μοὶ χρὴ με τῆσδ' ἄρχειν χθονός ;
- ΑΙ. πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἦτις ἀνδρός ἐσθ' ἐνόσ.
- ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται ;
- ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
- ΚΡ. ὄδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ. 740
- ΑΙ. εἴπερ γυνὴ σύ σοῦ γὰρ οὔν προκίδομαι.
- ΚΡ. ὦ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἰὼν πατρί ;
- ΑΙ. οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἐξαμαρτάνονθ' ὀρῶ.
- ΚΡ. ἀμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων ;
- ΑΙ. οὐ γὰρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
- ΚΡ. ὦ μιαρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
- ΑΙ. οὐ τᾶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχυρῶν ἐμέ.
- ΚΡ. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὄδε.

- ΑΙ. καὶ σοῦ γε κάμοῦ καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.
 ΚΡ. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 ΑΙ. ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦς' ὀλεῖ τινα.
 ΚΡ. ἦ κάπαπειλῶν ᾧδ' ἐπεξέερχη θρασύς ;
 ΑΙ. τίς δ' ἔστ' ἀπειλή πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν ;
 ΚΡ. κλάων φρενώσεις, ᾧν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 ΑΙ. εἰ μὴ πατήρ ἦσθ', εἶπον ἄν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. 755
 ΚΡ. γυναικὸς ᾧν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 ΑΙ. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ;
 ΚΡ. ἄληθες ; ἀλλ' οὐ τόνδ' Ὀλυμπον, ἴσθ' ὅτι,
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θνήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.
 ΑΙ. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
 οὐθ' ἦδ' ὀλείται πλησία, σύ τ' οὐδαμὰ
 τοῦμόν προσόψει κρατ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνη ξυνών. 765
 ΧΟ. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
 νοῦς δ' ἔστὶ τηλικούτος ἀλγίησας βαρῦς.
 ΚΡ. δράτω, φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰών·
 τῷ δ' οὖν κόρα τῷδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
 ΧΟ. ἄμφω γὰρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ; 770
 ΚΡ. οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν λέγεις.
 ΧΟ. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλευή κτανεῖν ;
 ΚΡ. ἄγων ἔρημος ἐνθ' ἄν ἢ βροτῶν στίβος·
 κρύψω πετρῶδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,
 φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθεῖς, 775
 ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.
 κάκει τὸν Ἄιδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,

αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
ἢ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηρικαυθ', ὅτι
πόνος περισσός ἐστι τὰν Ἄιδου σέβειν.

780

ΧΟΡΟΣ

σ τ ρ ο φ ή.

Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν,
Ἔρωσ, ὅς ἐν κτήμασι πίπτεις,
ὅς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
νεάνιδος ἐννουχεύεις,
φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς· 785
καί σ' οὔτ' ἀθανάτων φύξιμος οὔδεις
οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων
[μέμνηεν. 790

ἀ ν τ ι σ τ ρ ο.

σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους
φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λώβα·
σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν
ξύναιμον ἔχεις ταράξας.
νικᾷ δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἴμερος εὐλέκτρον 795
νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
θεσμῶν ἄμαχος γὰρ ἐμπαίξει θεὸς Ἀφροδίτα. 800
νῦν δ' ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς θεσμῶν
ἔξω φέρομαι τὰδ' ὀρῶν, ἴσχειν δ'
οὐκέτι πηγᾶς δύναιμι δακρῶων,
τὸν παγκοίταν ὄθ' ὀρῶ θάλαμον
τήνδ' Ἄντιγόνην ἀνύτουσαν. 805

ΑΝ. σ τ ρ ο. α'.

ὀρᾷτ' ἔμ', ὃ γὰς πατρίας πολῖται,
τὰν νεάταν ὁδὸν

στείχουσαν, νέατον δὲ φέγ-
 γος λεύσσουν ἀελίου,
 κοῦποτ' αὔθις· ἀλλά μ' ὁ παγ-
 κοίτας Ἄιδας ζῶσαν ἄγει
 τὰν Ἀχέροντος
 ἀκτάν, οὔθ' ὑμεναίων
 ἔγκληρον οὔτ' ἐπιθυμίδιός
 πώ μέ τις ὕμνος
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.

810

815

ΧΟ. οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἐς τόδ' ἀπέρχη κεῦθος νεκύων,
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ',
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Ἄιδαν καταβήση.

820

ΑΝ. ἀντ. α'. ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιπύλῳ πρὸς ἄ-
 κρω, τὰν κισσὸς ὡς ἀτενῆς
 πετραία βλάστα δάμασεν·
 καὶ νιν ὄμβροι τακομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει,
 τέγγει δ' ὑπ' ὄφρῦσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ᾗ με
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει.

825

830

ΧΟ. ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννής,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς. 835
 καίτοι φθιμένα μέγα τάκοῦσαι
 τοῖς ἰσοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν·
 (σὲ δὲ καὶ τλῆναι πρόπον ὡς κείνην)
 ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν.

ΑΝ. σ τ ρ. β'. οἴμοι, γελῶμαι ! τί με, πρὸς θεῶν πατρώων,
 οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον ; 840
 ὦ πόλις, ὦ πόλεως
 πολυκτῆμονες ἄνδρες·
 ἰὼ Διοκαῖαι κρῆναι
 Θήβας τ' εὐαρχάτου ἄλσος, ἔμπας 845
 ξυμμάστυρας ἕμι' ἐπικτῶμαι,
 οἷα φίλων ἄκλαυτος, οἷοις νόμοις
 πρὸς ἔργμα τυμβόχωστον ἔρχομαι τάφου πο-
 [ταινίου
 ἰὼ δύστανος,
 οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν 850
 μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανεῦσιν.

ΧΟ. προβαῶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
 ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάνθρον
 προσέπεσες, ὦ τέκνον· πολὺν 855
 πατρῶον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.

ΑΝ. ἀ ν τ. β'. ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας,
 πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος 860
 ἀμετέρου πότμου

κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
 ἰὼ ματρῶναι λέκτρων
 ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
 ἐμῶ πατρὶ δυσμόρου ματρός,
 οἴων ἐγὼ ποθ' ἅ ταλαίφρων ἔφην!
 πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἄδ' ἐγὼ μέτοικος
 [ἔρχομαι.

865

ἰὼ δυσπότημων,
 κασίγνητε, γάμων κυρήσας,
 θανὼν ἔτ' οὔσαν κατήναρές με.

870

ΧΟ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
 κράτος δ', ὅτω κράτος μέλει,
 παραβατὸν οὐδαμῶ πέλει.
 σὲ δ' αὐτόγνωστος ὄλεσ' ὀργά.

875

ΑΝ. ἐ π φ δ. ἄκλαντος, ἄφιλος, ἀνυμέναιος ταλαίφρων
 [ἄγομαι

τάνδ' ἐτοίμαν ὀδόν.
 οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἱερὸν ὄμμα
 θέμις ὄραν ταλαίνα,
 τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φίλων
 [στενάζει.

88

ΚΡ. ἄρ' ἴστ' αἰοιδᾶς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν
 ὡς οὐδ' ἂν εἷς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρεΐη λέγειν ;
 οὐκ ἄξειθ' ὡς τάχιστα ; καὶ κατηρεφεῖ
 τύμβῳ περιπτύξαντες, ὡς εἶρηκ' ἐγῶ,
 ἄφετε μόνην ἔρημον, εἴτε χρῆ θανεῖν,
 εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγη·

88

- ἡμεῖς γὰρ ἀγνοῖ τοῦτ' ἵνδ' ἐπὶ τὴν κόρην
 μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. 890
- AN. ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς
 οἴκησις αἰείφρουρος, οἷ πορεύομαι
 πρὸς τοὺς ἑμαυτῆς, ὧν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
 πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων·
 ὧν λοισθία ἄγ' ἔγω καὶ κάκιστα δὴ μακρᾷ 895
 κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου.
 ἔλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
 φίλη μὲν ἤξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
 μήτηρ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα·
 ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ 900
 ἔλουσα κάκῶσμησα κάπιτυμβίους
 χοᾶς ἔδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
 δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνημαι.
 καίτοι [σ' ἐγὼ τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὔ.
 οὐ γὰρ ποτ' οὔτ' ἄν, εἰ τέκν', ὧν μήτηρ ἔφην, 905
 οὔτ' εἰ πόσις μοι καθανὼν ἐτίηκετο,
 βία πολιτῶν τόνδ' ἄν ἠρόμην πόνον.
 τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω ;
 πόσις μὲν ἄν μοι καθανόντος ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἤμπλακον, 910
 μητρὸς δ' ἐν Ἄιδου καὶ πατρὸς κεκευθότου
 οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἄν βλάστοι ποτέ.
 τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἐγὼ
 νόμῳ] Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν
 καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὧ κασίγνητον κάρα. 915
 καὶ νῦν ἄγει με διὰ χειρῶν οὔτω λαβὼν
 ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε τοῦ γάμου

μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδεῖον τροφῆς,
 ἀλλ' ὧδ' ἔρημος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος
 ζῶσ' εἰς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς,
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην ;
 τί χρὴ με τὴν δύστηνον εἰς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν ; τίν' αὐδᾶν ξυμμάχων ; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦσ' ἐκτησάμην.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλὰ,
 παθόντες ἂν ξυγγνοῖμεν ἡμαρτηκότες.
 εἰ δ' οἷδ' ἄμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ
 πάθοιεν ἢ καὶ δρωσιν ἐκδίκως ἐμέ.

ΧΟ. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὐταὶ
 ψυχῆς ῥίπαι τήνδε γ' ἔχουσιν.

ΚΡ. τοιγὰρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
 κλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτήτος ὕπερ.

ΑΝ. οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
 τοῦπος ἀφίχται.

ΧΟ. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι
 μὴ οὐ τάδε ταύτῃ κατακυροῦσθαι.

ΑΝ. ὦ γῆς Θήβης ἄστρ' πατρῶν
 καὶ θεοὶ προγενεῖς,
 ἄγομαι δὴ κούκέτι μέλλω.
 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,
 τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπὴν,
 οἷα πρὸς οἷων ἀνδρῶν πάσχω
 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α΄. ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς
 ἀλλάξαι δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς· 945
 κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήρῳ θαλάμῳ κατε-
 [ξεύχθη.
 καίτοι καὶ γενεᾷ τίμιος, ὦ παῖ παῖ,
 καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορύτους 950
 ἀλλ' ἅ μοιριδία τις δύνασις δεινά·
 οὔτ' ἄν νιν ὄλβος οὔτ' Ἄρης,
 οὐ πύργος, οὐχ ἀλίπτυποι
 κελαιναὶ νᾶες ἐκφύγοιεν.
- ἀντιστρ. α΄. ξεύχθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος 955
 Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίῳις ὄργαις,
 ἐκ Διονύσου πετρῶδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῶ.
 οὔτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
 ἀνθηρόν τε μένος· κείνος ἐπέγνω μανίας 960
 ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίῳις γλώσσαις.
 παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
 γυναῖκας εὐίον τε πῦρ,
 φιλαύλους τ' ἠρέθιζε Μούσας. 965
- στροφὴ β΄. παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἀλδς
 ἀκταὶ Βοσπόρῳιαι ἰδ' ὁ Θρακῶν ἄξενος
 Σαλμυδησός, ἴν' ἀγχίπολις Ἄρης 970
 δισοῖσι Φινεΐδαις
 εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
 τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
 ἀλαδὸν ἀλαστόροισιν ὀμμάτων κύκλοις,
 ἀραχθέντων ὑφ' αἵματηραῖς 975

χείρεσσι καὶ κερκίδων ἀκμαΐσιν.
 ἀντιστρ. β'. κατὰ δὲ τακόμενοι μέλαιοι μελέαν πάθαν 980
 κλαῖον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν·
 ἃ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
 ἄντας' Ἐρεχθεϊδᾶν,
 τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
 τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρώαις
 Βορεᾶς ἄμιππος ὀρθόποδος ὑπὲρ πάγου 935
 θεῶν παῖς· ἀλλὰ κάπ' ἐκείνα
 Μοῖραι μακροαῖωνες ἔσχον, ὦ παῖ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θήβης ἄνακτες, ἦκομεν κοινήν ὁδὸν
 δύ' ἐξ ἑνὸς βλέποντε· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
 αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ὦ γεραιᾷ Τειρεσία, νέον ;
 ΤΕ. ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.
 ΚΡ. οὐκ οὐν πάρος γε σῆς ἀπεστάτου φρενός.
 ΤΕ. τοιγὰρ δι' ὀρθῆς τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
 ΚΡ. ἔχω πεπονθὼς μαρτυρεῖν ὀνήσιμα. 995
 ΤΕ. φρόνει βεβῶς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν ; ὡς ἐγὼ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 ΤΕ. γνώση, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.
 εἰς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὀρνιθοσκόπον
 ἴζων, ἴν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν,
 ἀγνώτ' ἀκούω φθόγγον ὀρνίθων, κακῶ
 κλάζοντας οἴστροφ καὶ βεβαρβαρωμένων·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· περῶν γὰρ ῥοϊβδὸς οὐκ ἄσημος ἦν. 1000

εὐθύς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην
 βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων
 Ἕφραιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῶ
 μυδῶσα κηκίς μηρίων ἐτήκετο
 κάτυφε κἀνέπτνε, καὶ μετάρσιοι
 χολαὶ δισσπείροντο, καὶ καταρροεῖς
 μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσήμων ὀργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γὰρ οὗτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεὶ πόλις·
 βωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάροι τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κινῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίου γόνου.
 κᾶτ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα,
 οὐδ' ὄρνις εὐσήμους ἀπορροιβδεῖ βοᾶς,
 ἀνδροφθόρου βεβρωῶτες αἵματος λίπος.
 ταῦτ' οὔν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ
 τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦξαμαρτάνειν·
 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κείνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνήρ
 ἄβουλος οὐδ' ἀνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
 πεσὼν ἀκῆται μηδ' ἀκίνητος πέλη.
 αὐθαδία τοι σκαιότητ' ὀφλισκάνει.
 ἀλλ' εἶκε τῷ θανόντι μηδ' ὀλωλότα
 κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν ;
 εὖ σοι φρονήσας εὖ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
 ἥδιστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος λέγοι.

ΚΡ. ὦ πρόεσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ

τοξεύειτ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδὲ μαντικῆς
 ἄπρακτος ὑμῖν εἶμι, τῶν ὑπαὶ γένους
 ἐξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλοι.
 κερδαίνεται', ἐμπολάτε τὰπὸ Σάρδεων
 ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἴνδικὸν
 χρυσόν· τάφω δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
 οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηνὸς αἰετοὶ βορὰν
 φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
 οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
 θάπτειν παρήσω κείνον· εὖ γὰρ οἶδ', ὅτι
 θεοὺς μαίνειν οὔτις ἀνθρώπων σθένει.
 πίπτουσι δ', ὃ γεραιῆ Τειρεσία, βροτῶν
 χοῖ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἰσχρο', ὅταν λόγουσ
 αἰσχροὺς καλῶς λέγωσι τοῦ κέρδους χάριν.

ΤΕ. φεῦ,

ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται,

ΚΡ. τί χρῆμα ; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις ;

ΤΕ. ὅσφ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία ;

ΚΡ. ὅσφπερ, οἶμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.

ΤΕ. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.

ΚΡ. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.

ΤΕ. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῆ με θεσπίζειν λέγων.

ΚΡ. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος.

ΤΕ. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.

ΚΡ. ἄρ' οἶσθα ταγοὺς ὄντας ἂν λέγῃς λέγων ;

ΤΕ. οἶδ'· ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.

ΚΡ. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τὰδικεῖν φιλῶν.

ΤΕ. ὄρσεις με τὰκίνητα διὰ φρενῶν φράσαι.

ΚΡ. κίνει, μόνον δὲ μὴ 'πὶ κέρδεσιν λέγων.

- ΤΕ. οὕτω γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ τὸν σὸν μέρος ;
 ΚΡ. ὡς μὴ ἴμπολήσων ἴσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
 ΤΕ. ἀλλ' εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι
 τρόχους ἀμιλλητήρας ἡλίου τελῶν, 1065
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγγνων ἕνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔσθι,
 ἀνθ' ὧν ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλῶν κάτω
 ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατόκισας,
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὖ θεῶν 1070
 ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 ὧν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι
 λοχῶσιν Ἄιδου καὶ θεῶν Ἑρινύες 1075
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς.
 καὶ ταῦτ' ἄθρησον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γὰρ οὐ μακροῦ χρόνου τριβὴ
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κοκύματα.
 ἐχθραὶ δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις, 1080
 ὅσων σπαράγματ' ἢ κύνες καθήγνισαν
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὀσμὴν ἐστιοῦχον ἐς πόλιν.
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γὰρ, ὥστε τοξότης,
 ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα 1085
 βέβαια, τῶν σὺ θάλπος οὐχ ὑπεκδρομῆ.
 ὦ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, ἵνα
 τὸν θυμὸν οὔτος ἐς νεωτέρους ἀφῆ,
 καὶ γνῶ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. 1090

- ΧΟ. ἀνὴρ, ἄναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·
ἐπιστάμεσθα δ' ἐξ ὅτου λευκὴν ἐγὼ
τῆνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,
μὴ πῶ ποτ' αὐτὸν ψευδὸς ἐς πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καὐτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· 1105
τό τ' εἰκαθεῖν γὰρ δεινόν, ἀντιστάντα τε
ἄτη πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.
- ΚΡ. τί δήτα χρῆ δρᾶν; φράζε· πείσομαι δ' ἐγώ.
- ΧΟ. ἔλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης 1100
ἄνες, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
- ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖ παρεικαθεῖν;
- ΧΟ. ὅσον γ', ἄναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γὰρ
θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἴμοι· μόλις μὲν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105
τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νῦν τάδ' ἐλθὼν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.
- ΚΡ. ὃδ', ὡς ἔχω, στείχοιμ' ἄν. ἴτ', ἴτ, ὀπάονες,
οἳ τ' ὄντες οἳ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χερσοῖν
ὀρμᾶσθ' ἐλόντες εἰς ἐπόψιον τόπον· 1110
ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη,
αὐτός τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι.
δέδοικα γάρ, μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
ἄριστον ἢ σφάζοντα τὸν βίον τελεῖν.

Χ Ο Ρ Ο Σ

σ τ ρ ο φ ῆ α'. Πολυώνυμε, Καδμείας νύμφας ἄγαλμα 1115
καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,

- κλυτὰν ὅς ἀμφέπεις
 Ἴταλίαν, μέδεις δὲ
 παγκοίνοις Ἐλευσινίας 1120
 Δημοῦς ἐν κόλποις,
 ὦ Βακχεῦ, Βακχᾶν μητρόπολιν Θήβαν
 ναιετῶν παρ' ὕγροϊς
 Ἴσμηνοῦ ῥεΐθροις ἀγρίου τ'
 ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος· 1125
- ἀντιστρ. α'. σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὄπωπε
 λιγνύς, ἔνθα Κωρύκται νύμφαι
 στείχουσι Βακχίδες 1130
 Κασταλίας τε νᾶμα·
 καί σε Νυσαίων ὀρέων
 κισσῆρεις ὄχθαι
 χλωρά τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
 ἀμβρότων ἐπέων
 εὐαζόντων, Θηβαΐας 1135
 ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς·
- στροφη β'. τὰν ἐκ πασᾶν τιμᾶς ὑπερτάταν πόλεων
 ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ·
 καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔχεται 1140
 πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
 μολεῖν καθαρσίῳ ποδὶ Παρνασίαν
 ὑπὲρ κλιτῶν ἢ στονόεντα πορθμόν. 1145
- ἀντιστρ. β'. ἰὼ πύρπνων ἄστρον χοραγὲ καὶ νυχίων
 φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
 παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ', 1150
 ὄναξ, σαῖς ἅμα περιπόλοις

Θύιαισιν, αἴ σε μαινόμεναι πάννυχοι
χορεύουσι τὸν ταμίαν Ἰακχον.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
οὐκ ἔσθ' ὅποιον στάντ' ἄν ἀνθρώπου βίον
οὔτ' αἰνέσαιμ' ἄν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' αἰεί,
καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
σώσας μὲν ἐχθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα,
λαβὼν τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν
ἠῦθυνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σποροῶ.
καὶ νῦν ἀφεῖται πάντα· τὰς γὰρ ἡδονὰς 1165
ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἐμψυχον ἠγοῦμαι νεκρόν.
πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῆ
τούτων τὸ χαίρειν, τᾶλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170
οὐκ ἄν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.

ΧΟ. τί δ' αὖ τὸδ' ἄχθος βασιλέων ἦκεις φέρων ;

ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.

ΧΟ. καὶ τίς φονεύει ; τίς δ' ὁ κείμενος ; λέγε.

ΑΓ. Αἴμων ὄλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175

ΧΟ. πότερα πατρώας ἢ πρὸς οἰκείας χερσός ;

ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.

ΧΟ. ὦ μάντι, τοῦπος ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἦνυσας !

ΑΓ. ὡς ᾄδ' ἐχόντων τῶνδε βουλεύειν πάρα.

ΧΟ. καὶ μὴν ὀρῶ τάλαιναν Εὐρουδίην ὁμοῦ
δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
ἦτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ.

1180

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐψησθόμην
πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
ὅπως ἰκοίμην εὐγμάτων προσήγορος.

1185

καὶ τυγχάνω τε κληῖθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
βάλλει δι' ὠτων ὑπτία δὲ κλίνομαι
δεῖσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσομαι.
ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὐθις εἴπατε·
κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὔσ' ἀκούσομαι.

1190

ΑΓ. ἐγώ, φίλη δέσποινα, καὶ παρὸν ἐρῶ
κούδεν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·
τί γάρ σε μαλθάσοιμ' ἂν ὄν ἐς ὕστερον
ψεῦσται φανούμεθ'; ὀρθὸν ἀλήθει' αἰεὶ.

1195

ἐγὼ δὲ σῆ̄ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει
πεδίον ἐπ' ἄκρον, ἔνθ' ἔκειτο νηλεὲς
κυνοσπάρρακτον σῶμα Πολυνείκουσ ἔτι
καὶ τὸν μὲν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν
Πλούτωνά τ' ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν,
λούσαντες ἀγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν
θαλλοῖς, ὃ δὴ ἄλειπτο συγκατήθομεν,
καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας χθονὸς
χώσαντες αὐθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης

1200

νυμφεῖον Ἄιδου κοῖλον εἰσεβαίνομεν. 1205
 φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κοκυμάτων
 κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
 καὶ δεσπότη Κρόοντι σημαίνει μολών.
 τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
 ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμῶξας δ' ἔπος 1210
 ἴησι δυσθρήνητον, ὦ τάλας ἐγώ,
 ἄρ' εἰμὶ μάντις; ἄρα δυστυχεστάτην
 κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν;
 παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,
 ἴτ' ἄσσον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφα 1215
 ἀθρήσαθ', ἀρμόν χόματος λιθοσπαδῆ
 δύντες πρὸς αὐτὸ στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
 φθόγγον συνίημι ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
 τὰδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κευμάτων
 ἠθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίῳ τυμβεύματι 1220
 τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,
 βρόχῳ μιτῶδει σινδόνας καθημμένην,
 τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετῆ προσκείμενον,
 εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθορᾶν
 καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος. 1225
 ὁ δ' ὡς ὀρθῶ σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
 χωρεῖ πρὸς αὐτὸν ἀνακωκύσας καλεῖ·
 ὦ τλήμων, οἷον ἔργον εἴργασαι; τίνα
 νοῦν ἔσχες; ἐν τῷ ξυμφορᾶς διεφθάρης;
 ἔξελθε, τέκνον, ἰκέσιός σε λίσσομαι.
 τὸν δ' ἀγροῖσι ὄσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
 πτύσας προσώπῳ κοῦδὲν ἀντειπών, ξίφους
 ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὀρμωμένου 1230

- πατρὸς φυγαῖσιν ἤμπλακ'. εἶθ' ὁ δῦσιμος
 αὐτῷ χολωθεῖς, ὥσπερ εἶχ' ἐπενταθεῖς 1235
 ἤρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὑγρὸν
 ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπύσσεται,
 καὶ φυσιῶν ὀξειαν ἐκβάλλει ῥοήν
 λευκῇ παρειᾷ φοινίου σταλάγματος.
 κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240
 τέλη λαχὼν δαίλαιος ἔν γ' Ἔιδου δόμοις,
 δείξας ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν
 ὅσῳ μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.
- ΧΟ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσειας ; ἡ γυνὴ πάλιν
 φροῦδη, πρὶν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακὸν λόγον. 1245
- ΑΓ. καὐτὸς τεθάμβηκ'. ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
 ἄχη τέκνου κλύουσαν ἐς πόλιν γόους
 οὐκ ἀξιώσειν, ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω
 δμωαῖς προθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν·
 γνώμης γὰρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἀμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ'· ἐμοὶ δ' οὖν ἢ τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ
 δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάτην πολλὴ βοή.
- ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεσθα. μὴ τι καὶ κατάσχετον
 κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη,
 δόμους παραστείχοντες· εὖ γὰρ οὖν λέγεις·
 καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρους. 1255
- ΧΟ. καὶ μὴν ὄδ' ἄναξ αὐτὸς ἐφήκει
 μνημ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
 εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἀλλοτριᾶς
 ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἀμαρτῶν. 1260
- ΚΡ. σ τ ρ. ἀ' ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἀμαρτήματα
 στερεά, θανατόεντ',

ὃ κτανόντας τε καὶ
 θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους,
 ὅμοι ἐμῶν ἄνολβα βουλευμάτων !
 ἰὼ παῖ, νέος νέφ' ξὺν μόρφῳ,
 αἰαῖ αἰαῖ,
 ἔθανες, ἀπελύθης,
 ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίας !

ΧΟ. οἴμ', ὡς ἔοικας ὀψὲ τὴν δίκην ἰδεῖν !

ΚΡ. οἴμοι,

ἔχω μαθὼν δείλαιος· ἐν δ' ἐμῷ κάρῳ
 θεὸς τότ' ἄρα τότε μέγα βάρος μ' ἔχων
 ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
 οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν !
 φεῦ φεῦ, ὃ πόνοι βροτῶν δύσπονοι !

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὃ δέσποθ', ὡς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
 τὰ μὲν πρὸ χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
 ἔοικας ἦκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά.

ΚΡ. τί δ' ἔστιν αὖ ; κἀκίον ἢ κακῶν ἔτι ;

ΕΞ. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
 δύστηνος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.

ΚΡ. ἀντ. α'. ἰὼ ἰὼ δυσκάθατος "Αἰδου λιμὴν,
 τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις ;

ὃ κακάγγελτά μοι

προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον ;

αἰαῖ ὀλωλότ' ἄνδρ' ἐπεξεργάσω.

τί φῆς, ὃ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,

- αἰαῖ αἰαῖ,
σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον ;
- ΧΟ. ὄρᾱν πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
- ΚΡ. οἴμοι,
κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας.
τίς ἄρα, τίς με πότιμος ἔτι περιμένει ;
ἔχω μὲν ἐν χεῖρεσσιν ἀοτίως τέκνον.
τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν·
φεῦ φεῦ μᾶτερ ἀθλία, φεῦ τέκνον !
- ΕΞ. ἦδ' ὄξυθήκτω βωμία περὶ ξίφει
λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,
αὔθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δέ σοι κακὰς
πράξεις ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ
- ΚΡ. σ τ ρ. β'. αἰαῖ αἰαῖ,
ἀνέπταν φόβῳ. τί μ' οὐκ ἀνταίαν
ἔπαισέν τις ἀμφιθήκτω ξίφει ;
δείλαιος ἐγώ, αἰαῖ,
δειλαία δὲ συγκέκραμαι δύα.
- ΕΞ. ὡς αἰτίαν γε τῶνδε κάκεινων ἔχων
πρὸ τῆς θανούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
- ΚΡ. ποίῳ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τροπῷ ;
- ΕΞ. πάισασ' ὑφ' ἤπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὅπως
παιδὸς τόδ' ἦσθετ' ὄξυκώκυτον πάθος.
- ΚΡ. ὦμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
ἐμᾶς ἀομόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
ἐγὼ γάρ σ' ἐγὼ ἔκανον, ὃ μέλεος,
ἐγὼ, φάμ' ἔτυμον. ἰὼ πρόσπολοι,

- ἄγετέ μ' ἐκποδών, ἄγετέ μ' ὅ τι τάχος
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα.
- ΧΟ. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς·
βράχιστα γὰρ κράτιστα τὰν ποσὶν κακά.
- ΚΡ. ἀντ. β'. ἴτω, ἴτω,
φανήτω μόρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν
ἐμοὶ τερμίαν ἄγων ἀμέραν
ὑπατος· ἴτω, ἴτω,
ὅπως μηκέτ' ἄμαρ ἄλλ' εἰσίδω.
- ΧΟ. μέλλοντα ταῦτα τῶν προκειμένων τι χρῆ
πράσσειν μέλει γὰρ τῶνδ' ὅτοισι χρῆ μέλειν.
- ΚΡ. ἄλλ' ὄν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατηυξάμην.
- ΧΟ. μὴ νυν προσεύχου μηδέν ὡς πεπρωμένης
οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγῆ.
- ΚΡ. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδών,
ὅς, ὃ παῖ, σέ τ' οὐκ ἐκὼν κατέκτανον
σέ τ' αὖ τάνδ', ὅμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
πρὸς πότερον ἴδω, πᾶ κλιθῶ· πάντα γὰρ
λέχρια τὰν χερσῶν, τὰ δ' ἐπὶ κρατὶ μοι
πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο.
- ΧΟ. πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει. χρῆ δὲ τά γ' εἰς θεοὺς
μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτείσαντες
γῆρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

132

133

133

134

134

135

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρόλογος στιχ. 1-99

α'. στ. 1-10

Λεξιλογικαί. κοινός=συνδεδεμένος διὰ κοινῆς καταγωγῆς ἢ συγγενείας, ἰδίως ἐπὶ ἀδελφῶν, ὕμαιμος. ἀντάδελφος=ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων γεννηθεὶς ἀδελφός. ὅποιον=ὅποιονδήποτε. κάρα (τὸ)=κεφαλή. Ἴσμήνης κάρα περιφρασις εἰς ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἀντί: Ἴσμήνη. ἄρ' οἴσθα... ἡ κανονικὴ πλοκὴ τῶν λέξεων: ἄρ' οἴσθα ὅτι ἐστὶ τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν, ὅποιον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῶν ἔτι ζῶσαι; νῶν ὁπτικὴ ἀντιχαριστικὴ. ἔτι ζῶσαι=αἱ ὅποια ἐπιζῶμεν, ὀπολειπόμεθα, (μετὰ τὸν θάνατον γονέων καὶ ἀδελφῶν). ἢ ἄτη=ἡ ἐκ θείας τιμωρίας σύγχυσις φρενῶν, βλάβη, συμφορὰ. ἀλγεινός=λυπηρός. ἄτερος=ἄνευ. ἄτης ἄτερος (ἐδῶ)=βλαβερόν, καταστρεπτικόν. αἰσχρόν, ἄτιμον=πρόξενον αἰσχύνῃς, ἀτιμίας. ὅποιον οὐκ... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅποιον οὐκ ὄπωπα ἐγὼ οὐκ ὄν τῶν σῶν τε καμῶν κακῶν. τῶν κακῶν (γεν. διατρ.). καὶ νῦν μετάβασις ἀπὸ τῆς γενικῆς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. πανδήμῳ πόλει ποιητ. ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ: πάση τῇ πόλει. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ νῦν τί ἐστὶν αὖ τὸ κήρυγμα τοῦτο, ὃ φασὶ θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμῳ πόλει; κήρυγμα θεῖναι=κηρῶσαι, προκηρῶσαι. στρατηγόν. ἔνν. τὸν Κρέοντα. ἔχω=γνωρίζω. ἔχεις τι κελσήκουσας; σχῆμα προθύστερον. ἄνθ' ἄνω=διαφεύγω τὴν προσοχήν. φίλους ἔνν. τὸν Πολυνεΐην. ἐχθρῶν ἔνν. τὸν Κρέοντα, λόγῳ τοῦ δυσμενοῦς διὰ τὸν Πολυνεΐην κηρύγματος.

Πραγματικά. Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις πρὸ τῶν ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀνακτόρων τῶν Λαβδακιδῶν, τὰ ὅποια εἰκονίζονται

διὰ τῆς ἀναλόγου σκηνογραφίας. Ὁ πρόλογος ἀπὸ τοῦ στ. 1—99, περιέχων τὴν πρότασιν τοῦ δράματος, ἐκθέτει δι' ὀλίγων τὰ πρὸ τοῦ δράματος συμβάντα, καὶ εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ. Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐξέρχονται ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τῶν ἀνακτόρων, τῆς ἀγοῦσης εἰς τὴν γυναικωνίτιν, καὶ προσφωνοῦνται διὰ τοῦ ὀνόματός των ἀμφότεραι, διὰ τὰ δηλωθῆ τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς τοὺς θεατὰς. Προσφωνεῖ δὲ ἡ Ἀντιγόνη μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος τὴν Ἰσμήνην, διότι μόνῃ αὐτῇ ἐξ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἀπέμεινε ὡς σύντροφος καὶ παρήγορος τῆς ζωῆς τῆς, καὶ διότι θέλει νὰ προσεταιρισθῇ αὐτὴν εἰς κοινὰς ἐνεργείας. Πῶς ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη εἰς τοὺς πρώτους αὐτοὺς στίχους; τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν εἶναι τὰ προελθόντα ἐκ τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειξίας τοῦ Οἰδίοδος, προσέτι δὲ καὶ τὸ χυθὲν ρωπὸν ἔτι αἷμα τῶν ἀλληλοφονουθέντων ἀδελφῶν, τὰ ὅποια εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς θεατὰς ἐκ τοῦ μύθου. Κοινὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, ὅτι τὰ ἁμαρτήματα γονέων παιδεύουσι τέκνα.

β'. στ. 11—38.

Λεξιλογ. μὲν=τοῦλάχιστον. μῦθος=λόγος, εἶδησις. Ἀντιγόνη (μετρ. ἀνάπαιστος). φίλων ἔξαρτ. ἐκ τοῦ μύθου, ὡς γεν. ἀντικειμ.=περὶ τῶν φίλων. δυοῖν - δύο ἐπαλληλία πρὸς μεῖζονα ἔμφασις. μιᾶ - διπλῆ ἀντίθεσις, εἰς ἣν ἀσμενίζουσιν οἱ τραγικοί. διπλῆ χερσὶ=δυοῖν χερσὶ, μιᾶ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ μιᾶ τοῦ Πολυνείκου. φροῦδός ἐστιν (πρὸ - ὀδός)=ἐφυγεν, ἀπῆλθεν. ἐν νυκτὶ τῇ νῦν δηλ. τῇ παρελθούσῃ (καθ' ἣν ἀπῆλθον ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ Ἀργεῖοι). ὑπέρτερον=πλέον. αἰῶμαι (ἄτη)=δυστυχῶ. ἤδη ἀρχαϊότ. τύπος τοῦ ἤδειν (ἐνν. μηδὲν σε ὑπέρτερον εἰδυῖαν). οὕνεκα (ἐκ τοῦ οὗ ἔνεκα) ὡς προθ.=ἔνεκα. ὡς μόνῃ κλύοις ἐπεξηγεῖ τό: τοῦδ' ἔνεκα. κλύω=ἀκούω. ἐκπέμπω ἀντὶ τοῦ μέσον ἐκπέμπομαι=προσκαλῶ ἔξω. τί δ' ἔστι; (μετὰ τινος ἐκπλήξεως)=ἀλλὰ τί συμβαίνει; καλχαίνω (μεταφορ. ἐκ τῆς τεταραγμένης θαλάσσης)=κάμνω τι πορφυροῦν. δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος=διότι φανερὰ δεικνύεις, ὅτι ἔχεις ψυχικὴν ταραχὴν, ἐτοίμη νὰ εἴπῃς κάποιον λόγον. κασίγνητος=ἀδελφός. γὰρ=αἰτιολογεῖ ἀποσιωπηθεῖσαν ἀπόκρισιν: ναί, βέβαια. τὸ κασίγνητω τὸν μὲν τὸν δὲ

(σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος, μέρη καὶ ὅλον τίθενται ὁμοιοπύτως).
νῶν=ἡμῖν. **προτίω**=κατὰ προτίμησιν τιμῶ (διὰ ταφῆς). **ἀτιμάζω**
τάφου=δὲν θεωρῶ ἄξιον τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ τῆς τιμῆς
τοῦ ἐνταφιασμοῦ. τὸ **προτίσας** τίθεται ἀπλῶς πρὸς ἀντιθ. πρὸς τὸ
ἀτιμάσας. **σὺν δίκη** τροπ. διορισμός. **χρησθεῖς**=χρησάμενος (ἐνν.
ἀντικ. αὐτῶ). ὡς **λέγουσι** ἀρμόζει εἰς τὸ **σὺν δίκη**, δηλ. μὲ δικαίαν
κρίσιν, ὅπως **λέγουσι** οἱ ἄνθρωποι, χωρὶς ἐνν. νὰ παραδέχωμαι ἐγὼ ὡς
τοιαύτην, ἐφόσον δὲν τιμᾶ δι' ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸν **Πολυνεῖκην**. **ἐνερθε**
ἢ **ἐνερθεν**=κάτω (σημ. τὴν ἐν τόπῳ στάσιν), ἀρμόζει εἰς τὸ: νεκροῖς.
ἔκρυψε κατὰ χθονός=διέταξε νὰ θάφουν ὑποκάτω τῆς γῆς. **ἐντιμον**
προληπτ. **κατηγορ.**=ὥστε εἶναι ἐντιμον. **ἀθλίως**=κατὰ τρόπον ἀξιο-
λύπητον. **θανόντα Πολυν.** **νέκυν** ὑπαλλαγὴ ἀντί: νέκυν θανόντος
Πολυνεῖκου. **ἐκκηρύττω**=κηρύττω δημοσίᾳ. τὸ μὴ **καλύψαι** ὑπο-
κειμ. τοῦ ἐκκεκροῦχθαι. **κωκύω**=θρηγῶ, κλαίω. **τάφω καλύψαι-κω-**
κῦσαι σχ. πρωθύστερον (ὁ κωκυτός προηγείται τῆς ταφῆς). **οἰωνός**
=**πτηνόν** (ἀρπακτικόν). **θησαυρός**=εὔρημα. **εἰσορῶ**=προσβλέπω
μετὰ πόθου. **βορᾶ**=τροφή (ἐπὶ σαρκοβόρων θηρίων). **ἀγαθόν** ἐλέχθη
μετὰ τινος πικρᾶς εἰρωνείας, διότι οὐσιαστικῶς κατὰ τὴν ἀντίληψιν
τῆς Ἀντιγόνης ὁ τοσοῦτον ἀσεβήσας κατὰ τοῦ θείου δικαίου δὲν δύνα-
ται νὰ εἶναι ἀγαθός, ἀλλὰ τοῦναντίον κακός. **σοὶ κάμοι** τὸ κήρυγμα
ἦτο μὲν βεβαίως γενικὸν διὰ πάντα τὸν λαόν, ἀλλ' ἢ Ἀντιγόνη περιο-
ρῖζει τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀδελφάς, διότι αὐταὶ μόναι εἶναι αἱ στενωτέ-
ραι συγγενεῖς του καὶ αὐταὶ εἶχον ἴδιον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ταφὴν τοῦ
ἀδελφοῦ. **δεῦρο** προδηλοῖ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ Κρέοντος.
νέομαι=ἔρχομαι, μὲ σημ. μέλλοντος,=ὅτι θὰ ἔλθῃ. **προκηρύσσω**=δη-
μοσίᾳ κηρύττω (ἢ προθ. **πρὸ** τίθεται πρὸς δήλωσιν δημοσιότητος,
ὅπως καὶ ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὴν λέξ. **προκήρυξιν**). **ἄγω**=θεωρῶ,
νομίζω. τὸ **πρᾶγμα** δηλ. τὸ τάφω καλύψαι καὶ κωκῦσαι τινα. **οὐχ** ὡς
παρ' **οὐδὲν**=οὐχὶ ὡς ἀσήμαντον. **φόνος**=θάνατος. **δημόλευστος**
(λεύω=λιθοβολῶ)=γινόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ δημοσίον λιθοβολισμοῦ.
ἐν πόλει=ἐνώπιον τῆς πόλεως, δημοσίᾳ. **προκεῖσθαι**=ὅτι ἐπικρέ-
μαται, ἀπειλεῖται. **σοὶ** δοτ. ἠθική. **τάχα**=ταχέως. **εὐγενῆς**=γενναῖα
τὸ ἦθος (ἔχουσα εὐγενῆ καταγωγὴν). **ἐσθλῶν**=ἐξ ἐσθλῶν (εὐγενῶν
γονέων).

Πραγματ. Ἀργείων. ὁ Πολυνείκης, ὡς γνωστόν, ἐξεστράτευσε μετὰ συμμάχων τῶν Ἀργείων, τῶν ὁποίων βασιλεὺς ἦτο ὁ Ἀδραστος, πενθερὸς αὐτοῦ. ἔντιμον ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ ἄταφος καὶ μὴ τυχῶν ὑπὸ τῶν ζώντων τῶν νεομισμένων τιμῶν ἠτιμάζετο καὶ ἐν Ἀθῆν. αὐλείων πυλῶν. αὐλαιοὶ πόλαι ἦσαν αἱ κείμεναι πρὸς τὴν ὁδόν, ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ : ὡς μόνη κλύοις. αὐλαιοὶ μὲν πύλη ἦτο ἡ κειμένη ἐν τῷ τοίχῳ τῷ περιβάλλοντι τὸν οἶκον μετὰ τῆς ἀλλῆς· ἡ πύλη δέ, ἡ ὁποία ὠδήγει ἐκ τῆς ἀλλῆς εἰς τὸν οἶκον, ἐλέγετο μέταυλος. τάφῳ καλύψαι ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπεκράτει ἡ ἰδέα, ὅτι ἄταφος νεκρὸς οὐδόλως ἦτο δεκτὸς εἰς τὸν Ἀθῆν, ἀλλ' ἐταλαιπωρεῖτο καὶ ἐπλανᾶτο δίκην φαντάσματος. πρβλ. Ἰλιάδ. Ψ στίχ. 65 καὶ ἐξῆς, ἐνθα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐμφανίζεται εἰς τὸν κοιμώμενον Ἀχιλλέα καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν θάψῃ, διότι περιπλανᾶται, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν τὴν ἐμποδιζοῦν νὰ πλησιάσῃ εἰς Ἀθῆν κτλ. κωκῦσαι ὁ θρῆνος τοῦ ἀποθανόντος ἦτο ἀπαραίτητον καθῆκον τῶν οἰκείων του. εἰσορῶσι θέλει νὰ ἐξάσῃ τὸ ἀτενὲς καὶ λαίμαργον βλέμμα τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. λέγω γὰρ καμὲ δι' αὐτῶν ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη καὶ προβλέπεται ἡ σύγκρουσις αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα, ἐξ ἄλλου δὲ γίνεται προσπάθεια ὑπ' αὐτῆς νὰ διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης, ὥστε νὰ μὴ ὑπολειφθῇ αὕτη εἰς τὰς προσπαθείας της. φόνος δημόλευστος οἱ ἀρχαῖοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ποιῶν ἐπέβαλλον καὶ τὴν διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ θανατικὴν τιμωρίαν εἰς ἄτομα κηρυσσόμενα ἐκτὸς νόμου διὰ προδοσίαν ἢ προσβολὴν κοινῆ συμφέροντος ἢ ἱεροσυλίαν ὁ κατάδικος ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, οἱ μάρτυρες δὲ πρῶτοι ἔρριπτον τοὺς λίθους καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἄλλοι παρενοσκόμενοι ἐκεῖ. Διὰ τῆς αὐτῆς τιμωρίας ἐτιμωρήθη καὶ ὁ Παλαμήδης ἐν Τροίᾳ. ἐσθλῶν ἀναφέρει τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν της διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης καὶ νὰ παρακινήσῃ ἔτι περισσότερον αὐτὴν εἰς σύμπραξιν.

γ'. στ. 39 - 68.

Λεξιλογ. ταλαίφρων = τολμηρός. εἰ τὰδ' ἐν τούτοις (= ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει) ἐστί. εἴθ' ἄπιουσα = εἴτε δεσμοῦσα (ἢ φράσις λύουσα

εἶθ' ἄπτουσα ἦτο ἐν χρήσει ἐπὶ μεγάλης ἀμηχανίας περὶ τοῦ πρακτέου).
 ξυμπονώ=συγκοπιάζω (γενικώτερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ῥήμ.).
 εἰ' ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση πλάγ. ἐρωτ. προτ., πῶθεν ἐξαρτῶν-
 ται; κινδύνεμα=ἐπικίνδυνος πράξις. εἷ (μέλ. τοῦ ἔρχομαι)=θά
 φθάσης, θά ὀφθῆς. ἡ κανονικὴ σειρὰ τῆς προηγουμένης προτάσεως
 εἶναι: ποῖόν τι κινδύνεμα λέγεις σκοπεῖν με εἰ ξυμπονήσω καὶ
 ξυνεργάσομαι; κουφίζω=ἀναιροῦμαι=σηκῶν πρὸς ταφήν, θάπτω.
 εἰ κουφιεῖς. πлаг. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἐννοουμ. σκόπει. ξὺν τῆδε
 χειρὶ=σὺν ἐμῇ χειρὶ=σὺν ἐμοί. (ὁ ὑποκριτὴς λέγων ταῦτα σηκῶνει
 καταλλήλως τὴν χεῖρα διὰ τὰ δείξει). ἦ γὰρ;=ἀρὰ γε λοιπόν; σφέ=
 αὐτόν. ἀπόρρητον (ἐνν. ἢ μετ. ὄν, παραθ. εἰς τὸ θάπτειν)=πράγμα
 τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπηγορευμένον. τὸν γοῦν ἐμόν=τόν γ' ἐμόν=τόν ἰδι-
 κήν μου τοῦλάχιστον. οὐχ ἀλώσομαι=οὐκ ἐλεγχθήσομαι, δὲν θὰ εὐ-
 ρεθῶ. προδοῦσα (κατηγορ. μετ.)=ὄτι ἐπρόδωσα. σχέτιλιος (ἐκ τοῦ
 ἄορ. β' σχεθεῖν τοῦ ἔχω)=ὁ δεινὰ τολμῶν, ἔπειτα δέ, ὡς ἐδῶ, ὁ δεινὰ
 πάσχων, ὁ δυστυχησμένος. ἀντειρηκόςτος ἐναντιωμ. μετ., ἐννοεῖται ἢ
 πρότ. νοεῖς θάπτειν σφε. (διαφαίνεται καὶ πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἰσμή-
 νης). ἀλλ' οὐδὲν μετὰ=μέτεστι. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' οὐδὲν
 μέτεστι αὐτῷ εἶργειν με τῶν ἐμῶν (καθηκόντων)=ἀλλ' οὐδὲν δι-
 καίωμα ἔχει αὐτὸς νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδι-
 κῶν μου καθηκόντων. φρόνησον=σκέφθητι, ἀναλογίσου. νῶν δοτ.
 ἦθ. ὡς ἀπεχθής (ἐνν. πᾶσι)=πόσον μισητός. δυσκλεής=μὲ κακὴν
 φήμην (λόγω τῶν ἀνοσιουργημάτων του). ἀπώλετο=ἐχόθη (ἠθικῶς).
 αὐτόφωρος (αὐτὸς-φῶρ, φωρός=κλέπτῃς)=ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυ-
 φθεῖς. ἀμπλάκημα=ἀμάρτημα. πρὸς αὐτοφ. ἀμπλακημάτων=ἐνε-
 κει ἀμαρτημάτων, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκαλυφθέντων. ἀράσσω=
 κτυπῶ, κρούω ἰσχυρῶς (τυφλώνω). αὐτουργῶ χειρὶ=ἰδίᾳ χειρὶ. αὐ-
 τὸς αὐτουργῶ σχῆμα ἐπαλληλίας. ἔπειτα δὲν ἐκφράζει δι' αὐτοῦ
 χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως
 τῶν γεγονότων, ἀναφέρων προῶτον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πατέρα, ἀκο-
 λούθως τὰ εἰς τὴν μητέρα κ.ο.κ. διπλοῦν ἔπος=διπλοῦν ὄνομα (πα-
 ραθ. τῶν: μήτηρ καὶ γυνή),=ἢ ἔχουσα τὸ διπλοῦν τοῦτο ὄνομα. λω-
 βάομαι-ῶμαι=βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι. ἀρτάνη ἐκ τοῦ ἀρτάω
 =σχονίον, ἀγχόνη. λωβᾶται βίον=ἀτίμως τελευτᾷ, θέτει ἀτιμωτι-

κὸν τέρας εἰς τὸν βίον της. δύο - μίαν ἀντίθεσις. αὐτοκτονῶ = ἀλληλοκτονῶ. κοινὸν μέρος = ἀμοιβαῖον θάνατον. ἐπαλλήλοιν χερσὶν (δοτ. δογαν.) = με χεῖρας ὑψωθείσας ἐναντίον ἀλλήλων. ὄσω κάκιστα δλοῦμεθα (πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει) = ὅποιον οἰκτροτάτον τέλος, ποῖον θάνατον θὰ ἔχωμεν. νόμον βία = παραβιάζουσαι τὸν νόμον. εἰ παρέξιμεν (ζήμ. παρέξιμι) = ἐὰν θὰ παραβῶμεν. ψῆφον = ὠρισμένην ἀπόφασιν, ἐνῶ διὰ τοῦ κράτη ἐννοεῖ τὴν καθόλου βασιλικὴν ἐξουσίαν. γυναιχ' = γυναῖκε. ὡς οὐ μαχουμένα = ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ πολεμήσωμεν. ἔπειτα δέ ἀντί : τοῦτο δέ. ἐκ κρείσσόνων = ὑπὸ ἰσχυροτέρων. ἀκούειν ταῦτα ἀπαρεμφ. ἀκολουθίας = ὥστε νὰ ὑπακούωμεν εἰς ταῦτα. ἀγλίονα (ἀλγεινός) = λυπηρότερα, χειρότερα. αἰτοῦσα = παρακαλοῦσα. τοὺς ὑπὸ χθονὸς (ὄντας) ἐννοεῖ τὸν Πολυρείκην καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς. ξύγγνοιαν ἴσχω (περιφρ.) = ξιγγνωστικῶ = συγχωρῶ βιάζομαι τάδε = παρὰ τὴν θέλησίν μου πράττω αὐτὰ ἐδῶ. τέλος = ἀρχή, ἀ ἴωμα. οἱ ἐν τέλει ὄντες (καὶ ποιητ. βεβῶτες) = οἱ ἄρχοντες. περισσός = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνων τὴν δύναμιν. νοῦν οὐδένα = κανὲν νόημα, τ. ἔ. εἶναι ὅλως διόλου ἀνόητον.

Π αμματ. κινδύνευμα ἢ λέξις ὑποδηλοῖ μικροψυχίαν τῆς Ἰσμήνης. ὄλειο δὲν ἐννοεῖ ἀπέθανε, διότι ἀπέθανε ματὰ τὴν τύφλωσιν, ἀλλ' ἠθικῶς ἔχάθη, μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειξίας. ἀμπλακήματα ἐννοεῖ τὰ ἀνομοιογήματά του αὐτά. πλεκταῖσιν ἀριά- ναισι ἐννοεῖ τὴν ἀγχόνην, δι' ἧς ἀπηγχονίσθη ἢ μήτηρ των Ἰοκάστη.

δ . στ. 69—99.

Λεξιλον κελεύσαιμ' ἄν ἐν ὡς ἀντικ. τὴ προηγ. πράσσειν. ἔτι = (τόρα) πλεον, τ. ἔ. μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους σου, οἱ ὅποιοι ἐφανέρωσαν τὰ φρονήματά σου. ὄρω μετὰ τινος = συμπράττω μετὰ τινος μετ' ἐμοῦ γε δ' ὄφης ἄν ἠδῶς; = ἤθελες συμπράξει βεβαίως με' ἐμὲ κατὰ τρόπον εὐχάριστον (εἰς ἐμέ) τίς εἶδους λόγος εἶναι ἐδῶ; δοκῶ (ἰν. εἰδέναί) κ' ἴνον δ' ἐγὼ ἀντί: ἐγὼ δ' ἐκεῖνον προηγεῖται τὸ ἐκεῖνον πρὸς ἔμφασιν (εἶναι ἀντίθεσις). καλόν... φίλην... ἀσύνδετα, πρὸς ἔμφασιν. ὄσια = θεῖα, δίκαια. πανουργήσασα (ὁ πανουργέω - ῶ) = ἀποτολήσασα δίκαιον ἔγκλημα (σχ. δξόμωρον, οἷοτι ἢ Ἀντιγόνη θάπτοσα τὸν Πολυρείκην παραβαίνει μὲν τὸν νόμον, ὅπερ ἦτο πανούρ-

γῆμα, ἀλλ' ἐκτελεῖ ἔργον εὐσεβές). ὄν=καθ' ὄν. τοῖς κάτω=τοῖς χθονίοις θεοῖς. τῶν ἐνθάδε συγκρ. γεν. ἀντί: ἢ τοῖς ἐνθάδε (δηλ. τῷ Κρόνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώποις). δοκεῖ (ἐνν. τό: ἀτιμάσαι..). τὰ τῶν θεῶν ἐντιμα=τὰ παρὰ τοῖς θεοῖς νομιζόμενα ἐντιμα. ἄτιμα ποιοῦμαι=θεωρῶ ἄτιμα. ἀμήχανος=ἄπορος, ἀνίκανος. τὸ δρᾶν προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς, πλεοναστ. ἐτέθη τὸ ἄροθρον. προέχομαι=προφασίζομαι. ἂν προὔχοιο=(ἀντιπροστακτ). ἐγὼ δέ ἰσχυρ. ἀντίθεσις. (σοῦ) ταλαίνης γεν. τῆς αἰτίας. προτορβέω-ῶ=φοβοῦμαι ὑπὲρ τινος. ἐξορθῶ-ῶ ἀνορθῶ, (ἐδῶ) ἐξασφαλίζω (ἀποπειρ. ἐνεστώς). πότιμος (πίπτω)=μοῖρα. κεύθω=ἀποκρύπτω. κρυφῆ κεύθε (πλεονασμός)=τήρησέ το μυστικόν. σὺν δ' αὖτως=ὡσαύτως δέ. καταυδάω-ῶ=ὀμιλῶ, λέγω φανερά. ἐχθίων=μισσητοτέρα. σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε. καταφατικῶς καὶ ἀρητικῶς ἰκφράζει τὴν ἐννοίαν πρὸς μείζονα ἔμφασιν καὶ ἔξαρσιν τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. θερμῆν-ψυχροῖσι χάριν τῆς ἀντιθ. ἔθηκε ψυχροῖς ἀντι δεινοῖς. ἀδεῖν ἄορ. β τοῦ ῥ. ἀνδάνω=ἀρέσκω. οἷς ἐνν. τὸν Πολυνείκη καὶ τοὺς χθονίους θεοὺς. εἰ καὶ δυνήση γε (ἐνν. ἀρέσεις)=θὰ εἶσαι ἀρεστή εἰς αὐτοὺς βεβαίως (τό γε), ἂν καὶ θὰ δυνηθῆς τὰ εἶσαι ἀρεστή (θάπτουσα). ἐράω-ῶ=μετὰ γεν.=ἐπιθυμῶ. ἀμήχανα=ἀδύνατα. ἀμηχάνων ἐράῳ; ἢ φράσις αὕτη εἶναι παροιμιώδης, ὅπως καὶ ἡ: ἀδύνατα θηράῳ. πεπαύσομαι (ἀντι ἀπλ. μέλλοντος)=θὰ παύσω ὀριστικῶς, θὰ παραιτηθῶ ἀσφαλῶς τοῦ ἐγχειρήματος. ἀρχὴν οὐ=οὐδαμῶς. ἐχθαίρομαι=μισοῦμαι. ἐτέθη ὁ μέσ. μέλλον ἀντιπαθητ. ἐξ=ὑπό. προσκείση=ἔσει (μετὰ θάνατον). δίκη=δικαίως. δυβουλλία=ἄπροσῆν. πείσομαι, τοῦ πάσχω. τοσοῦτον=τόσον μέγα. ἔα (μετρ. συνίζησις). με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυβουλλίαν τὸ ὅλον συναπτ. με τὸ μέρος ἢ με ιδιότητα αὐτοῦ. μὴ οὐ καλῶς (μετρ. τὸ μὴ οὐ πάσχει συνίζητιν)=οὐχὶ ἐντίμως, μετ' ἀρησιν τίθενται καὶ τὰ δύο ἀρητικὰ μόρια. στείχω=βαδίζω, πηγαίνω. ἔρη=ἀπέχεσαι. ἄνους=ἀπερίσκεπτος. ὀρθῶς=εἰλικρινῶς.

Πραγματ. οὐτ' εἰ θέλοις ἐτι πράττειν, ἡδέως δρώης ἄν... ἢ Ἀντιγόνη ἐξαντλήσασα προηγουμένω; ὅλα τὰ ἐγχειρήματά της διὰ τὰ ἐπιτύχη τὴν σύμπραξιν τῆς Ἰσμήνης, καὶ μὴ ἐπιτυχοῦσα ταύτης, ἄρχε-

ται πλέον αισθανομένη ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν, ὡς ἐπιλήσιμονα τῶν καθυκόντων της καὶ δειλήν, καὶ μὴ θέλουσα τὴν συνεργασίαν της. **πλείων χρόνος**, ἐκεῖ γὰρ αἶψα κείσομαι οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς ἐν τῷ Ἄδῃ. **πολλὸν ἐχθίων ἔση σιγῶσα** κτλ. ὁποῖον διαφαίνεται πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης; ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἢ μὲν Ἀντιγόνη ἐξέουχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα ἐξελεθοῦσα τῆς πόλεως προβῇ εἰς τὴν ταφὴν τοῦ νεκροῦ, ἢ δὲ Ἰσμήνη διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ τοιοῦτοτρόπως κενοῦται ἢ σκηνῆ.

Οὕτως ἐν τέλει τοῦ προλόγου καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐχαρακτηρίσθησαν δι' ὀλίγων καὶ ἐδηλώθη ἡ ὅλη δέσις τοῦ δράματος.

Πάροδος στ. 100—161.

Λεξιλογ. στρ. α'. **ἀκτῖς** συνεκδοχ. ἀντὶ ἀκτίνες. **ἀκτῖς ἀελίου** = ἀκτινοβόλε ἥλιε. ἢ κανονικῆ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀκτῖς ἀελίου, φάος φανὲν ἐπιταπύλω Θήβῃ, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. **ποτὲ** = τέλος πάντων, ἐπὶ τέλους. δι' αὐτοῦ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μακρὰν ἐναγώνιον προσδοκίαν. **φανὲν φάος ἐφάνθη** παρήχησις χάριν ἐμφάσεως. **ἀμέρας βλέφαρον** περιφρασις = ἡμέρας ὀφθαλμέ· τὸ βλέφαρον ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἦτοι τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὄλου· τὰ πολλὰ συνώνυμα **ἀκτῖς ἀελίου**, τὸ κάλλιστον φάος, **βλέφαρον** ὀφείλονται εἰς τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν αἰσθήματα χροῦς ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. **μολοῦσα**. (ῥήμ. βλώσκω) = ἐλθοῦσα. **φῶς**, φωτὸς (ὄ) = ἀνῆρ. **τὸν λεύκασπιν φῶτα** = τὸν ἔχοντα λευκὰς ἀσπίδας στρατόν, διότι τὸ φῶς λαμβάνεται περιληπτ. καὶ ἐννοεῖ ὄλον τὸν στρατόν· ἦσαν δὲ αἱ Ἀγρολικάι ἀσπίδες λευκαὶ καὶ στρογγύλαι. **πανσαγία** (πᾶν-σάγη = δπλισμὸς) = μὲ πανοπλίαν, πάνοπλον. **φυγάδα** κατηγορ. κατὰ πρόληψιν = ὥστε εἶναι φυγάδα. **πρόδρομον** ἐπιρρηματικῶς προσδιορ. τὸ φυγάδα, σημ. προτροπάδην. **κινήσασα** μετχ. χρονικῆ. προσδιορίζουσα χρόν. τὸ μολοῦσα, ἦτοι ἀφοῦ ἐκίνητε (πρότερον), ἀφ' οὗ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. **ἔξυτέρω χαλιῶ** = τὴν ἔξυτέρω χαλιῶ. ἀνήκει εἰς τὸ φυγάδα καὶ σημαίνει σὺν ταχυτέρῳ ἄρματι, διότι τὴν ιδιότητα ἔξυτέρῳ ἀπέδωκεν εἰς τὸ μέρος χαλιῶ, ἀντὶ εἰς τὸ ὄλον ἄρματι,

ἦτο δὲ ταχύτερον, διότι οἱ Ἄργεῖοι διωκόμενοι κατὰ τὴν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου ἔφρουγον ταχύτερον πρὸς κατὰ τὴν νύκτα.

σὸστημα α'. αἴρωμαι=παρακινῶμαι, ἐξάπτομαι. (τὸ) νεῖκος=ἔρις, φιλονικία. ἀμφίλογος=ἀμφίβολος, προκαλῶν ἀμφισβητήσεις (διότι ὁ Ἐτεοκλῆς καὶ ὁ Πολυνεΐκης ἐφιλονίκουν, ἀμφισβητοῦντες περὶ τῆς βασιλείας.) δῆξα κλάζων=ἐκβάλλον δῆξεις κρωγμούς. ὑπερέπτα (ὑπερπέτομαι)=ἐπέταξεν ὑπεράνω (τῆς πόλεός μας). αἰετὸς εἰς γᾶν ὡς ὑπερέπτα=ὡς αἰετὸς ὑπερέπτα εἰς γᾶν. στεγανός=ἐστεγασμένος, κεκαλυμμένος. λευκῆς χιόνος. ἢ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου χιονώδει (πτέρυγι)=μὲ πτέρυγας χιονολεύκους. ἱππόκομος=ὁ κομῶν θριξίν ἵππου. κόρυς ἱππόκομος=περικεφαλαία ἔχουσα λόφον ἐξ οὐρᾶς ἵππου.

ἀντιστρ. α' στὰς ὑπὲρ μελάθρων=σταθεῖς (λαβὼν θέσιν) ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν ἡμῶν. φονώσαισι (ἐκ τοῦ φόνος, φονή) λόγχαις=μὲ λόγχας αἰμοδιψεῖς (προσωποπ.). ἀμφιχάσκω=ἀνοίγω τὸ στόμα πέριξ, περιτριγυρίζω μὲ ἀνοικτὸν στόμα (θέλει νὰ δηλώσῃ διὰ τούτου τὴν μεγάλην μανίαν τῶν Ἄργεῖων). ἔβα=ἔπηλθε (πρὶν δηλ. ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν του). ἢ σειρά τῶν λέξεων: στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων φονώσαισι λόγχαις, ἀμφιχανῶν στόμα κύκλω ἐπιτάπυλον ἔβα ἢ μετ. στὰς πρόσδιορ. χρόν. τὴν μετ. ἀμφιχανῶν. γένυσιν. ἐτέθη δοτ. ὄργαν. ἀντὶ τῆς αἰτιατ. γένυς, οὗ ὄνομαστ. εἶναι γένυς=κυρίως ἢ κάτω σιαγῶν, ἐν δὲ τῷ πληθυντ. γένυες καὶ συνηρ. γένυς=αἱ σιαγόνες ἢ τὸ στόμα μετὰ τῶν ὀδόντων. πλησθῆναι. ἄορ. τοῦ πίμπλαμαι=χορταίνω. στεφάνωμα πύργων=πύργους στεφανώοντας τὴν πόλιν, τὸν πυργωτὸν περίβολον. πευκάεις Ἡφαιστος=τὸ ἐκ καιομένων πευκίνων δάδων πῦρ (μετωνομία, ὅπως εἶναι: Ἄρης ἀντὶ πόλεμος, Ἄφροδίτη ἀντὶ ἔρωτος, Ἀμφιτρίτη ἀντὶ θάλασσα κλπ.). πρὶν ἐλεῖν=πρὸ τοῦ νὰ καταλάβῃ, περιλάβῃ. τοῖος=διότι τοιοῦτος (αἰτιολογεῖται τὸ διατὶ ἔφρουγον προτροσάδην οἱ Ἄργεῖοι). ἐτάθη=συντόμως ἔγινε, ἠγγέρθη. πάταγος Ἄρεος=παταγώδης μάχη. δυσχείρωμα=τὸ δυσκόλως χειρούμενον=δυσκόλως νικηθεῖσα (κερδηθεῖσα), δίσκολος κατάκτησις. εἶναι παρὰ θεοὺς εἰς τὸ πάταγος Ἄρεος. ἀντιπάλω δράκοντι ποιητ. αἴτιον.

ἀντισύστ. α'. μεγάλῃς γλώσσης κόμπους=τὰς μεγαλαυχίας, τὰς μεγάλας κομπορημοσύνας. ὑπερχθαίρω=ὑπερβολικὰ μισῶ. σφᾶς=τοὺς Ἄργεῖους. πολλῶ ῥεύματι=μὲ πολλὴν ὀρμὴν (ἐπιτυχῆς μεταφορᾶ

ἐκ τοῦ χειμάρρου). **προσνίσσομαι**=προσφέρομαι, ἐπέροχομαι (ἐναντίον τοῦ τείχους ἡμῶν). **καναχή** (ἐκ τοῦ κανάσσω)=ὄξυς ἤχος, κλαγγή (ἰδίᾳ μετάλλου). **χρυσοῦ**=χρυσῶν ὄπλων ἢ γεν. εἶναι ὑποκειμενική εἰς τὸ καναχή καὶ αἰτιολογεῖ τὸ ὑπεροπλίαις=λόγῳ κλαγγῆς τῶν χρυσοποικίλων ὄπλων. **ὑπεροπλία**=ὑπερβολικὴ πεποιθήσις εἰς τὰ ὄπλα, ὑπεροψία. **παλτὸν πῦρ**=ὁ κεραυνός (ὁ πᾶλλόμενος ἄνωθεν). **παλιῶ πυρὶ**=διὰ τοῦ ἐκσφενδονισθέντος ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Διὸς) κεραυνοῦ. τίος εἶδος δοτικῆ εἶναι; **ῥίπτει** (ἱστορ. ἐν.)=ἔρριψε, κατεκρήμυσε. τὸ ὑπερεχθαίρει καὶ τὸ ῥίπτει ἐτέθησαν παρατακτικῶς ἀντὶ τῆς τελεῆς: ὑπερεχθαίρων (αἰτιολ. μετ.) ῥίπτει. **βαλβίς** ἴδε πραγματ. **ἐπ' ἄκρων βαλβίδων**=ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ τείχους προσδιορ. τοπικῶς τὸ δομῶντα. ἄκροι βαλβίδες κυρίως εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, εἰς τὰ ὁποῖα διὰ κλίμακος ἀνέβη ὁ Καπανεύς. **νίκην**=νικητήριον κροαγγίη. **ἀλαλάζω**=κροαγγίζω ἰσχυρῶς ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ῥίπτει (τοῦτον τὸν Καπανέα) παλιῶ πυρὶ δομῶντα ἤδη ἀλαλάζει νίκην ἐπ' ἄκρων βαλβίδων.

στρ. β'. **ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γᾶ**=ἐπάνω δὲ εἰς τὴν γῆν, ἥτις ἀνταπέδωκε τὸ κτύπημα. **τανταλόομαι**=διασεύομαι, τραντάζομαι. **πυρφόρος δς**=ὄς πυρρ. (ὕλερθεσις). **βακχεύω**=μαίνομαι. **ἐπιπνέω**=(μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς θυέλλης)=ἐφορμῶ (κατὰ τῆς πόλεως). **ῥιπαῖς**... ἀντί: **ἄμα ῥιπαῖς ἀνέμων**=μετὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀνέμους ὁρμῆς καὶ ταχύτητος. **ἄλλα** τροπ.=κατ' ἄλλον τρόπον (παρὰ ὅπως ἤλπιζεν). **τὰ μὲν**=τὰ μὲν σχέδιά του, ὅσα ἀνέμενε (να γίνουν), ὅσα ὠνευρέυετο. **ἄλλα δὲ**=(ἐνν. κακά). **ἐπ' ἄλλοις**=ἐναντίον ἄλλων (ἡρώων τῶν Ἀργείων). **ἐπινωμάω -ῶ**=ἐπισωρεύω, προξενῶ. **στυφελίζω** (ἐκ τοῦ στυφελός=τραχός, σκληρός)=κτυπῶ ἰσχυρῶς, πατάσσω. **δεξιόσειρος** (περὶ τῆς λέξ. ἴδ. πραγματικά)=ἰσχυρός καὶ γενναῖος συμβοηθός.

στυτ. β'. **λοχαγός**=ἡγεμών. **τέλη**=φόρους, προσφορὰς (ἐδῶ πρὸς τὸν Δία). **τροπαῖος**=ὁ τὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν προκαλέσας, ὁ δοτικὴ τῆς νίκης (εἶναι εἰρωνεία διὰ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Ἀργείων, οἱ ὁποῖοι, οἷον οἱ ἴδιοι, προσέφεραν τὰ πάγκαλκα ἔπλα των διὰ τὰ στηγῆ τὸ τρίπιον). **στυγερός**=ταλαίπωρος, ἄθλιος. **ῶ (δυνί)**=οἴ. **φύντε**. ἐναντιωμ. μετ. (ἀόρ. β' ἔφην τοῦ ῥ. φύομαι=γεννώμαι).

καθ' αὐτοῖν=ἐναντίον ἀλλήλων. σήσαντε=ἐγείσαντες. δικραίεις =καί τας δύο πικρῆσίσις, διττῶς φοινίκας. ἔχετον (ἴτιορ. ἐνεσι.) μέρος κοινοῦ θανάτου=καταλαμβάνον, μετέχον (μετίσχον) κοινοῦ θανάτου.

ἀντιστ. β'. ἀλλὰ γὰρ=ἄλλ' ἐπειδή. μεγαλώνυμος=πολύμητος. ἀντιχαρεῖσα Θήβα=χαρεῖσα ἐξ ἴσου πρὸς τήν... (δηλ. πρὸς τὴν χαρεῖσαν Θ. ἦλθε καὶ ἡ Νίκη πλήρης χαρᾶς). ἐκ μὲν δὴ πολέμων =κατόπιν τοῦ τελευταίου πόρου π.λ.μ. τίθεμαι λημοσύνην=λητμονῶ, ἀντικείμ. ἐν. τὰς περιλοῖσας συμφεράς. παννύχιος καὶ πάννυχος=ἰλονόκτιος, ἀντιθ. τοῦ τριήμεριος. ἐλελιχθων (ἐκ τοῦ ἐλελίω=ποιῶ τι τρέμειν ἢ σείεσθαι)=ὁ σείων καὶ κινῶν τὸ ἔδαφος (ἐν. διὰ τῶν χοροσηΐημάτων). Θήβος γεν. ἂ τικ. ἐπέρχομαι=ἐπισκέπτομαι. ἄρχοι=εἴθε νὰ ἐξάρχη τοῦ χοροῦ.

ἀντιστ. β'. ἴδου=ἴδου. ἀλλὰ γὰρ=ἄλλ' ὁμως (ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: ἀλλὰ στῶμιν). νέον εἰληχῶς (τοῦ ῥ. λογχῆνω)=νεωστὶ ἀναλαβόν. νεοχμῶς=νέος, πρόσφατος. ἐπὶ νεοραῖσι συντυχίας θεῶν=μετὰ τὰ νεωστὶ συμβάντα ἐκ τῶν θεῶν σχετίζεται τὴ το οὐχὶ πρὸς τὸ χωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ βασιλῶς νεοχμῶς. νεορᾶς συντυχίας ἀποκαλεῖ τὸν τελευταῖον θάνατον τῶν ἀδελφῶν, ὁ ὅστις ἦτο μὲν κακός, ἀλλ' ἐπῆρξεν εὐμενῆς εἰς τὸν Κρόοντα. δῆ=ἄρα γε. μῆτις=σκῆψις. ἐρέσω (μεταφορ. ἐκ τῶν κοπηλατῶ)=ἀνανωῶ ἐ τῷ νῶ, ἀναλογίζομαι. ὅτι=διότι. λέσχη=μίλα, εἶτα ὁ τίπως ὅπου ὀμίλουν, ἐδῶ συνέλευσις. σύγκλητος=ἐτακτος (ἴδε πραγματικά). προτίθεμαι=τυγκαλῶ δημοσίᾳ. πέμψας=μεταπεμπόμενος=στεῖλας καὶ προσκαλέσας.

Πραγματ. ἀπὸ τοῦ στίχου 160-161 εἶναι ἡ πόροδος τοῦ χοροῦ, ἀποτελουμένη ἐκ 15 προσώπων, τὰ ὅποια ἀπαρτίζον δύο ἡμιχόρια, ἐξ ἐπτά προσώπων ἕκαστον, καὶ τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς συγκείμενος ἐξ ἐπισήμων γερόντων Θηβαίων εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, κατεχόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων χαρᾶς διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξωτερικῶν ταῦτα διὰ τῆς φῶδης του. Ἐβλογον δὲ ἦτο μετὰ τὸν μέγαν τῆς προτεραίας κίνδυνον νὰ προσαγορεύσῃ πρῶτον τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, τὸν ὅποιον δὲν ἤλιπεν, ὅτι θὰ

ἐπανεβλεπε μὲ τόσην χαράν, κατόπιν τῶν φοβερῶν τῶν πολεμίων ἀπειλῶν. **Θήβα.** ἡ πόλις ἐλέγετο Θήβη καὶ Θῆβαι, ἐλέγετο δὲ ἐπτά-πυλος πρὸς διάκροιον ἀπὸ τῶν ἑκατομπύλων Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου. **Διρκαίων** ἢ **Διρκη** κατὰ τὴν μυθολογίαν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ γυνὴ τοῦ Λύκου, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἐδείχθη σκληρὰ πρὸς τὴν πρώτην γυναῖκα τοῦ Λύκου, τὴν Ἀντιόπην, τὴν προσέδεσαν οἱ ἐκ τοῦ Διὸς υἱοὶ αὐτῆς, Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, εἰς κέρατα ἀγρίου ταύρου, ἀφ' ὧν, κρημνισθεῖσα αὕτη εἰς τὴν κοίτην, ἔδωκε τὸ ὄνομά της εἰς αὐτήν. Προετίμησε δὲ ὁ ποιητὴς τὴν **Διρκην** ἀντὶ τοῦ ἀνατολικότερου ῥέοντος Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀναφέρει, διότι αὕτη ἦτο ἐπισημοτέρα εἰς τοὺς μύθους. **δράκοντι.** ἐνῶ σὲ Ἀργεῖοι παραβάλλονται πρὸς αἰτόν, οἱ Θηβαῖοι παραβάλλονται πρὸς δράκοντα, ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι ὁ δράκων εἶναι φύσει πολέμιος τοῦ αἰτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι, ὡς ἀναφέρει ὁ μῦθος, οἱ Θηβαῖοι ἦσαν δρακοντογενεῖς, ἦτοι ἐγεννήθησαν ἐξ ὀδόντων δράκοντος, τοὺς ὁποῖους εἶχε σπείρει ὁ ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας Κάδμος, φονεύσας τὸ θηρίον. **Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης...** πρὸς ποῖον παρόμοιον ῥητὸν χριστιανικὸν ἀντιστοιχεῖ τοῦτο; **χρυσῶν.** ἐννοεῖ χρυσοποικίλων καὶ οὐχὶ χρυσῶν. **νίκην ἤδη δρμῶντα.** πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος Καπανέως, ὁ ὁποῖος ἦτο πατήρ τοῦ Ὀμηρικοῦ Σθενέλου καὶ ἦτο ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εἰς ἐκ τῶν ἐπτά ἡγεμόνων, τῶν ἐκστρατευσάντων κατὰ τῶν Θηβῶν, ἐκεραυνοβολήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διός, διότι ἐκανχίθη, ὅτι θὰ κατασκάψῃ τὰς Θήβας, εἴτε τὸ ἤθελεν, εἴτε μή, ὁ Ζεὺς. **βαλβίδων.** βαλβίς καὶ βαλβίδες ἦτο τὸ μέρος τοῦ σταδίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἤρχιζεν ὁ δρόμος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὸν ἵππόδρομον ἐλέγετο **ἄφεις ἢ ἀφετηρία**: ἐνίοτε ὅμως ἐσήμαινε καὶ τὸ τέρμα, ἐπειδὴ οἱ ἀγωνιζόμενοι δίανθλον ἐπανήρχοντο εἰς τὰς βαλβίδας. Ἐδῶ δὲ σημαίνουν τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, τὰς ἐπάλξεις αὐτοῦ. **δεξιόσειρος** μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τεθριπταῖς ἄρμασι δεξιῶν παρασειρών ἵππων. **Παράσειροι** δὲ ἵπποι ἦσαν οἱ βοθητικοὶ τῶν δύο κωρίων ἵππων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἄρματος, τῶν καλουμένων ζυγίων, οἱ λεγόμενοι σειραῖοι ἢ παρήγοροι (παρ' ἡμῖν λέγονται γεντέκια). Ἐπειδὴ ὅμως ὁ δεξιὸς τοιοῦτος ὄφειλε κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἄρματοδρομιῶν, κάμπτων τὴν νύσσαν πρὸς τὰ ἄριστερά, νὰ διατρέχῃ τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους κέ-

κλον, ἔπρεπε γὰ εἶναι γενναῖος καὶ ἰσχυρός. ἔπιτὰ **λοχαγοί**. ἔπιτὰ πύλαι ἦσαν, ἔπιτὰ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἔπιτὰ οἱ Θηβαῖοι ἡγεμόνες. **Ζηνὶ τροπαίω**. ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ δοτὴρ τῆς νίκης, ὁ τροπαῖος, τροπαῖον δὲ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ ἐχθροῦ, τὸ μνημεῖον τῆς νίκης, σχηματιζόμενον ἐπὶ τῶν νικητῶν ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαίων καὶ ἄλλων ὄπλων τῶν ἠττημένων. **Νίκα**. ἐτιμᾶτο ὡς ἰδία θεά, ἔχουσα πτερὰ καὶ φέρουσα συνήθως στέφανον ἢ κλάδον νίκης· ὠραιότητην παρ᾽ ἄστασιν αὐτῆς ἔχομεν τὴν νίκην τοῦ Παιωνίου. **παλναγμαίω Θήβα**. ἐλέγετο πολυάρματος, διότι εἶχε πολλὰ καὶ ὠραῖα ἄρματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ φιλόαρματον, εἰδάρματον, χρυσάρματον κτλ. **Βάκχιος**. ἀντὶ Βάκχος, γεννηθεὶς ἐν Θήβαις ἐπὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως λατρευόμενος ἐν αὐταῖς, συνεχίρειν δὲ οὗτος διευθύνων τοὺς χορούς, ὅπως ἐπιστεύετο καὶ παρίστατο διὰ πολλῶν ἔργων τέχνης. **ἀλλ' ὅδε γάρ...** οἱ ἐν τοῖς τελευταίοις στίχ. 155-161 ἀπαγγελλόμενοι ἐπὶ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ ἀνάπαιστοι ζυθμίζουσι τὸ βῆμα τοῦ ἔξερχομένου ἐκ τῶν ἀνακτόρων Κρέοντος. **σύνκλητιος λέσχη**. ἀναχρονιστικῶς εἶναι ἢ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους γινομένη ἐκτακτος συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας, διεκρίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τακτικὰς, γινομένας κατὰ μῆνα καὶ καλουμένας **κυρίας**, καὶ εἰς τὰς ἐκτάκτους, τὰς ὁποίας συνεκρότουσαν δι' ἐπείγουσας καὶ ἐκτάκτους ἀνάγκας, καὶ τὰς ὁποίας ἐκάλουσαν **ἐκτάκτους**· συμφώνως λοιπὸν πρὸς αὐτὰς λέγει ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς σύνκλητον τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τοῦτο λέγει κοινῶ **κηρύγματι**, διότι δημοσίᾳ εἰδοποίησιν, ὅπως δημοσίᾳ ἐκαλεῖτο καὶ ἡ ἐκτακτος συνέλευσις τοῦ δήμου.

Πρῶτον Ἐπεισόδιον. στ. 162 - 331

α'. στ. 162 - 222.

Λεξιλογ. **ἀσφαλῶς**. προσδιορ. τὸ ὄρθωσαν καὶ κάμνει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σάλω. **σάλω** = με θαλασσοταραχὴν (μεταφορὰ ἀπὸ τῆς θιλάσσης, παραβαλλομένης τῆς πολιτείας πρὸς σαλεῦθον σκάφος). **σεισανιες** = συγκλονίσαντες. **πομπῶς** = ἀπεσταλμένος, κλητῆρ. **δίχα ἐκ πάντων** =

ξεχωριστά, κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ ὄλων. **ἔστειλ'** ἰκέσθαι=μετεπεμφάμην=ἐκάλεσα, ἔστειλα καὶ σὰς προσεκάλεσα. εἰδώς (αἰτιολ.). **κράτη θρόνων** =τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν (ὁ πληθυντ. ἀριθ. πρὸς ἐκδήλωσιν μεγαλοπρεπείας). **ᾧρθου**=ἐκυβέρνω, ὠδήγει ὀρθῶς. **διώλετο**=ἐχάθη. **μένοντας ἔμπ. φρονήμασιν**=ἵτι περιμένετε μὲ σταθερὰ φρονήματα (ὅτι ἐμένετε πιστοί). ἡ σειρά τῶν λέξεων: εἶδ' εἰδώς τοῦτο μὲν σέβοντας ἀεὶ τὰ κράτη θρόνων Λαῖου, τοῦτ' αἰδώς, ἤνικα Οἰδίπους ᾧρθου πόλιν, κάπει διώλετο, μένοντας ἔτι ἔμπ. φρονήμασιν ἀμφὶ τοὺς κείνων (Λαῖου καὶ Οἰδίπ.) παῖδας. **πρὸς διπλῆς μοῖρας**=ἀπὸ κοινῆς μοῖρας (θανάτου). **παίσαντες καὶ πληγέντες**=κτυπήσαντες καὶ κτυπηθέντες, φονεύσαντες καὶ φονευθέντες. **σὺν αὐτοχειρὶ μιάσματι**=σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας=δι' ἰδιοχείρου μοῖρας πράξεως. **κράτη καὶ θρόνους**. σχημ. ἐν διὰ δυοῖν (θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ὅλην ἐξουσίαν). **δὴ**=ὥς εἶναι γνωστόν. **κατ' ἀγχιστεία γένους τῶν ὀλωτότων** (ἐτέθη οὐδ. ἀγχιστεία ἀντὶ θηλ. ἐγχιστεία)=σύμφωνα μὲ τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸς τοὺς φονευθέντας. **ἀμήχανον**=ἀδύνατον. **παντὸς ἀνδρός** (ἐνν. ἄρχοντος). **ἐκμαθεῖν** (ὕποκ. τινά)=νὰ μίθῃ τις ἀκριβῶς. **γνώμην**=τὰς ἰδέας. ἡ ἐπαλληλία τῶν πολλῶν συνωνύμων **ψυχῆν, φρόνημα, γνώμην** διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ ὅλον καὶ ἀληθές φρόνημα. **πρὶν ἄν.** ἡ σύνταξις τοῦ ποῖν μεθ' ὑποτακτ. (φανῆ), λόγῳ τῆς προηγ. ἀρητικῆς ἐννοίας, ἀμήχανον κλπ. **ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν**=ἐν τῇ ἰκανότητι τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ νομοθετεῖν (εἰς τὴν γνώμην τοῦ Βίαντος τοῦ Πρωτεύως «ἀρχὴ ἄνδρα δαίμνυσι», προσθέτει ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὴν νομοθετικὴν ἰκανότητα τοῦ ἄρχοντος). **ἐντριβῆς φανῆ**=δοκιμασθῆ. **ἐμοὶ γάρ...** ὁ Κρέων ἄρχεται ἀναπτύσσων τὸ βασιλικὸν πρόγραμμα του. **ὅστις μὴ ἄπτεται** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.)=εἰάν τις δὲν ἐπιλαβῆται. **ἐγκλήσας ἔχει**=ἔχει κλεισμένην (ἐκ φόβου), δὲν ὀμιλεῖ μετὰ περησίας. **δοκεῖ** ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐν ἀρχῇ δοτ. προσωπ. ἐμοί. εἰς τὸ ὅ. τοῦτο ἀνήκει τὸ εἶναι, ἐνῶ εἰς τὸ πάλαι θά ἐννοηθῆ ὁ παρατατ. ἐδόκει, δηλ. πάλαι τε ἐδόκει καὶ εἶναι δοκεῖ. **μεῖζον**=ἀνώτερον, πολυτιμότερον πρᾶγμα (χρησιμ. ὡς κατηγορ. τοῦ φίλου). **ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας**. β' ὅρος τῆς συγκρίσεως=ἡ τὴν αὐτοῦ πάτραν. **οὐδαμοῦ λέγω** (ἐνν. εἶναι)=οὐδόπως τὸν ὑπολογίζω, οὐδόπως τὸν ἐκτιμῶ· ἡ σειρά τῶν λέξεων: καὶ ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μεῖζον, δοκεῖ

(οὗτος) κάκιστος εἶναι ἴδῃ τε καὶ πάλει. τὰ κατωτέρω : ἴστω Ζεὺς...
μέχρι τοῦ στιχ. 187 εἶναι διὰ μέσον καὶ περιγύφειον τὴν ἰπικίμον
δρῶν, ὃν κάκει οὗ Κρόνῳ εἰς τὸν Δία. ἴστω (οἷ α) = ἄ· εἰ α μάρ-
τυς. οὗτ' ἂν σιωπήσῃμι. ἐπίδοσις τῆς ἰπ. μ. ετ. δρῶν = εἰ ἐρῶν.
ἄτη (ἦ) = ἄλθερος, καταστροφή. τοῦτο = τὸ ἐξ ἦ. γιγνώσκω = ἔχω
πρὸ ὀφθαλμῶν. ἦδε, ἦ πόλις. πλέοντες (ὑποθ.) μετιφορὰ ἐπιτόων τλοί-
ων. ποιούμεθα = ἀποκτώμεν. δρῶν = εἰ τοχοῦσης, οὔσης εἰσας. τοι-
οῖσδε νόμοισι = ἐπὶ τῇ σάσει του ἔτων προσημετιῶν ἐρῶν. αὐξω
= μεγαλύνω, μεγαλυτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν καθιστώ. ἐδελφά τῶνδε =
σύμφωνα μετὰ τὰς ἐρχάς μου αὐτάς. πάντ' ἀριστεύσας δόρει = καθ' ὅλα
ἀριστος δευχθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι (ἐξοστ. ἐκ τῶ κη-
ρῶξας ἔχω) = νὰ προσφρομν πᾶσας τὰς νεομοισμίας τιμὰς (ἐηλ.
σπονδὰς, κτερόσματα κτλ). ὅσα ἐρχεται κάτω = ὅσα κατέρχονται
κάτω ἐπὶ τὴν γῆν. Πολυνείκην λέγω. πικρά ταις τοῦ ξείναιμον. ἐγ-
γενεῖς = ἐγγωρῶν. φυγὰς κατελθῶν = ἐπινηλθῶν ἐκ τῆς φηγῆς.
πρῆσαι (πρήσω) = νὰ κατακάσῃ. κατ' ἄκρας (κρυῶς ἀπὸ κορυφῆς
ἕως κάτω) = καθ' ὅλοκληρὸν. κοινοῦ πάσασθαι (πατέομαι) = νὰ
γειοθῇ ἀδελφικοῦ ἢ συγγνωστοῦ εἰμιτος. τοὺς δὲ εἶν. πολίτας. κτε-
ρίζω = προσφέρω κτέρεια ἢ κτερίσματα, κηδεύω μετὰ πᾶσιν τιμῇ ἀνή-
κουσαν εἰς τοὺς νεκρούς. πρὸς οἰωνῶν ποιητ. αἴτιον. ἐδεσιδὼν = ἐδε-
σθῆν = κατασπαραχθῆν. αἰκίζω καὶ αἰκίζομαι = μετοχηρίζομαι κα-
κῶς, κακοποιῶ. φρόνημα = θέλησις· ἢ σειρά τῶν λέξεων : εἰάν δ'
ἄθῆπιον καὶ ἰδεῖν δέμας (Πολυνείκους) ἐδεσιδὼν καὶ αἰκισθῆν
πρὸς οἰωνῶν καὶ κυνῶν. κοῦποι' ἐκ γ' ἐμοῦ τιμῇ προέξουσ' οἱ
κακοὶ τῶν ἐνδίκων = καὶ οὐδέποτε ἀπὸ ἐμὲ τοῖλάχιστον θὰ τύχῃσι
μεγαλυτέρας τιμῆς· οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς δικαίους (δὲν πρόκειται βε-
βαίως ἐνταῦθα περὶ ἀποδόσεως μεγαλυτέρας τιμῆς εἰς τὸν Πολυνεί-
κην, ἀλλὰ περὶ ἴτης, ἀλλ' ὁ Κρόνῳ ἐνοεῖ διὰ τὴν ἔταν, ὅτι ὅταν δεθῇ
ἴση τιμῇ, τότε οἱ ἀγαθοὶ τιμῶνται ἐξ ἴσου, ἐνῶ αὐτοὶ δικαιοῦνται με-
γλυτέρας τιμῆς, ὁμοῦς· οἱ κακοὶ τιμῶνται ἐξ ἴσου, ἐνῶ οὐδεμιᾶς δι-
καίουνται τιμῆς). θανῶν καὶ ζῶν προθύτερον. τὸν δύσονουν καὶ
εὐμενῆ. προσδιφ. ἀνεφροῦς. δύσονους = δυσμενῆς, ἐχθρός. ποῦ = ὡς
νομίζω. ἐνεστί σοι = εἶναι δικαίωμα σου. νόμῳ χρῆσθαι = νομοθε-
τεῖν· ἢ σειρά τῶν λέξεων : σοὶ γέ που ἐνεστι παντὶ νόμῳ χρῆσθαι καὶ

περὶ τῶν θανόντων καὶ περὶ ἡμῶν, ὅποιοι ζῶμεν. ὥς ἂν σκοποὶ ἦτε (εἶναι πλαγ. ἐρωτ. πρότασις ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε ἢ σκοπεῖτε) τῶν εἰρημένων=προσέξατε, πῶς θὰ φυλάξητε τὰ διατεταγμένα ὑπ' ἐμοῦ. νὺν=λοιπόν. **βαστάζειν** (μεταφ. ἀπὸ τοῦ φορτίου)=να ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς φυλάξεως. **προϊδήμι**=ἀναθέτω. **ἐπίσκοπος**=σκοπός, φρουρός. **ἐπεντέλλω**=πρὸς τοῦτοις διατάσσω· ἢ κανονικὴ διατάξις τῆς φύσεως θὰ ἦτο : τί δῆτ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ἄλλο, ὃ ἐπεντέλλοις ἔτι ἂν; ἀλλὰ τί λοιπὸν εἶναι τοῦτο τὸ ἄλλο, τὸ ὅποῖον προσέτι ἤθελες διατάξει εἰς ἐμὲ νὰ ἐκτελέσω; ἢ δύναται τὸ ἄλλο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἐπισηματικὸν κατηγοροῦμενον τοῦ τοῦτο καὶ νὰ ἐξηγηθῇ ἐπὶ πλέον, δηλ. τί ἄλλο ἐπὶ πλέον ἤθελες διατάξει; **ἐπιχωρῶ**=ἐπιτρέπω. τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν ἂντ. τοῦ ἐπεντέλλω. **ἀπιστῶ**=ἀπειθαρχῶ. **τάδε**=τὰ κεκηρυγμένα, τὰ διατεταγμένα. **ὃς ἐρᾷ...** ἀναφορ. συμπερ. πρότ.=βστε οὗτος νὰ ἐπιθυμῇ. **καὶ μὴν**=καὶ ἀληθῶς. **μισθὸς** (εἰρων.). ὑπ' ἑλπίδων (ἀναγκ. αἰτιον). **τὸ κέρδος**=ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους. **διώλεσεν γνῶμ. ἄορ.** =συνήθως καταστρέφει.

Πραγματ. ἄνδρες... Ἐξελθὼν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπειᾶς διὰ τῆς μέσης (βασιλικῆς) πύλης τοῦ ἀνακτόρου ὁ Κρέων καὶ κρατῶν σκήπτρον προχωρεῖ ἐν συνοδείᾳ τῶν δορυφόρων του μὲ ἐνθὸν σύμφωνον πρὸς τοὺς ἀναπαιστικὸς στίχους 155 - 156 τοῦ κορυφαίου τοῦ Χοροῦ. Λαβὼν δὲ ἀκολούθως θέσιν εἰς τὸ προσκήνιον, προσφωνεῖ μετὰ τινος ὑπερφροσύνης τοὺς γέροντας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν χορόν, ἀπλῶς καὶ συντόμως διὰ τοῦ «ἄνδρες», ἀνακινοῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ προγράμματός του καὶ ἐξαγγέλλει τὸ προκηρυχθὲν διάταγμα αὐτοῦ περὶ τῶν ἀδελφῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους. **ὅτι ἦδ' ἐστὶν ἡ σφῆζουσα κλπ.** τῆν ὥραίαν αὐτὴν ἰδέαν τοῦ Κρέοντος, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ σκῆφος τῆς πολιτείας πλέει καλῶς, ἀποκτῶμεν καὶ τοὺς φίλους, ἦτοι ἂν ἔχομεν πατριδα, ἔχομεν καὶ φίλους, ἂν δὲ δὲν ἔχομεν πατριδα, οὐδὲν ἔχομεν, ἐξέφρασε δι' ἄλλων λόγων καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ. II, 67) «ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθομένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην...». ἂ ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς. παρ' ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἡ ἀντίληψις, ὅτι αἱ ἐπιτύμβιοι χοαὶ εἰσέ-

δουον ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἔφθανον μέχρι τῶν νεκρῶν. τοὺς ἔγγενεῖς = τοὺς λατρευομένους καὶ τιμωμένους ἐν τινι τόπῳ. λέγεται δέ, *πρησαι*, ὑπερβολικῶς διὰ τοὺς θεοὺς, διότι θὰ ἐκαίοντο μόνον τὰ ἱερά των καὶ οὐχὶ καὶ οἱ θεοί. "Ἀξίον ἐν τέλει παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος λεχθέντων εἶναι, ὅτι κατὰ τοὺς ἡρωϊκούς χρόνους ὁ λαὸς καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἔκονε τὰς γνώμας αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντιρροήσεις, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικὰς γνώμας διατυπῶν.

β'. στ. 223 - 277.

Λεξιλογ. ὅπως = ὅτι. ὑπὸ τάχους = ἕνεκα ταχύτητος. δύσπινους = δυσκόλως ἀναπνεῶν, ἀσθμαίνων. ἰκάνω (σημασ. παρακ.) = ἔχω ἔλθει. κοῦφον ἐξάραις πόδα (τὸ κοῦφον προληπτ. κατηγορ., ἡ δὲ μετοχ. αἰτιολ.) = μετεωρίσας τὸν πόδα μου (συνεκδ. ἀντὶ πληθυντ.), ὥστε νὰ εἶναι ἐλαφρός, βαδίσας πολὺ ταχέως. φροντίδων. γεν. ἰποκειμ. εἰς τὸ ἐπιστάσεις, ὅπερ σημαίνει σταθμούς. πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις = ὅτι αἱ διάφοροι σκέψεις μὲ ἠραγκασαν νὰ κάμω πολλοὺς σταθμούς. κυκλῶν ἐμναυτὸν ὁδοῖς εἰς ἀναστροφὴν = κάμνων πολλὰς στροφὰς εἰς τὰ διάφορα σημεία τῆς ὁδοῦ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψω (τοῦτο λέγεται περὶ τῶν ἀναποφασίστων). αὐδάω - ᾠ = λέγω. ἠῦδα μυθουμένη, πλεονασμός. οἷ = ἐκεῖ ὅπου. δίδωμι δίκην (παθ. τοῦ λαμβάνω δίκην) = τιμωροῦμαι. μολῶν (βλώσκω) ὑποθετ. μετ. τλήμων = ἄθλιος. τάδε = τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα. οὐκ ἀλγυνῆ; (δὲν θὰ λυπηθῆς) = δὲν θὰ τιμωρηθῆς; ἐλίσσω = ἀνελίσσω εἰς τὸν νοῦν μου. ἀνύτω καὶ ἀνύω = διανύω, διατρέχω. σχολῆ βραδύς = βραδέως καὶ μετὰ δυσκολίας. βραχεῖα μακρά. δξέμωρον σχ. ἐνίκησεν = ἐπεκράτησεν, ὑπερίσχυσεν ἢ γνώμη. ὑποκ. αὐτοῦ τό: δεῦρο μολεῖν. κεί τὸ μηδὲν ἐξερω = καὶ ἂν θὰ εἶπω ἐν μηδενικόν, καὶ ἂν θὰ σοῦ ἀνακοινώσω ἐν τίποτε. δραττομαί τινος = πιάνομαι ἢ κρατοῦμαι ἀπὸ τι. τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον = ὅτι δὲν θέλω πάθει ἄλλο τι ἢ τὸ πεπρωμένον. ἀνθ' οὔ. ἀναγκ. αἰτιον. ἀδυμία = ἐναγώνιος λύπη. τάμαντοῦ = τὰ ἀφορῶντα εἰς ἐμέ. γὰρ (διασαφ.). ὅστις ἦν ὁ δρωῶν (ὁ δράστης) πλαγ. ἐρωτ. πρότ. οὐδ' ἂν διακαίως . . . = καὶ ἐπομένως δὲν . . . στοχάζομαι = σκοπεύω. εὔ γε στοχάζῃ = ἀληθῶς καλὰ ἀποβλέπεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σου.

ἀποφάργνυσαι κύκλω τὸ πρᾶγμα=προφάλισσσαι δλόγηρα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς εἰδύνης τοῦ πράγματος. ὡς σημανῶν νέον τι=διπρόκειται ν' ἀνακοινώσης σοβαρόν τι. γὰρ αἰτιολογ. τὰ ἐννοούμενα ἐκ τῶν προηγυμένων, εἰς στοχάζῃ καὶ φάργνυσαι τὸ πρᾶγμα... τὰ δεινὰ=τὰ φοβερά (ἐννοεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ Λανάτου). προσιδίθησ' ὄκνον πολὺν=ἄμβάλ' ο ν μεγάλην δ' ἰλίαν. οὐκουν ἐρεῖς ποτε; =δὲν θὰ εἴπῃς τέλος πάντων; ἢ ἐρήτησις μετὰ τῆς ἀρνήσεως ἰσχυραμεῖ μὲ ἐντονον κατάφασιν: εἰπέ τέλος πάντων ὁμοίως καὶ τὸ εἶτ' ἀπαλλαχθεῖς ἄπει (περίφρασις)=καὶ ἔπε τα κρημνίσου γὰ φύγῃς. καὶ δὴ=καὶ ἰδοὺ λοιπόν. βαίνω=ἀπέρχμαι. κἀπὶ χρωτὶ=(χρῶς-τὸς)=καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. δίψιος=ξηρός. παλύνω=ἐπιπάσσω, πασπαλιζῶ. ἐφαγιστεύω καὶ ἐφαγνίζω=κάμνω νεκρικὴν τελετήν. ἃ χρῆ=τὰ νενομισμένα, τὰ ἐπιβεβλημένα. τίς ἀνδρῶν τραγικὴ εἰρωτεία. οὐδόλως φαντ ζεττιό Κρέων, ὅτι εἶναι δυνατόν γὰ εἶναι γυνὴ ὁ δράστης. (ἢ) γενῆς γε ἡῖδος=ἄξιη. δίκελλα=σκαπάνη ἔχουσα δ' ὁ ὄντας (μάκελλα δὲ εἶαι ἢ ἔχουσα ἐν). πληγμα=κτύπημα, ἐκ τοῦτου ἢ γεν. ὄπικ. γενῆδος. ἐκβολή=κ' ἐλμη τον χῶμα (ὅ ὁ τῆς δ' κέλλης). στύφλος=σκληρός. ἀρροῶξ (ἀ-ῤῥήγνυμι)=ἀσχιστος, μὴ ἐσκαμμένη. ἐπαμαξεύω (ἀντὶ ἐφαμαξείω) τροχοῖσι=χαράσσω διὰ τῶν ἁμάξης. ἄσημος=ἄγνωστος· κατ' ἄλλην ἔρημν. ἐν ἀρήκεν ἴχνη, σημειόν τ. ὅπως χρόν.=μόλις (τὸ παρ' ἡμῖν, καθῶ). ἡμεροσκοπός=σκοπός τῆς ἡμέρας. δυσχερὲς=υπερμήρευτος. ὁ μὲν ἐνν. νεκρός. τυμβήρης=θεταμμένο, τυμβόχ στο. ὡς φεύγοντος (ἐνν. τοῦ ἐργίτου, τοῦ δράστου)=ὡς ἴαν ἢ ελε ν' ἀποφύγη. ἄγος=τὸ μίσημα, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀσεβείας. (ὁ) θῆρ-θηρὸ=ἄγριον θηρίον (σαρκοθόρο). σπάω-ῶ=σπαράττω (ἐνν. ἦτο θηρίο ἢ κων, θι ἐξ αἰνοντο πάντω ἴχνη τῶν ποδῶ του ἐπὶ τοῦ χόματος ἢ ἴχνη ὀδόντων καὶ ὀνύχων ἐπὶ τῶν πτύματο). ῥοθέω-ῶ=κάμνω ῥόο, φοῖν (λέγεται ἐπὶ κυμάτων ἢ κωπηλασίας), θορυῶ. λόγοι ἐρροθῶν κακοί=ἄτιλλασσονται ὕβριστικοί, ὀργίλοι λόγοι. φύλαξ ἐλέγχων σχῆμα ἀνακόλουθον, ἀντὶ γεν. ἀποτ. μετοχῆς. κἀν ἐγένετο πληγὴ τελευτώσα (ἐνικ. ἀντὶ πληθ).=καὶ ἢ ὑπόθεσις θὰ κ τέληγεν εἰς ἀμοιβῆα κτυπήματα· εἶναι ἀπόδοσις τῆς ἐκ τῶν κατωτέρω: λέγει, ἐπομοῖα ποθ. εἰ μὴ τις ἔλγε, ἦτις δὲν ἐτίθη, ἐπειδὴ παρ' νεβλήθησαν ἄλλοι προάσεις. εἰς γὰρ

τις ἦν ἕκαστος οὐξ ἐργασμένος=διότι εἰς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, ὁ οὐδέποτε (τό: τίς) καὶ ἂν ἦτο, ἦτο κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ὁ διαπράξας τὸ ἔργον. καὶ οὐδεὶς ἐναργῆς=καὶ οὐ εἰς ἐφανερῶντο ὡς ἀληθινὸς δράστης. ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι=ἀλλ' ἤρητιτο, ὅτι ἐγνώριζε (πλεον. ὁ μὴ). μύδρος=τίληρος πεπυρακτωμένος. πῦρ διέρπειν =καὶ γὰρ διερχόμεθα διὰ μέσον τοῦ πυρός. δρῶμοι τῷ θεοῦ=ἐπιπλοῦμαι μεθ' ὄρκου τοὺς θεούς. τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνεῖδεναι=ὅτι οὔτε ἐπράξαμεν τὸ ἔργον οὔτε ὅτι ἔχομεν γνώσιν περὶ τίνος (ὅτι κ.τ.λ.). βουλευσάντι ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ μήτε=μήτε ὅτι τὸ διανοήθη (αἶ μετ' κατηγορ.). διε (αἰτιολ.). οὐδὲν ἦν ἡμῖν πλεόν ἐρευνῶσιν=οὐδὲν κ' ὁδοῦ (οὐδεμίαν ὁμίλιαν) εἶχμεν, ἂν καὶ ἐκάμνομεν πρὸς τοῦτο ἐρεῦνας. πέδον=τὸ ἔλαρος. νεύω=κλίνω κάτω. καλῶς πράττω=εὖ πράττω=εὐτυχῶ, σφίζομαι. ὅπως πράξαιμεν πλῆγ. ἐρωτ. ἔξαφτ. ἐκ ἔρημ. γνώσεως σημαντ. (ἐμηνώσκομεν), ἔπειρ κατὰ ζεῖγμα ἐννοεῖται ἐκ τοῦ εἶχομεν (=ἤδονάμθα). μῦθος=λόγος. ἀνοιστέον (ἀναφύω). τοῦργον=τὴν ταφὴν τοῦ Πολυκλείδους. καὶ ταῦτ' ἐνλίνα=καὶ ὑπερίσχυεν ἢ γνώμη αὐτῆ. ὁ πάλος (ἐκ τοῦ πάλλω)=ὁ κληρός. καθαιρεῖ=κατεδίκασε. τὰγαθὸν (εἰρω...), οὐχ ἔκοῦσιν (ἐνν. ὁμῖν, πληθ. ἀπὸ ἐνικοῦ)=χωρὶς γὰρ μὲ θέλετε.

Πραγματ. ἀναξ... ὁ φύλαξ εἰσηλλοε διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρῶδου ἀσθμαίνων καὶ πνευστιῶν ἰθρογραφεῖται λαμπρὰ ὡς ἀνέρωστος τοῦ λαοῦ, προσπαθῶν διὰ γνωμολογιῶν καὶ μακρολογιῶν γὰρ σώσῃ πρωτίστως ἐαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης τιμωρίας. Ὁ ποιητὴς σκοπεῖ διὰ τοῦ ταπεινοῦ τούτου τέπου γὰρ ἐξάσῃ τὸ ἰδανικὸν ὕψος τῆς Ἀντιγόνης. τὸ μόρσιμον. οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἰδιαίτερον σημασίαν εἰς τὸ πεπρωμένον, τὸ ἴποϊον κατ' αὐτοὺς διέπει τὰ ἀνθρώπινα. παλύνας διψίαν κόνιν κάφαγιστεύσας. ἐηλ. ἀπλῶς ἐπασπάλισε διὰ χόματος τὸ πτόμα τοῦ νεκροῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν ἀρχαίους ἐν ἀνάγκῃ ἀνεπλήρωσε τὴν καινικὴν ταφὴν διὰ τοῦ ἐφαγιστεύσας δὲ ἐννοεῖ τὰς νενομισμένας νεκρικὰς τρισπόδιους χοάς. ὁ πρῶτος ἡμεροσκόπος. οἱ φύλακες εἶχον ἀναλάβει τὴν φρούρησιν τοῦ νεκροῦ καθ' ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ὁ πρῶτος δὲ ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἀνέλαβε λίαν πρῶτ' τὴν φρούρησιν,

διότι αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸ πρῶτον ἀνέλαβον τὴν ἐπιφροσύνην οἱ φύλακες ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ Ἀντιγόνη λίαν πρῶτὸν ἐλλοῦσα ἔθαψε τὸν νεκρὸν, οἱ δὲ φύλακες ἢ λίγυτοῦ σκοτόρος δὲν ἀντὶ λήφθησαν αὐτὴν θάπτουσαν ἢ ἥλιον ἐκεῖ μετὰ τὸ γενόμενον. ἄγος φεύγοντος. ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ θεωρῆται ἀσβῆς ἐκεῖνος, ὅστις εἰρῖσκεν ἄποφν πτώμα καὶ δὲν ἔρριπτε τοῦλάχιστον κένιν ἐπ' αὐτοῦ (διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς τοῦ φύλακος ἐπιρροπτεται λεληθότως μοιρῆ κατὰ τοῦ Κρόντος, διατάξαντος νὰ μὴ ταφῆ τὸ πτώμα). ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους. αὐτὰ ἦσαν εἶδος θεοκρισιῶν ἢ θεοδικιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι εἰς παλαιότερας τῆς τοῦ Σοφοκλέους ἐποχῆς. Κατὰ ταύτας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐνοχῆς τινος, ὁ θεωρούμενος ἐνοχος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τεμάχια πεπυρακτωμένου σιδήρου ἢ διήρχετο δι' ἀνθρώπων ἀνημμένων κλπ., ἔπρεπε δὲ νὰ ἐξέλθῃ σώος καὶ ἀβλαβῆς, ἐὰν ἦτο ἀθῶος. δοκωμοτεῖν. οἱ ἀρχαῖοι τόσον εἰς τὰς εὐχὰς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὄρκους των, ἐπεκαλοῦντο τοὺς θεούς. καμὲ τὴν δυσδαίμονα πάλος καθαιρεῖ. Ἡ κλήρωσις παρ' ἀρχαίοις ἐγίνετο ὡς ἐξῆς: ἔθετον τοὺς κλήρονες ἐντὸς κωνῆς (δερματίνου καλύμματος τῆς κεφαλῆς) ἢ ἀγγεῖον καὶ ἔπαλλον αὐτούς, μέχρις οὗτου ἐξεπῆδα εἰς κλήρος, ὁ ὁποῖος ἀνῆκεν εἰς τὸν λαχόντα.

γ. στ. 278—331

Λεξιλογ. θεήλατον=ὑπὸ τοῦ θεοῦ παραθέν, πεμφθέν. μῆ τι. πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ βουλευεῖ. ξύννοια=διαλογισμός. πάλαι, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤκουσεν ἀπὸ τὸν φύλακα τὰ τῆς ταφῆς. πρὶν καὶ μεσιῶσαι με δευῆς=πρὸ τοῦ καὶ νὰ μὲ πληρώσης θυμοῦ (τὸ κοινῶς λεγόμε. πρὶν καὶ νὰ μὲ παραφουσκώσης). διὰ τοῦ καμὲ ποιεῖται σιμμετρικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐμοὶ τοι τοῦ χροῦ. ἄνους τε καὶ γέρων ἄμα, ἀντὶ νὰ εἴπη: ἄνους καὶ περὶ γέρων ὦν=ἀπερίσκεπτος, ἀν καὶ εἶσαι γέρων (ἐπειδὴ τὸ γῆρας καὶ ἡ ἀπερισκεπία εἶναι ἀσυμβίβαστα). ὑπερτιμῶ (ἢ μετοχ. αἰτιολ.)=ἐξαιρετικὰ τιμῶ. κρύπτω=θάπτω. ἀμφικλιών=περίστυλος. πυρῶ-ῶ=καίω. διασκεδάννυμι=καταλύω (συνάπτεται πρὸς τὸ νόμος), ἐξ αὐτοῦ δὲ κατὰ ζευῆγμα θὰ ἐννοησ., καταπατήσων τὴν γῆν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων τῆς ἐπομ. προτ. : ἢ εἰσορᾶς θεοῦς τιμῶν

τας τοὺς κακοὺς ; ταῦτα=τὰ κηρύγματα μου ταῦτα (ἀντικ. τοῦ φέροντες). καὶ πάλαι ἐνν. οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ καὶ πάλαι. μόλις φέρω=μετὰ δυσκολίας ἀνέχομαι. ἔσθῳ τινι=ψιθυρίζω ἀποδίδω ὕβρεις κατὰ τινος. λόφος=τράχηλος. λόφον ὑπὸ ζυγῷ (μεταφορὰ ἐκ τῶν ὑποζυγίων) διὰ τοῦτον εἰκονίζεται τὸ αὐταρχικὸν τοῦ Κρέοντος. δικαίως=ἔπος ἐπέβαλλε τὸ δίκαιον. ὡς στέργειν ἐμεῖ=ὥστε νὰ δεικνύωσι τὸν ὀφειλόμενον εἰς ἐμὲ σεβασμόν. ἐκ τῶνδε=ὑπὸ τούτων. τούτους (τοὺς φύλακας, δεικνύει τὸν παρόντα). ἐξεπίσταμαι καλῶς (πλεονασμ.) ἢ προθ. ἐκ καὶ τὸ καλῶς, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπόλυτον πεποίθησίν του). παράγομαι=παρασύρομαι. παρηγμένους ἢ κατηγορ. μετ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐξ αὐτῆς ὡς ἀπαρεμφ. ἀκολουθίας, ἢ αἰτιολογ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπίσταμαι. τάδε=τὴν ταφήν. νόμισμα=τὸ νομιζόμενον καὶ χρησιμοποιοούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. κακὸν νόμισμα=κακὸν κατασκευάσμα, θέσπισμα (δὲν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τοῦ νομίσματος, ἀλλὰ τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτοῦ). τοῦτο, τὸ νόμισμα, ἀντί: οὗτος, ὁ ἄγρονος. ἐξανίστημι=ἀναστατώνων ἐκβάλλω (ἐκ τῶν δόμων). ἐκδιδάσκω=διδάσκω καλῶς, καθοδηγῶ. παραλλάσσω=μεταστρέφω. ἴστασθαι=ὥστε νὰ προσχωροῦν, νὰ λαμβάνουν κατεύθυνσιν. πανουργίας ἔχειν=νὰ ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα πονηρά. ἔδειξεν γνωμ. ἀορ. δυσσέβεια παντὸς ἔργου=πᾶν ἔργον ἀσεβές. μισθαργέω (μισθὸν ἄρνημαι)=λαμβάνω μισθόν, δωροδοκοῦμαι. ἀνύω ἢ ἀνύτω=ἐκτελῶ, πράττω. ἤνυσαν—ἐξέπραξαν (γνωμ. ἀόριστοι) τὸ β' ὄημ.—συνήθως κατορθώνουν. ἴσχω σέβας (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι)=τυγχάνω σεβασμοῦ. ὄρκιος=μεθ' ὄρκου. αὐτόχειρ=αὐτονοργός. ἐκφαίνω=παρουσιάζω. ὁμόνος Ἄιδης=μόνη ἢ τιμωρία τοῦ θανάτου, ὁμόνος ὁ ἀπλοῦς θάνατος. ἢ πλοκή τοῦ λόγου θὰ ἦτο ὀμαλωτέρα ἐὰν ἐξεφέρετο ὡδε: οὐχ ὅμιν Ἄιδης ὁμόνος ἀρκέσει, ἀλλὰ πρότερον ζῶντες κρεμασθήσεσθε, μέχρις ἂν τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν. τὴν ὕβριν=τὴν προᾶξιν τῆς θορασείας αὐτῆς ἀσεβείας καὶ τὸν δράστην αὐτῆς. ὄθεν οἰστέον (ὄημ. φέρω) τὸ κέρδος (πλαγ. ἐρωτ. πρότ.)=πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνετε τὸ κέρδος. τὸ λοιπὸν ἐπιρορ.=εἰς τὸ ἐξῆς. ἐξ ἀπαντος=ἐκ παντὸς ἐν γένει πράγματος. ἐκ τῶν αἰσχρῶν λημμάτων (ἀναγκ. αἴτ.)=ἐκ τῶν αἰσχρῶν κερδῶν. αἰτῶμαι (ἄτη)=δυστυχῶ. αἰ μετ. κατηγορημ. δώσεις

=θά επιτρέψῃς. οὕτως=ἔτσι, ἀναπολόγητος. καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις=ὡς καὶ νῦν. . . =ὅτι καὶ τώρα ὁμιλεῖς (ὅπως καὶ πρωτότερα) μὲ δυσαρέσκειάν μου, ὅτι καὶ τώρα οἱ λόγοι σου μοῦ εἶναι δυσάρεστοι. δάκνω=δαγκάνω, ἐδῶ, λυπῶ. ἐν τοῖσιν ὧσιν ἢ ᾗ. . . προσδ. ἀναφορᾶς. τί δαί=ἀλλὰ πῶς. θυθμίζω=κανονίζω, σταθμίζω. τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου. πρόληψις ἀντὶ ποῦ ἐστὶν ἢ ἐμὴ λύπη=ποῦ ἔχει τὴν ἔδραν της. . . σὲ τὰς φρένας σχ. καθ' ὄλον καὶ μέρος. λάλημα=φλύαρος. ἐκπεφυκὸς (ἀντὶ-κῶς πρὸς τὸ ὑποκειμένον σό)=ὅτι εἶσαι ἐκ φύσεως φλύαρος· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : οἴμ' ὡς δῆλον εἶ ἐκπεφυκὸς ἐλαί λάλημα. οὐκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας (εἰμί) ποτὲ=ἴσως εἶμαι φλύαρος, ἀλλ' ἐν οἰαδήποτε περιπτώσει τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ἔργον οὐδέποτε ἔχω κάμει. καὶ ταῦτα (προσδιορ. τὸ προδοῦς)=καὶ μάλιστα. ἢ δεινὸν=ἀλήθεια φοβερὸν εἶναι. ψευδῆ δοκεῖν=νά σχηματίξῃ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. ᾧ δοκεῖ γε= τοῦλάχιστον ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος λαμβάνει ἀποφάσεις (ὥστε ἢ σημ. τοῦ δοκεῖν εἶναι διάφορος ἐνταῦθα)· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἢ δεινὸν ἐστὶ δοκεῖν τοῦτ' ψευδῆ ᾧ γε δοκεῖ. Θέλει νὰ τονίσῃ ἐνταῦθα, ὅτι εἶναι φοβερὸν ν' ἀπατάται εἰς τὰς ἀντιλήψεις του ὁ ἄρχων. κόμπυεε τὴν δόξαν=εὐφρολόγει λογοπαικτῶν μὲ τὴν λέξιν δοκεῖν. εἰς τὴν κομπολογίαν τοῦ φύλακος συντείνει καὶ ἡ ἐπαλληλία τοῦ δ. τοὺς δρῶντας (δὲν ἐννοεῖ πολ-λοὺς)=τὸν δρᾶστην, οἴοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι. ἐξερῶ (τοῦ ἐξαγορεύω)=θά διακηρῶξω. δειλὰ κέρδη=τὰ κέρδη, τὰ ἔχοντα κακὰ (σκότια) ἐλατήρια. πῆμοναι=συμφοραὶ (ἀφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ Κρέων ἀπῆλθε διὰ τῆς μέσης θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα). ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστα=ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλον μὲν εἶχομαι νὰ εὐρεθῇ ὁ δρᾶστης. ἐὰν ληφθῇ τε καὶ μὴ ἀντί : εἴτε ληφθῇ εἴτε μὴ. οὐκ ἔσθ' ὅπως=κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως. ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς=παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν πεποιθησὶν μου. Τὰ ἀπὸ τοῦ 327 λεχθέντα εἶπεν ὁ φύλαξ, καθ' ὃν χρόνον εἶχε φύγει ὁ Κρέων.

Πραγματ. παῦσαι. . . παρατηρητέα ἢ αὐταρχικὴ καὶ δεσποτικὴ στάσις τοῦ Κρέοντος, προσιδιάζουσα εἰς τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους. πότερον... μεταχειρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του, ὅτι δὲν ἦτο θεήλατος ἢ ταφή, δίλημμα : διὰ νὰ εἶναι θεήλατος τὸ ἔργον τῆς ταφῆς, ἔπρεπε

οἱ θεοὶ ἢ νὰ τιμῶσι τὸν Πολυνείκη, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, ἢ νὰ τιμῶσι τοὺς κακοὺς· ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀληθεύῃ, διότι αὐτὸς ἦλθε νὰ καύσῃ τοὺς ναοὺς των., ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δεύτερον ἀφ' ἐαυτοῦ ἀναιρεῖται. **πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες.** ἴδιον τῶν τυράνων εἶναι νὰ ὑποπτεύωσι συνωμοσίας καὶ σκευωρίας πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν. **κρημαστοί.** σνηθίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα νὰ ὑποβάλλονται οἱ δοῦλοι εἰς βασάνους, διὰ νὰ μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ γενικῶς πᾶσα μαρτυρία αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατόπιν διαφόρων βασάνων ἐθεωρεῖτο ἔγκυρος.

Πρῶτον Στάσιμον στ. 332 - 375

Λεξιλογ. στρ. α' **τὰ δεινά**—τὰ ἐκπληκτικά, τὰ ὑπερφυσικά (τὰ ὑπερβαίνοντα τὸ σῆνηθες μέτρον ἐπὶ τε καλοῦ καὶ κακοῦ)· ἡ σύνταξις παρατακτική, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: «πολλῶν τῶν δεινῶν ὄντων, οὐδὲν ἐστὶν ἀνθρώπου δεινότερον». **κοῦδέν**—καὶ ὅμως τίποτε. **δεινότερον** (διὰ τὴν σοφίαν καὶ τόλμην του). **πέλω**—ὑπάρχω. **τοῦτο** ἀντὶ οὗτος. **πέραν πολιοῦ πόντου χωρεῖ**—διαπερᾶ τὸ πολλὸν πέλαγος. **χειμερῖω νότῳ**—ἐν καιρῷ τρικυμιώδους νότου. **ὑπ' οὐδμασι περιβρυχίοισι**—ὑπὸ τὰ κύματα τὰ ὁποῖα τὸν περικλύζουσιν. **ὑπερτάτα**—μεγαλειοτάτη. **ἄφθιτος**—ἄφθαρτος, αἰωνία. **ἀκαμάτα**—ἀκαταπόνητος (ἢ οὐδέποτε ἀποκάμνουσα ἐν τῇ παροχῇ δώρων, προϊόντων). **ἀποτρύομαι**—κατατρέβω, καταπονώ πρὸς ὠφέλειάν μου (ἢ ἔννοια τοῦ ἀποτρέπεται ἀποτελεῖ μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπερτάτα, ἄφθιτον κλπ.). **ἴλλομαι**—περιστρέφομαι (βουστροφηδὸν κινεῖμαι). **πολεύω**—ἀροτριῶ, καλλιεργῶ. **ἵππειῳ γένει** δηλ. δι' ἵππων καὶ ἡμιόνων.

ἀντιστρ. α'. **κουφόρους**—ὁ ἔχων κοῦφον νοῦν, ὁ ἐλαφρόμυαλος. **φῦλον**—σμήνος. **δρνίθων**—πηγῶν. τὸ **ἀμφιβάλλω** ὕπως καὶ τὸ **περιβάλλω** χρησιμοστ. ἐν τῇ θηρευτικῇ καὶ ἀλιευτικῇ—συλλαμβάνω. **ἄγει**—ἀπάγει (ἀπὸ τῆς ἐνέδρας οἴκαδε). **ἔθνη**—γένη. **εἰναλίαν τε φύσιν**—καὶ τὰ θαλάσσια εἶδη (τοὺς ἰχθύς κτλ.). **πόντου εἰναλίαν πλεονασμός.** τά: **φῦλον, ἔθνη, φύσιν** χρησιμ. ὡς ἀντικείμε. τοῦ ἀμφιβαλὸν ἄγει. **σπεῖρα δικτυόκλωστος**—δίκτυον νηματόκλωστον. **περιφραδῆς**—πολυμήχανος, περιήρους (**φραδῆς**—συνετός). **κρατεῖ**—ἐξουσιάζει, δα-

μάξει. μηχαναῖς (δοτ. ὄργαν.)=διά διαφόρων τεχνασμάτων (δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος συλλαμβάνει καὶ τιθασεύει τὰ ἄγρια θηρία). ἀγρευλος=ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἀλλιζόμενος, ὁ ἀγροδίαυτος. ὄρεσσιβάτης=ὄρεσίβιος. λασιαύχην=ὁ ἔχων λάσιον (δασὸν) αὐχένα. ὀχμάζομαι (ἐκ τῆς ὄζι. ἔχ. τοῦ ἔχω)=δαμάζω πρὸς ἀφέλειάν μου. ἀμφίλοπον ζυγόν=διὰ τοῦ περιτραχήλου ζυγοῦ. ἀκμῆς (ἀ-κάμνω)=ἀκαταπόνητος.

στο. β'. φθέγμα=τὴν ἐναρθρον φωνήν, τὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀναρθρον τῶν ζῴων. ἀνεμόεις=ταχὺς ὡς ἄνεμος. φρόνημα=σκέψις, ἰδέα. ὄρη=ὄρμη, ὄρη. ἀστυνόμοι ὄργαι=ἡ ὄρη πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ὀρθμῶσιν πολιτειῶν, αἰσθήματα καὶ διαθέσεις τῆς κατὰ νόμους κοινωνικῆς διαβιώσεως. ἐδιδάξατο=ἐδίδαξεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (ἀμοιβαίως ἐδιδάχθησαν). δύσαυλος=ὁ καθιστῶν δύσκολον τὸν καταλισμὸν, τὴν διαμονήν. ὑπαίθριος=εἰς τὸ ὑπαιθρον. πάγος=παγετός. δύσομβρα βέλη=τὰς προσβολὰς τῶν θελωδῶν βροχῶν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐδιδάξατο φθέγμα καὶ ἀνεμόεν φρόνημα καὶ ἀστυνόμους ὄργας καὶ φεύγειν (ἔθηκεν ἀπαρεμφ. ἀντὶ οὐδ. φηγὰς) ὑπαίθρια βέλη δυσάυλων πάγων (ἀντὶ ὑπαιθρίων δυσάυλων πάγων βέλη) καὶ δύσομβρα βέλη. παντοπόρος (ἐπιφωνηματικῶς ἐν τέλει ἐτέθη πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως διὰ τὰς προηγουμένας ἐφευρέσεις αὐτοῦ)=ὁ παμμήχανος. ἄπορος (ἐτέθη πλησίον τοῦ παντοπόρος, πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθ.)=ἄοπλος, ἀμήχανος. τὸ μέλλον (ἐνν. συμβήσεσθαι). "Αἶδα φεῦξιν=τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. ἐπάγομαι=κατορθώνω. ἀμήχανος=ἀθεράπευτος. συμφράζομαι=ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω ἢ σὺν ἐπιτείνει τὴν ἔνοιαν. φυγὰς νόσων=διαφόρους τρόπους ἀποφυγῆς ἀπὸ τῶν νόσων (τ. ἔ. τὴν ἰατρικὴν, τὰ διάφορα φάρμακα, τὴν διαίταν, τὴν γυμναστικὴν κτλ.).

ἀντιστο. β'. Τὸ μηχανόεν τέχνας=τὸ ἐπινοητικὸν τέχνης, τὴν δύναμιν τῆς ἐπινοήσεως διαφόρων μηχανημάτων. κακὸν ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἢ ἐπί. ἐσθλόν=ἀγαθόν. ἔρω=βαδίζω. γεραίρω=τιμῶ. (ἢ μετ. ὑποθ.). νόμους χθονός=τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν=καὶ τὸ δι' ὄρκου πρὸς τοὺς θεοὺς κεκυρωμένον δίκαιον. ὑπίπολις (ἐνν. ἐστὶ)=ἀπολαβεὶ μεγάλης τιμῆς ἐν τῇ πόλει. ἄπολις=οὐχὶ ἀγαθὸς πολίτης. ὅτω ξύνεστι (ἀναφορ. ὑποθ.) τὸ μὴ καλὸν (προσωπ.)=ὅστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι=εἰάν τις ἀναστρέφεται τὸ κακόν. τόλμας

(λαμβάν. ἐπὶ κακῆς σημ.) **χάριν**=λόγῳ τῆς ἀλογίστου τόλμης του. **παρέστιος**=σύννοικος. **μήτ' ἴσον φρονῶν**=μήτ' ἔχων τὰς αὐτὰς πρὸς ἐμὲ πολιτικὰς γνώμας (δι' ἀμφοτέρων θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἀποστέρει πᾶσαν σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἔν τε τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ). **τάδε**=αὐτὰ (ποῦ ἀνέφερα ἀνωτέρω, τὰ ἀσεβῆ καὶ κακά).

Πραγματ. πολλὰ τὰ δεινὰ... πόθεν λαμβάνει ἀρομὴν ὁ χορὸς νὰ ἴσῃ τὸ πρῶτον στάσιμον καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου; καὶ **πολιοῦ πέραν πόντου χειμερίῳ νότῳ περιβουχλοῖσιν ὑπ' οὐδασιον**, πόσας προόδους καὶ γιγαντιαῖα ἄλματα δὲν ἐπετέλεσεν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ναυσιπλοΐᾳ; λέγει δὲ χειμερίῳ νότῳ, διὰ τὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ναυσιπλοεῖ καὶ ὅταν ἡ θάλασσα εἶναι πολὺν τοικνυμώδης καὶ τεταραγμένη, τοιαύτην δὲ ἐν Ἑλλάδι καθιστᾷ κυρίως ὁ νότιος ἄνεμος. **Γᾶν**, ὀνομάζει αὐτὴν ὑπερτάταν, ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι τὴν θεωρεῖ πρᾶσβυτάτην, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς ταυτιζομένην πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν **Ρέαν** καὶ **Κυβέλην**, τὴν γεννήτορα τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ἐν τῇ ιδιότητι τῆς, ὡς τὰ πάντα φουόσης καὶ ἀποδιδούσης ὅλους τοὺς καρπούς προεκάλει δὲ τὴν κατάπληξιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀνεξάντλητον γονιμότητα καὶ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς. **ἰλλομένων ἀρότρων, ἱππέῳ γένει πολεύων**. οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ γεωργίᾳ τὸ ἄροτρον ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰς ἡμιόλους, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοὺς βοῦς ἐθεωροῦντο αἰρετώτεροι τῶν ἵππων, οἵτινες ἦσαν ἀφιερωμένοι καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας. **φθέγμα**. ἐνν. βεβαίως τὴν διὰ φθόγων ἔκφρασιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἑναρθρον λόγον, τὸν ὅποιον ὁ Σοφοκλῆς θεωρεῖ οὐχὶ ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπίκτητον ἐπίνοημα καὶ δημούργημα αὐτοῦ, ὡς ἐπρέσβειον καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ Ἐλεᾶται, ὁ Πυθαγόρας κλπ., λέγει δὲ ἀνεμδεν τὸ φρόνημα δηλ. τὰς σκέψεις καὶ τὰς ιδέας τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς μεγάλῃς ταχύτητος καὶ ἐκκινήσιός τοῦ νοῦ εἰς τὸ συλλαμβάνειν αὐτάς. **ἀστυνόμους δεγὰς**. ὅ,τι εἶπε περὶ τοῦ προφορικοῦ καὶ ἐνδιαθέτου λόγου ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα, δηλ. ὅτι εἶναι μὲν φύσει ὁ ἄνθρωπος πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς, ὡς ἐτόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὰς ιδιότητας ταύτας, καὶ ἰδίᾳ τὰς πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ὀφθμισιν πολιτειῶν, ἐτελειοποίησαν καὶ μετέδωσαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους διὰ

τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας. ἐδιδάξατο δὲ καὶ φεύγειν βέλη. . . ἐπενόησε δηλ. οἰκίας, τελειοποιήσας αὐτὰς μέχρι τοῦ σημερινοῦ σημείου τελειότητος, ἐνῶ πρότερον κατηνύλιζετο εἰς τὸ ὑπαιθρον, κακοχούμενος ἀπὸ τὰ φύξη καὶ τὰς ἄλλας ἐναντιότητος τῆς φύσεως. Ἐπίσης ἐφευρε τὰ κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα προφυλακτικὰ μέσα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν βροχῶν, ἀφ' οὗ ἤλθε γυμνός ἐπὶ τῆς γῆς, κατ' ἀντιθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα. νόσων δὲ φυγὰς συμπέφρασαι - "Αἶδα μόνον φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται. πῶς παλαίει ὁ ἄνθρωπος διαρκῶς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὸν θάνατον; σχετικῶς δὲ μὲ τὸν θάνατον ὁ λαὸς λέγει σήμερον «μόνον τὸν χάρο δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγη». νόμους χθονός, θεῶν δίκαιον. ἐννοεῖ βεβαίως τὸ τε ἀνθρώπινον καὶ θεῖον ἢ φυσικὸν δίκαιον, τὰ ὅποια ὁ τέλειος πολίτης ὀφείλει νὰ εὐλαβῆται καὶ νὰ τηρῆ.

Δεύτερον Ἐπεισόδιον στ. 376-581

α'. στ. 376-440

Λεξιλογ. δαιμόνιον τέρας=ὑπερφυσικὸν (ἐκκληκτικόν) θαῦμα (κατηγορ. τοῦ τόδε). ἀμφινοῶ=μετ' ἀμφιβολίας προσβλέπω, ἀπορῶ, ἀν δύναμαι νὰ πιστεύσω. βραχνολογία, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο: δαιμόνιον τέρας ἐστὶ τόδε, ἐς ὃ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω (ἀπορημ. ὑποτ.)=πῶς ν' ἀντέπω. εἰδῶς ἐναντ. μετ. Οἰδιπόδα=Οἰδίποδος, τὸ α' εἶναι τύπος Δωρ. τί ποτε (ἐστίν);=τί ἄρα γε συμβαίνει; οὐκ ἄγουσί σέ γε ἀπιστοῦσαν δὴ πού τοῖς βασιλείοις νόμοις;=δὲν σέ ὀδηγοῦσι βέβαια, διότι προφανῶς, ὡς νομίζω, ἀπειθαρχεῖς εἰς τὰ βασιλικὰ προστάγματα; καθαιρῶ=συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφῶρῳ. ἐν ἀφροσύνῃ=ἐν ἀφρονι καταστάσει, ἢ ἀσύνετα πράττουσαν. ἥδ' ἐστ' ἐκείνη. . . ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐκείνη, ἡ ἕξειρασμένη τοῦρογον (τῆν ταφήν) ἐστὶν ἥδε. θάπτουσαν μετ. κατηγορημ. ὄδε=ἰδοῦ. ἀφορρος=(ἄφ-ῥέω)=πάλιν. ἐς δέον=εἰς δέοντα καιρὸν=ἐπικαιρῶς. τί δ' ἐστίν; (ἐκκληξίς). ξύμμετρος (ἐπιρρημ. κατηγοροῦμ.) ποῖα τύχη;=ταυτοχρόνως (ἐν συμπτώσει) μὲ ποῖον περιστατικόν; προὔβην=ἦλθον. οὐδὲν ἐστ' ἀπόμοτον=τίποτε δὲν ὑπάρχει, τὸ ὅποῖον δύναται κανεῖς ν' ἀρηθῆ μεθ' ὄρκου, ὅτι δὲν θὰ γίνῃ. ψεύδω=διαψεύδω. ἡ πίνοια=

ἢ δευτέρα γνώμη. τὴν γνώμην=τὴν πρώτην γνώμην. σχολῆ=μετὰ δυσκολίας, οὐδόλως. ἐξαιχῶ=σφόδρα ἀχῶ, διακηρύττω. ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς=ἀναγκ. αἴτιον ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐπεὶ ἐξηύχουν ἐγὼ σχολῆ ποθ' ἂν ἤξειν δευρο. . . χειμάζομαι=πάσχω μεγάλως, κατατάρασσομαι, δοκιμάζω μεγάλην λύπην. οὐδὲν ἔοικεν=οὐδόλως ὁμοιάζει. μῆκος=κατὰ τὸ μέγεθος. χαρὰν (ἐννοεῖ τὴν μεγάλην χαρὰν τοῦ ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τοῦ δράστου τῆς ταφῆς). καίπερ ὧν ἀπώμοτος δι' ὄρκων (πλεονασ.)=ἂν καὶ εἶχον ὀρκισθῆ (ὅτι δὲν θὰ ἔλθω). καθηρέθη. ἴδε τὸ ἀνωτέρω καθαιρῶ. τάφον κοσμοῦσα (μετ. κατηγορ.)=τὴν ταφὴν εὐ-
 τρεπίζουσα, θάπτουσα. κληῖρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο=δὲν ἔγινε κλη-
 ρωσις τότε (ὅπως τὴν πρώτην φορὰν). θοῦρμαιον=τὸ ἔρμαιον=τὸ
 εἴρημα. κρῖνω=ἀνακρῖνω. ἐξελέγχω=ἐξετάζω. δίκαιός εἰμι (προσ.
 σύνταξις ἀντὶ τίνος ἀπροσ.;)=δικαιοῦμαι. ἐλεύθερος ἀπηλλάχθαι
 (πλεον.). τῶνδε κακῶν=τῶν ἀπειληθεισῶν τιμωριῶν διὰ τὴν ὑπόθε-
 σιν αὐτὴν ἐδῶ. τῷ τρόπῳ=τίνι τρόπῳ. πόθεν. ἐτέθη ἀντὶ ἐπιρροῆμ.
 ἐν τόπῳ στάσεως, διότι ἐνπάρχει κίνησις. ἢ καὶ ξυνειεῖς;=ἄρα γε
 ἔχεις σαφῆ συνειδήσιν τῶν λεγομένων σου; ὀρθῶς=ἀκριβῶς. ἰδῶν
 αἰτιολ. τὸ πρὸ αὐτῆς ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμένων: ὀρθῶς λέγω.
 ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἰδῶν ταύτην θάπτουσαν τὸν νεκρὸν, ὃν σὺ ἀπει-
 πας θάπτειν. ἀπείπας τοῦ ἀπαγορεύω. ἐπίληπτος=ἐπ' αὐτοφῶρῳ,
 ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ εἰλημμένη. ὅπως γὰρ ἤκομεν (ἀντὶ ἤκον ἐγὼ)=
 μόλις δηλ. ἐπανήλθομεν. τὰ δεῖν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι=ἔχοντες λά-
 βει τὰς φοβεράς ἐκείνας ἀπειλὰς (ἐν τῇ πραγματικότητι ἠπειλήθη καὶ
 ἐπανήλθε μόνον ὁ φύλαξ ἐκεῖνος, οἱ δὲ ἄλλοι ἀναμένοντες ἐπανήλθον
 μετ' αὐτοῦ καὶ ἔσθραν τὴν κόνιν). σαίρω=σαρῶνω, ἀποκαθαίρω. κα-
 τέχω=καλύπτω. μυδιάω=εἶμαι ὑγρός, καὶ ἐπὶ πτώματος ἐδῶ=
 στάζω ἐκ σήψεως. ἄκρων ἐκ πάγων=ἐπὶ τῶν ἄκρων πάγων (τὸ
 ἄκρων κατηγορ. καὶ ὄχι ἐπιθ. διορ.)=εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κορυφῶν τῶν
 βράχων. ὑπήνεμος=ἔχων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἀνεμον καὶ προφυλαττό-
 μενος ἀπ' αὐτοῦ. ὁσμὴν. . . ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: πεφευγότες ὁσμὴν
 ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, δηλ. ἀποφεύγοντες μήπως προσβάλῃ τὰς ὄντας
 ἡμῶν ἢ ἀπ' αὐτοῦ (τοῦ πτώματος) ἐκπεμπομένη ὁσμὴ. ἐγεροῖ=ἀγρύ-
 πτως, ἐγρηγοροῦσι. ἐπίρροθος=ὑβριστικός. κακοῖσιν=ὀνειδέσει, κακο-
 λογίαις. ἀκηδῶ τινος=παραμελῶ τι. εἴ τις ἀκηδήσοι πλαγ. ἐρωτ.

πρότ. ἐξαρτ. ἐξ ἐνοουμένον φόβου σημαυτ. ὄημ. πόνος=ἡ ἐκτέλεισις τοῦ ἐπιπόνου ἔργου (τῆς φρουρᾶς τοῦ πτώματος). ἦν=ἐλάμβανον χώραν. ἔστε=ἔως ὄτου. μέσῳ κατηγορ. ἐν αἰθέρι μέσῳ=εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ (πρόκειται περὶ τῆς μεσημβρίας). θάλπω=καίω (ὡς ἀμετάβατ. ἐδῶ). τυφῶς=μανιώδης, καταγιγνώδης ἄνεμος, θύελλα. σκηπτὸς=ἀνεμοστρόβιλος. οὐράνιον ἄχος (παραθ. τοῦ προηγούμενου)=θεομηγία. πίμπλησιν (ἐνν. τοῦ σκηπτοῦ τὴν πεδιάδα). αἰκίζω=κακοποιῶ, ἀποκόπτω. φόβη=φύλλωμα. ὕλης πεδιάδος=τῶν δένδρων τῆς πεδ. ἐν δὲ ἐπιρρηματ.=προσέτι δέ. ἔμεσιτώθη (αὐτοῦ τοῦ ἀνεμοστρόβιλου)=ἐπληρώθη. μῦα=κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς (ἐδῶ, πρὸς τὸν σηκωθέντα κοινορτόν). εἶχομεν τὴν θεῖαν νόσον=ὑπεμένομεν, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ θεομηγία. καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος=καὶ ἀπ' οὗ αὐτὸ τὸ κακὸν (ὁ ἀνεμοστρόβιλος) ἔπαυσεν. ἐν χρόνῳ μακρῶ=μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου. κἀνακωκύει πικρᾶς ὄρνιθος ὄξυν φθόγγον=καὶ ἐκβάλλει μετὰ θρήνου ὄξειαν κραυγὴν πικραμένον (ἐξωργισμένου) πτηνοῦ. λέχος εὐνής=τὴν κλίνην τῆς φωλεᾶς τῆς. ὄρφανόν=ἔστερημένον. κενῆς προληπτ. κατηγορ. τοῦ εὐνής=ὥστε νὰ εἶναι κενή. ὄρφανόν κενῆς=(πλεον.). ψιλόν=γυμνόν (τῆς κόνεως). γόοισιν ἐξώμωξε=γοερῶς ἐστέραξεν. ἐκ δ' ἄραδ' (τμησίς) ἠρᾶτο=ἐξέφερε δὲ φοβερᾶς κατάρας. εὐκρότητος=καλῶς ἐσφυρηλατημένος, σφυρηλάτος. ἄρδην=σηκώσασα αὐτήν. πρόχους (ἡ)=ὑδρία, τὸ κανάτι. χοαί=σπονδαί. στέφει=στεφανώνει, περιρραίνει. ἰέμεσθα (ἐνεστ.)=φερόμεθα κατ' ἐπάνω τῆς. σύν-θηρώμενθά (τμησίς) νιν=συλλαμβάνομεν ταῦτοχρόνος αὐτήν. ἠλέγχομεν=ἀνεκρίνομεν. ἄπαρνος καθίσταμαι=ἀγορεύω. ἄμ' ἠδέως ἔμοιγε κ' ἀλγεινῶς ἅμα=συγχρότως πρὸς εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λύπην ἐμοῦ τοῦλάχιστον. ἡδιστον καὶ ἀλγεινὸν κατηγορούμενα τῶν: τὸ πεφευγῆναι καὶ τὸ ἀγειν... φίλους ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ὡς βασιλόπαιδα. ἐμοὶ πέφυκε=εἶναι φυσικὸν εἰς ἐμέ, εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρός μου. ἦσσω=κατώτερα. λαβεῖν=ὑπολαβεῖν=νὰ θεωρήσω. ἡ σιγὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' ἐμοὶ πέφυκε λαβεῖν πάντα ταῦτα (δηλ. τὸ: εἰς κακὸν τοὺς φίλους ἀγειν ἀλγεινὸν) ἦσσω τῆς ἐμῆς σωτηρίας.)

Πραγματ. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπεισοδίῳ γίνεται ἡ συνάντησις Κρέοντος καὶ Ἀντιγόνης καὶ ἡ ταύτην ἐπακολουθήσασα δεινὴ σύγκρουσις

αὐτῶν. Ὁ χορὸς εἰς τοὺς στίχους 376—383 δι' ἀναπαίστων, ὁμι-
ζόντων τὸ βῆμα αὐτῆς, ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον τῆς Ἀντιγόνης ἐξ ἀρι-
στερῶν πρὸς τοὺς θεατάς, συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ φύλακος. ἐς δαι-
μόνιον τέρας. . . διατί ὁ χορὸς αἰσθάνεται ἐκπληξί; Οἰδιπόδα ἀνα-
φέρει τοῦτον ὁ ποιητὴς διὰ τὴν δηλώσει, ὅτι ἡ δυστυχία τῆς Ἀντιγό-
νης προέροχεται οἷον ἐκ κληρονομίας τοῦ πατρὸς. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη...
μετὰ ποίας ἐκδηλώσεως αἰσθημάτων ὁμιλεῖ τώρα ὁ φύλαξ κατ' ἀντί-
θεσιν πρὸς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν; ἄναξ βροτοῖσιν οὐδέν ἐστ'
ἀπώμοτον. πῶς ὁμιλεῖ καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ ὁ φύλαξ; ἔρμαιον. ἐλέγετο
οὕτω τὸ εὐτυχὲς εὔρημα, τὸ ὁποῖον ὠφείλετο εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ θεοῦ
Ἑρμοῦ καὶ διὰ τοῦτο, ὡσάκις οἱ Ἀρχαῖοι εὕρισκον τυχαίως τοιοῦτοι
ἀντικείμενον, ἀνεφώνουν «κοινὸς Ἑρμῆς». τυφῶς ἀείρας σκηπιόν...
ἡ φοβερὰ περιγραφή τοῦ τυφῶνος ἐξαίρει τὸ ἀτρόμητον τῆς Ἀντιγό-
νης, ἀφ' οὗ ἐφοβήθησαν μὲν ἄνδρες, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτή. χοαῖσι τρι-
σπόνδοισι. αἱ τριπλαῖ σπονδαὶ ἦσαν, ἡ μὲν ἀπὸ μελίκρατον (γάλα μὲ
μέλι), ἡ ἄλλη ἀπὸ οἶνον, καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ ὕδωρ, ἄλλοτε πάλιν, ἡ μὲν
α'. συνέκειτο ἀπὸ γάλα. ἡ β' ἀπὸ οἶνον καὶ ἡ γ' ἀπὸ μέλι μὲ ὕδωρ.
Στρεφόμενοι πρὸς δυσμὰς ἔχνον αὐτάς ἢ χωριστὰ ἐκάστην ἢ ὅλας
ὁμοῦ, ὅπως ἔκαμε τώρα ἡ Ἀντιγόνη, ἔχουσα μίαν πρόχον, ἀφοῦ τὰς
ἀνέμειξεν ἐντὸς ἀγγείου. Καὶ παρ' ἡμῶν ὁ ἱερεὺς χύνει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ
εἰς τὸν τάφον τρεῖς χοὰς ἐλαίου καὶ ὕδατος. ἦσσω λαβεῖν τῆς ἐμῆς
σωτηρίας. Παρατηρητέα ἡ μεγάλη ἀντίθεσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς
Ἀντιγόνης καὶ φύλακος.

β'. στ. 441—525.

Λεξιλογ. σὲ ἐνν. τὸ λέγω ἢ κρῖνω. νεύω=κλίνω (ἡ Ἀντιγόνη
καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας της πρὸ τοῦ Κρέοντος ἵσταται
σιωπηλῆ καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω). φῆς=ὁμολο-
γεῖς. καταρνέομαι-οὔμαι=ἀγορεύω ἰσχυρῶς, ἐπιμένο ἀγορεύμενος
ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: φῆς ἢ καταρνέει μὴ δεδρακέναι τάδε; καὶ
φημι κοῦκ. . . σχῆμα ἐκ παραλλήλων πρὸς μελίζονα ἔμφασιν. Ἡ ἀπάν-
τησις εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὗσα τοιουτοτρόπως πειρακτικῆ
διὰ τὸν Κρέοντα. τὸ μὴ (ἐνν. δρᾶσαι). οἷ=ὄπον. αἰτία=κατηγορία.

ἔξω ἐλεύθερον (πλεον.). Κατόπιν τούτου ἀπέρχεται ὁ φύλαξ διὰ τὰ ἐπιπέλαστα βραδύτερον μεταμφιεσμένος ὡς Ἴσμῆνη. **μὴ μῆκος** = οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. **ἦδησθα** ἀρχαιοπρεπέστερος τύπος τοῦ ἦδεις (οἶδα). **τάδε** = τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτῆς. **τί δ' οὐκ ἔμελλον** (ἐνν. εἰδέναι) = καὶ διατί ὄχι. **καὶ δῆτα** (ὁ Κρέων ὀργίζεται) = καὶ ὁμως (μολονότι δηλ. ἐγνώριζες). γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοουμ. ναὶ ἐτόλμων ὑπερβαίνειν... ἐν ἀνθρώποισι = μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. **σθένειν τοσοῦτον** = ὅτι ἔχουν τόσον μεγάλην ἰσχύν. **τὰ σὰ κηρύγματα**. λέγει μετὰ τινος περιφρονήσεως. **ἀσφαλῆ** = ἀσάλευτα, στερεὰ (διότι εἶναι ἐντετυπωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων). **θνητὸν ὄντα** ἐναντ. μετ. **ὥσθ' ὑπερδραμεῖν** (τοῦ ὄημ. ὑπερτρέχω) = ὥστε τὰ παραβῆς. **ζῆ** = ἰσχύουν, ἔχουν κῆρος. **ἐξ οὗτου φάνη** (πλαγ. ἐρωτ.) = ἀπὸ πότε ἐφάνησαν. **τούτων** (βραχυλογ.) διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν, τῶν νομίμων, τῶν ἀγρῶν. (ἀναγκ. αἰτίων). **οὐκ ἔμελλον** = δὲν εἶχον σκοπόν. **δεῖσασα** (δέδοικα). **φρόνημα** = θέλησις, διάθεσις. ἐν θεοῖσι = ἐνώπιον τῶν θεῶν. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐκ ἔμελλον ἐγὼ οὐδενὸς ἀνδρὸς φρόνημα δεῖσασα ἐν θεοῖσι δώσειν δίκην τούτων. **ἐξήδη** (ἔξοιδα) = ἐγνώριζον καλῶς. **θανομένη** = κατηγορημ. **πρόσθεν τοῦ χρόνου** = πρὸ τοῦ πεπερωμένου χρόνου. **αὐτε** = τὸνναντίον (ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς σέ). **ὅστις γάρ...** (ὁ γὰρ δικαιολογεῖ τὸ ἐννοουμ.: καὶ λέγω ἐγὼ κέρδος). ἐν πολλοῖσι **κακοῖς** = ἐν μέσῳ πολλῶν κακῶν (ἐννοεῖ τὰς δυστυχίας τῆς οἰκογενείας τῆς, πατρὸς, μητρὸς, ἀδελφῶν τῆς). **καθάνων ὑποθ.** φέρει = λαμβάνει, ἀποκομίζει. **οὕτως** = κατὰ ταῦτα, κατόπιν τούτων. **παρ' οὐδὲν ἄλγος ἐστὶ** = οὐδόλως μὲ λυπεῖ. τὸ **τυχεῖν τοῦδε...** εἶναι ὑποκειμ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τὸ δὲ **παρ' οὐδὲν ἄλγος** κατηγορ. αὐτοῦ. **κείνοισι ἂν ἤλγουν** (ὁ ἂν ἐτέθη δῖς. τίνος εἴδους ὑποθ. λογ. εἶναι καὶ τίς ἢ ἀπόδοσις); **τὸν ἐξ ἐμῆς μητρὸς** (ἐνν. γεγῶτα, γεννηθέντα). **ἄθραπτον νέκυν** κατηγορ. τοῦ προηγουμένου. **εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς πατρὸς θανόντ' ἄθραπτον ἦνσχόμην νέκυν** = εἰ ἂν ἤθελον ἀνεχθῆ, ὥστε ὁ ἐκ τῆς μητρὸς γεννηθεὶς (ὁ ἀδελφός μου) μετὰ τὸν θάνατόν του τὰ μείνη νεκρὸς ἄταφος. **τοῖσδε** = δι' αὐτό. **ἀλγύνομαι** = θλίβομαι, λυποῦμαι διὰ τι. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **εἰ δὲ δοκῶ σοι νῦν τυγχάνειν δρωσα μῶρα...** **σχεδόν τι μῶρω μωρίαν ὀφλισκάνω** (τὸ σχεδόν τι φαίνεται μὲν, ὅτι μετριάζει τὴν δεινὴν ὕβριν τοῦ μωροῦ, κυρίως δ' ὁμως

ἐνέχει εἰρωνείαν διὰ τὸν Κρόντα) = ἴσως θεωροῦμαι μωρὰ ἀπὸ σέ μω-
 ρόν· τὸ γέννημα = ἡ ιδιοσυγκρασία, ὁ χαρακτήρ. ὤμων = (ἐνν. ὄν)
 = ὅτι εἶναι σκληρός, ὡς προελθὼν ἐκ... εἶκω = ὑποχωρῶ, ἐνδίδω.
 κακοῖς = τοῖς ἀτυχήμασι (εἰς τὰ δεινὰ συμβεβηκότα). τὰ σκλήρ'
 ἄγαν = τὰ λίαν ἄκαμπτα πίπτειν (ἀντὶ κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ ἴσθι).
 μάλιστα = ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ταπεινοῦνται. ἐγκρατής = ἰσχυρός.
 ὀπτὸν ἐκ πυρός (ὄργαν.) = πυρακτωθέντα. περισκελῆ κατηγ. = ὥστε
 νὰ σκληρυνθῆ πολὺ. θρασθέντα, ἡ σειρά τῶν λέξεων : εἰσίδοις ἂν καὶ
 τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον, (ὄντα) ὀπτὸν ἐκ πυρός, περισκελῆ, θρασ-
 σθέντα πλεῖστα (συστ. ἀντικ. = εἰς πάρα πολλὰ τεμάχια). θυμοῦ-
 μαι = ἐξαγριοῦμαι, εἶμαι θυμοειδής. καταρτύομαι = σωφρονίζομαι, πει-
 θαρχῶ. γὰρ αἰτιολ. τὸ ἐννοοῦμαι ἐκ τοῦ προηγουμένου : τοῦτο θὰ πάθῃ
 καὶ αὐτὴ (ἡ Ἀντιγόνη) διότι... οὐκ ἐκπέλει = δὲν εἶναι ἐπιτετραμ-
 μένον. μέγα φρονεῖν = μεγαλοφρονεῖν. δοῦλος (ἀντὶ ὑπήκοος). δὲν ἀρ-
 μόζει εἰς βασιλοπαιδα, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς τὸ πάθος τοῦ Κρόντος. οἱ
 πέλας = οἱ ἄλλοι. ὑβρίζω = παρεκτρέπομαι. τότε συμπληρ. διὰ τῆς μετ.
 ὑπερβαίνουσα = ὅτι παρέβαινε. ἐπεὶ δέδρακεν = ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν προ-
 ξιν (τὴν ταφήν). ἤδε καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ὕβρις, ἀντὶ τόδε, ἐπεξηγεῖται
 δὲ ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐπομένων : τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γε-
 λᾶν = νὰ κανήσιοιολογῆ, διότι διέπραξε ταῦτα, καί, ἂν καὶ τὰ ἔπραξε,
 νὰ φέρεται σκωπτικῶς. ἧ = ἀλήθεια. εἰς τὸ α'. ἀνῆρ ἐνν. εἰμί, εἰς δὲ τὸ
 β'. ἔσται. ἀνατὶ (ἐκ τοῦ ἀνατος, τὸ ὅποῖον γίνεται ἐκ τοῦ ἄ στερητ. καὶ
 ἄτη = βλάβη) = ἄνευ τιμωρίας. ταῦτα = ἡ βασιλική μου αὐτὴ ἐξουσία.
 κείσεται = θὰ ἐξακολουθῆ νὰ ταπεινοῦνται. τῆδε ποιητ. αἰτ. = ὅτ' αὐτῆς
 ἐδῶ. ἀλλ' εἴτε κυρεῖ (τογγάνει κόρη) τῆς ἀδελφῆς μου. εἰθ' ὀμαιμο-
 νεστέρα = εἴτε πλησιεστέρα συγγενής. τοῦ πανιδὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου
 (ἐρκος) γεν. μεριστ. = ἐκ τοῦ ὄλου ἡμῶν συγγενικοῦ κύκλου. Τὸ Ζηνὸς
 ἐρκείου ἐτέθη κατὰ μετων. ἀντὶ τῆς συγγενείας, τὸ δὲ ἡμῖν ἀντὶ τοῦ
 ἡμῶν. ἀλύσκω μόρον = διαφεύγω τὸν θάνατον. ἴσον ἐπαιτιῶμαι = ἐξ
 ἴσου κατηγορῶ. τοῦδε τάφου γεν. αἰτίας. βουλευῶσαι ἐπεξήγ. = ὅτι δηλ.
 ἐσκέφθη καὶ ἐπρομελέτησεν, ἀπεφάσισεν αὐτὸν (τὴν ταφήν). εἰς τὸ ση-
 μεῖον αὐτὸ ἀμέσως εἰσηλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα δορυφόρος, διὰ νὰ φέρῃ
 τὴν Ἰσμήνην. νῖν = αὐτήν. λυσσάω-ῶ = μαίνομαι, εἶμαι σφόδρα τσα-
 ραγμένος. ἐπήβολός τινος = κύριός τινος. φιλεῖ = συνηθίζει. θυ-

μὸς=ἡ ψυχή. ἤρῃσθαι=νά ἔχη συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφώρῳ. κλοπεύς=λαθραῖος δράστης. πρόσθεν=πρωτύτερα (πρὶν δηλ. ἐπιχειρηθῆ τὸ κακόν). τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων=ἐκείνων, οἱ ὅποιοι οὐδὲν καλὸν μηχανεύονται ἐν τῷ κρυπτῷ. μισῶ γε μέντοι=ἀλλ' ὅμως μισῶ. ἀλούς τις ἐν κακοῖς=συλληφθεὶς τις ἐπ' αὐτοφώρῳ διαπράττων τὸ κακόν. καλλύνω=παριστῶ ὡς καλόν. τοῦτο=τὴν σύλληψιν ἐπὶ κακῷ. ἢ κατακτεῖναί μ' ἔλῳν=ἢ νὰ μὲ πιάσης καὶ νὰ μὲ σκοτώσης. οὐδὲν (ἐνν. θέλω μείζον). μὲν=τοῦλάχιστον. τοῦτο τὸ ἐλεῖν σε, τὸ ὅτι σὲ ἔχω πιάσει. μέλλεις (ἐνν. κατακτεῖναι)=ἀναβάλλεις, βραδύνεις. ἀφανδάνω=ἀπαρέσκω. καὶ σοὶ τὰμὰ ἀφανδάνοντ' ἔφην=οἱ λόγοι μου καὶ ἐν γένει ἢ συμπεριφορὰ μου δὲν ὑπῆρξαν ἀρεστά εἰς σέ. κατέσχον γ' ἄν=ἤθελον τοῦλάχιστον ἀποκτῆσαι. πόθεν=ἐκ τίνος ἄλλου γεγονότος. κλέος=μέση λέξις, ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ. εὐκλεέστερον κλέος=μεγαλυτέραν δόξαν. ἢ τιθεῖσα=ἢ εἰ ἐτίθην. τούτοις τοῖς ἀποτελοῦσι τὸν χορόν, ἀντικ. τοῦ ἀνδάνειν=ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ποιητ. αἴτιον τοῦ λέγοιτ' ἄν. τούτοις λέγοιτ' ἄν τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν=τοῦτο ἤθελον ὁμολογηθῆ καὶ ὑπὸ πάντων τούτων (τοῦ χοροῦ), ὅτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτοῦς (ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπ' αὐτῶν). τίνος εἶδους λόγος εἶναι ἐδῶ; ἐγκλείω γλῶσσαν=δένω τὴν γλῶσσαν. ἢ τυραννίς τὸ ἀφηρ. ἀντὶ τοῦ συγκροτ. =ὁ τύραννος. πολλὰ τ' ἄλλα εὐδαιμονεῖ=καὶ ὑπὸ πολλὰς ἄλλας ἐπόψεις πλεονεκτεῖ. τοῦτο τὸ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ ταφὴ τοῦ Πολυνείκου. τὸ ὀρθῶσι, ὅπως καὶ τὸ προηγουμ. ὀρθῶς ἔχουσι γνώμην σημασ.=γινώσκουσι, φρονοῦσιν. ὑπίλλω (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κυνῶν, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι συστέλλουν ὑπὸ τὰ σκέλη των τὴν οὐρὰν)=συμμαζεύω ἐκ φόβου. στόμα=τὴν γλῶσσαν. ἐπαιδοῦμαι=αἰσχύνομαι. χωρὶς τῶνδε=διαφορετικὰ ἀπ' αὐτοῦς, διαφωνοῦσα πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν, δηλ. τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντων τῶν Θηβαίων, οὓς ἐκπροσωποῦσιν οὗτοι. εἰ φρονεῖς=εἰάν (διότι) σκέπτεσαι καὶ ἐκτελέῃς τὰς σκέψεις σου. (δηλ. οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν δυνατὸν νὰ ἔχουν τὰς ἰδίας μὲ σέ σκέψεις, ἀλλὰ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἄρχοντος). γὰρ αἰτιολογ. τὸ ἐννοοῦμ. οὐκ ἐπαιδοῦμαι. οὐδὲν αἰσχρὸν=οὐδεμίαν εἶναι αἰσχύνην. ὁμόσπλαχνος=ὁμογαστριος=ἀδελφός. καταντίον=ὁ ἐναντίον τοῦ Πολυνείκου (ὁ Ἐτεοκλῆς). μιᾶς τε (μητρὸς) ἐνν. γεγώς. πῶς

δῆτ' ἐκείνω δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν=πῶς δῆτα τιμᾶς (Πολυνείκην) χάριν δυσσεβῆ ἐκείνω;=πῶς λοιπὸν ἀποδίδεις τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκην, ἢ ὅποια μαρτυρεῖ ἀσέβειαν εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἑτεοκλέα); ταῦτα=ὅτι ἀποδίδων τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκην δεικνύω ἀσέβειαν εἰς τὸν Ἑτεοκλέα... εἴ τοί σφε τιμᾶς ἐνν. ὡς κύριον ἔημα μαρτυρήσει ταῦτα... σφε τὸν Ἑτεοκλέα. πορθῶν... ἐνν. ὄλετο ἀδελφός. ὕπερ=ὑπέρ, ὑπὲρ αὐτῆς. τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ=ἔχει τὴν ἀξίωσιν οἱ διέποντες τὴν ταφὴν νόμοι νὰ εἶναι ἴσοι δι' ὅλους (νὰ ἐφαρμόζονται ἐξ ἴσου δι' ὅλους). ἴσος=εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ μοίρῳ. λαχεῖν=ὥστε νὰ τύχη τῆς αὐτῆς τιμῆς. εὐαγῆ=εὐσεβῆ. τάδε=αἱ τοιαῦται διακρίσεις περὶ τοὺς ἀποθανόντας· συνέχθω=συμμισῶ, μετέχω τοῦ μίσους τῶν ἄλλων. συμφιλῶ=συναγαπῶ, μετέχω τῆς ἀγάπης. οὔτοι ἔφυν=δὲν εἶμαι βεβαίως τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν. νῦν=λοιπόν. κείνους τοὺς ἐν Ἄδῃ καὶ μάλιστα τὸν Πολυνείκην. ἐμοῦ δὲ ζῶντος... εἰς τὰ ὥραϊα ἐπιχειρήματα τῆς Ἀντιγόνης ὁ Κρέων ἀπαντᾷ διὰ σατραπικοῦ ἀξιώματος.

Πραγματ. καὶ φημι δρᾶσαι... ἢ κατὰ τοιοῦτον διττὸν τρόπον καὶ μετὰ σθένους βεβαίως τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης πῶς χαρακτηρίζει τὸ ἦθος αὐτῆς; ἀσφαλῶς μᾶς προδικάζει τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὰν σύγκρουσιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα καὶ ἀναδεικνύει ταύτην ἀληθῆ ἡρωίδα. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι μόνον ἂν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, οἱ ὁποῖοι καθώρισαν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς, διέτασσαν τὰ ἐναντία ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, τότε θὰ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς, θεωρεῖ δηλ. τὸ θεῖον καὶ φυσικὸν δίκαιον ὑπέρτερον τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ θετοῦ. Δίκη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. εἶναι σύνεδρος τοῦ Διὸς καὶ παρακολουθοῦσα ἀγρόπνως τὰ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ συμβαίνοντα ἀναφέρει ἐκάστοτε εἰς τὸν Δία διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν παραβαινόντων τοὺς διέποντας τὰ τοῦ κόσμου κανόνας καὶ σχέσεις. οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές... τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ αἰωνίου κύρους τοῦ φυσικοῦ δικαίου εἶχον ἀνεκάθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. σχεδόν τι μῶρῳ... ἢ στάσις τῆς Ἀντιγόνης διὰ τῶν λόγων αὐτῆς ἀπὸ ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδροπρεποῦς γίνεται αὐστηρὰ καὶ περιφρονητικῆ, ἐπιβάλλουσα νὰ σχηματίσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐδεμία συνεννόησις πλέον εἶναι δυνατὴ μεταξὺ τῶν δύο. τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα... τραγικῆ εἰρωνεία διὰ τὸν Κρέοντα, εἰς

τὸν ὅποιον ἐφαρμοσθήσονται ταῦτα ἐν τέλει τοῦ δράματος. **Ζηνὸς ἐρκείου**, ὀνομάζεται οὕτω, διότι ὁ βωμὸς αὐτοῦ ἔκειτο εἰς τὸ προαύλιον (τὸ ἔρκος) πάσης οἰκίας. **οὐ γάρ τι δούλος** ἴδε τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν ὅποιαν κατήγγησεν ὁ χριστιανισμός. Ἐκ πάντων ὁμως τῶν ἀρχαίων λαῶν οἱ Ἕλληνες, καὶ δὴ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐφέροντο σχετικῶς ἠπιώτερον πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν καὶ προστατευτικούς νόμους εἶχον θεσπίσει ὑπὲρ αὐτῶν. **οὔτοι ποθ' οὐχθρός...** ὑπῆρχεν ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ ψυχικὰ πάθη ἐξηκολούθουν νὰ ὑφίστανται καὶ εἰς τὸν Ἄδην καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντος, ὡς βλέπομεν ἐν Ὀδυσσεΐα (Λ. 563), ἀπηξίωσε τὸν Ὀδυσσεῖα πάσης συνομιλίας, ὅτε οὗτος κατέβη ἐκεῖ. **οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν** καὶ διὰ μόνου τούτου τοῦ περιέχοντος ἀρίστην καὶ ἠθικωτάτην γνώμην στίχου, δύναται ἀριστα νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης.

γ'. στ. 526-581.

Λεξιλογ. καὶ μὴν—ἀλλ' ἰδοὺ (τὰς λέξεις ταύτας μεταχειρίζεται συν-ἦθος ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν εἰσαγομένων προσώπων). **εἴβωμαι καὶ εἴβω**—χάνω. **φιλάδελφα δάκρυα**—δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. **νεφέλη**—θλίψις, κατήφεια (μεταφ. ἀπὸ τῆς νεφέλης τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ὁποία καθιστᾷ κατηφῆ τὴν ἡμέραν καὶ ἱπιφέρει τὴν βροχὴν). **ὑπὲρ ὀφρῶν** (ἐνν. οὔσα—ἐπικαθημένη). **νεφέλη δ' ὀφρῶν ὑπερ**—κατήφεια δὲ ὡσαν νεφέλη ἐπικαθημένη ὑπεράνω τῶν ὀφρῶν αὐτῆς. **αἰσχύνω**—ἀσχημίζω. **αἱματόεις**—αἱματόχρους, κατακόκκινος (λόγω τῶν κλανμάτων καὶ τῆς μεγάλης στενοχωρίας διὰ τὴν περιπέτειαν τῆς ἀδελφῆς τῆς). **ῥέθνος** (ῥέθρα παρ' Ὀμήρω—τὰ μέλη τοῦ σώματος)—τὸ πρόσωπον. **τέγγω**—βρέχω. **εὐῶψ**—εὐῶπος—ὁ ἔχων καλὴν ὄψιν, ὠραῖος. (ἐκ τῆς αἰτιατ. εὐῶπα προῆλθε καὶ ἡ σημερινὴ λέξις γόπα (τὸ ψάρι τὸ ἔχον μεγάλους καὶ ὠραίους ὀφθαλμούς). **ὑφειμένη** (ὄ. ὑφίμαι) (εἰς τὸ ἔχιδνα)—ἐλλοχῶσα. **κατ' οἴκους**—σύνοικος οὔσα. **λήθουσα**—χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶ. **μ' ἐξέπινες**—μοῦ ἔπινες τὸ αἷμα. (μεταφορ. ἀπὸ τῆς βδέλλας, διότι ἡ ἔχιδνα δὲν πίνει αἷμα). **δύ' ἄτα κἀπαναστάσεις** (ἐτέθησαν τὰ ἀφηρημένα ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων—δύο συμφορὰς (πανοῦκλες) καὶ ἐπα-

ναστάτιδας. ἡ ἕξομη (ἐξόμνυσι) = ἡ θὰ ἀρηθῆς μεθ' ὄρκου. ὁμορο-
 ροθῶ (ἐκ μεταφορᾶς ἐκ τοῦ ῥόθου = τοῦ κρότου, τοῦ παραγομένου
 ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, συγχρόνως κωπηλατούντων) = συμφωνῶ. ξυμ-
 μετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω = συμμετέχω τῆς κατηγορίας, ἀνα-
 λαμβάνουσα καὶ ἐγὼ τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως. ἀλλ' οὐκ ἐάσει γέ-
 σοι ἡ δίκη = ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ βέβαια τοῦτο ἡ δικαιοσύνη εἰς
 σέ. κοινοῦμαι τινα = λαμβάνω τινὰ συμμετόχον. ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσι
 = ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου. ξύμπλους = συμμετόχος. τοῦ πάθους = τοῦ
 παθήματός σου. ὦν = τίνων (ἐνν. εἰσί, πλαγ. ἐρωτ. ἐκ τοῦ ξυνίστο-
 ρες). ξυνίστορες εἶδι = ξυνίσασι = γνωρίζουσι καλῶς. στέργω = ἀγαπῶ.
 ἀτιμάζω = στερεῶ τῆς τιμῆς. μὴ οὐ (ἔθηκε δύο ἀρνήσεις λόγῳ ἐξαρτή-
 σεως ἐξ ἀρνητικῆς ἐννοίας μὴ ἀτιμάσης) = ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ. ἀγνίζω =
 ἐξαγνίζω, ἐξιλεώνω. μοι κοινὰ (= κοινῇ) = ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἐμέ. ἔθιγες =
 (θιγγάνω) = ἤγγισες, ἔβαλες χέρι. ποιοῦμαι ἔμαντοῦ = οἰκειοποιοῦμαι,
 θεωρῶ ἰδικὰ μου. ἀρκέσω... ἀντὶ τῆς ἀπροσ. συνταξ. = ἀρκετὸν ἔστα-
 θηήσκειν ἐμέ. λελειμμένη σου ὑποθ. μετ. = ἐὰν ὑπολειφθῶ σοῦ, ἐὰν στε-
 ρηθῶ σοῦ. κηδεμῶν (ἐνν. εἰ) = ἐνδιαφέρεσαι. ταῦτ' ἀνιᾶς με (συνταξ.
 διπλῇ αἰτιατ.) = μὲ αὐτὰ μὲ λυπεῖς. ἀλγοῦσα μὲν δῆτα (ἐνν. τὸ ῥῆμα
 ἀνῶ σε) = ὅπωςδήποτε ὅμως αἰσθανομένη θλίβιν. γέλωτα ἐν τινι γελῶ =
 περιγελῶ τινα τί δῆτα... ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: (εἰ μὴ πρότερον ὠφέ-
 λησά σε) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἂν σ' ἔτι ὠφελοῖμ' ἐγώ; = ἀλλὰ τώρα τοῦλά-
 χιστον εἰς τί δύναμαι νὰ ὠφελήσω σε; οὐ φθονῶ = δὲν ἀροῦμαι. ὑπεκ-
 φυγεῖν σε ἐνν. τὸν θάνατον. ἀμπλάκω (ἀόρ. τοῦ ἀμπλακίσκω) ἀπο-
 ρηματ. ὑποτ. = ν' ἀποτόχω, νὰ στερηθῶ τῆς τιμῆς νὰ μετᾶσχω. γὰρ αἰ-
 τιολογεῖ τὸ ἐννοουμ. ναί. αἰροῦμαι = προτιμῶ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ὄρηθις =
 ἀλλ' οὐχὶ χωρὶς νὰ εἴπω τοὺς λόγους (τὰς ἰδέας ποὺ μὲ ὤθησαν)
 τοῖς δοτ. προσωπ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐδόκεις (διὰ τοῦ: τοῖς μὲν ἐνν.
 τὸν Κρέοντα, διὰ τοῦ, τοῖς δέ, τὸν Πολυνεΐκην καὶ τοὺς κάτω θεούς).
 σὺ μὲν τοῖς — τοῖς δ' ἐγὼ σχ. χιαστόν. — καὶ μὴν ἡ ἕξαμαρτία ἴση
 ἐστὶν νῶν = καὶ ὅμως ἡ παρεκτροπή, τὸ ἁμαρτημὰ μας εἶναι ὅμοιον
 (ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἀντιγόνη προσέβη εἰς τὴν πράξιν, ἡ δὲ Ἰσμήνη συνε-
 φῶναι μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ τῇ ἔλειπε τὸ ἐπιβαλλόμενον θάρρος). ἕης =
 δικαιοῦσαι νὰ ζῆς. τὼ παῖδε — τὴν μὲν, τὴν δέ, σχῆμα καθ' ὄλον καὶ
 μέρος. ἀφ' οὔ τὰ πρῶτ' ἔφν = ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς της (χα-

ρακτηρίζει τὴν Ἀντιγόνην ὡς ἀνέκαθεν ἀπειθαρχον). οὐδ' ὅς ἂν βλάστη... (ἐπίδοσις) = ὄχι μόνον ὁ τῶν ἄλλων πεπειραμένος τοῖς, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἤθελε γεννηθῆ καλῶς φρονῶν, παραμένει τοιοῦτος εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἀλλὰ σαλεύει (βγαίνει ἀπὸ τὴν θέσιν του). σοὶ γούν (ἐνν. ἐξέστη) = σοῦ λοιπὸν ἐσάλευσεν ὁ τοῦς. ὅτε = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν. γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοουμ.: ναὶ πράσσα κακῶς, ἕπερ ἢ Ἰσμήνη ἐκ παρανοήσεως ἐκ τοῦ πράσσειν κακὰ εἶπε. ἄτερ τῆσδε = ἄνευ αὐτῆς. ἤδε (ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προηρούμεον τῆσδε) = αὕτη ἐδῶ (ὡς παρούσα καὶ ζῶσα, ἐνῶ εἶναι ἀποθαμῆν). νυμφεῖα = ὁ γάμος, καὶ κατὰ μετωνυμίαν = ἡ νύμφη, ἀρώσιμος = δυνάμενος νὰ ἀροθῆ, νὰ σπαρῆ. γῆς = ἀγρός (ἐδῶ ἐνν. κῆρη). οὐχ ὡς γ' ἐκεῖνῳ τῆδε τ' ἦν ἡροσμένα = ἀλλὰ τὰ τοῦ γάμον οὐκ ἔσται ἡροσμένα, ὡς γ' ἐκεῖνῳ... = ἀλλ' ὁ γάμος μετ' ἄλλης δὲν θὰ εἶναι ἐδάροστος εἰς τὸν ἴδιον βαθμόν, ὅπως ἦτο ἐδάροστος μεταξὺ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἐκεῖνου. νῆσι ἀντὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. στυγῶ = μισῶ. τὸ σὸν λέχος = ὁ περὶ τοῦ γάμον λόγος σου, ἡ νύμφη, περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖς (τοῦτο λέγεται μετὰ σκληροῦ ὑπαινιγμοῦ). σ' ἀτιμάζει ὁ Κρέων ὑβρίζων τὴν μηστήν τοῦ Αἴμονος καὶ ἀρονόμενος τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, ὑβρίζει αὐτὸν τοῦτον τὸν νῖόν του. ὁ παύσων = ὁ μέλλων νὰ διαλύσῃ (ἐνν. διὰ τοῦ θανάτου τῆς Ἀντιγόνης· τραγ. εἰρωνεία, διότι ἡ διάλυσις θὰ γίνῃ διὰ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ νιοῦ του Αἴμονος). ἔφν = προῶρισται, ἐστί. δεδομένα ἐστί = εἶναι ἀποφασισμένον. καὶ σοὶ γε κἀμοὶ ποιητ. αἷτια εἰς τὸ: δεδομένα ἐστί. (διότι καὶ ὁ χορὸς ἐν στιχ. 213 εἶχεν ἀποφανθῆ ὑπερῶτης τιμωρίας τοῦ ἀποκαλυφθησομένου ὡς δράστου τῆς ταφῆς). μὴ τριβὰς ἔτι (ἐνν. τριβὰς χρόνον ποιεῖσθε) = μὴ βραδύνετε, μὴ χρονοτριβῆτε πλέον. νῖν = αὐτάς. ἐκ δὲ τοῦδε = ἀπ' ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. μὴδ' ἀνειμένους = καὶ μὴ χειραφετημένους, ἀπολύτως ἐλευθέρους. θρασὺς = τολμηρός. τὸν Ἄδην πέλας νοῦ βίου = τὸν Ἄδην προσεγγίζοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐπομένως, ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Μετὰ τοῦτο ἀπάγονται αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰς τὴν γυναικωνίτιν ὑπὸ τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Κρέοντος.

Πραγματ. ἐπαναστάσεις θρόνων (ἢ τυραννίς πάντοτε ὑποπτεύει συνωμοσίας καὶ ἀνατροπὰς). οὐτ' ἠθέλησας = ὅτε δηλ. τῇ ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ μετάρχη τῆς ταφῆς, πρὶν προβῆ αὕτη εἰς ταύτην. ξύμπλουν

οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς λαὸς ναυτικός, ἔχαιρον ἀκούοντας ναυτικὰς λέξεις, ὅπως ὁμορροθεῖ κλπ. **τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών** ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Ἰσμήνη, μὴ θελήσασα νὰ μετάρχη τοῦ ἔργου τῆς ταφῆς καὶ ὑπακούουσα τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Κρέοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπομένως ἐνδιαφέρεται. **τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη;** τὸ παράπονον τοῦτο τῆς Ἰσμήνης εἶχεν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μὲν, διότι ἡ Ἀντιγόνη καθίσταται ἐφεξῆς ἡπιώτερα, τὸ δέ, διότι σώζεται ἐκ τῆς καταδίκης ἡ Ἰσμήνη, ἐφ' ὅσον ἐναντι αὐτῆς ἀσπληρῶς προσηνέχθη ἡ Ἀντιγόνη παρούσα τοῦ Κρέοντος. **σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἔμῃ ψυχὴ πάλοι τέθνηκε.** μεγάλη ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, τῆς μὲν Ἰσμήνης ἐχούσης δικαίωμα ἐπὶ τῆς γῆνης αὐτῆς ζωῆς, ἣς τὰς ιδέας ἠκολούθησε, τῆς δὲ Ἀντιγόνης, ὡς ἡρωΐδος, λόγῳ τῶν ὑψηλῶν καὶ θεῶν ἀντιλήψεων τῆς, πρὸ πολλοῦ ἀνηκούσης εἰς ἄλλας σφαιρας ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας, εἰς τὴν ἄλλην ὑπερκόσμιον ζωὴν. **ἀρώσιμοι γὰρ χιτέρων γῆαι.** λέγει τοῦτο, διότι, ὅπως ἡ γῆ παράγει καρπὸν διὰ τῆς ἀρώσεως, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἶναι κατάλληλος πρὸς τεκνοποιῖαν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Κρέων, παραγνωρίζων ἐν τῇ ὀργῇ του τὴν ἔνωσιν δύο εὐγενῶν ὑπόξεων, συναισθηματικῶς συνδεδεμένων, θεωρεῖ τὸν γάμον ὡς ἀποκλειστικὸν μέσον διὰ τὴν γέννησιν παιδῶν κτλ. **ὦ φίλταθ' Αἴμον.** ὁ Αἴμων ἦτο ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κρέοντος, τοῦ πρώτου υἱοῦ του, τοῦ Μεγαρέως, θυσιασθέντος τῇ προτάσει τοῦ μάντεως Τειρεσίου χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, προσφωνεῖ δὲ τοῦτον περιπαθῶς φίλτατον ἢ Ἰσμήνη ὡς ἐξάδελφον καὶ μνηστήρα τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ ὡς ὑβρίζομενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. **γυναικας εἶναι μῆδ' ἀνειμένας** ὁμιλεῖ ἀναχρονιστικῶς ἐνταῦθα ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἱστορικῶν χρόνων, αἱ ὁποῖαι ὄντως εἰς τὰς Ἰωνικὰς φυλάς, καὶ δὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἦσαν ὑποτεταγμέναι ὑπάρξεις, προορισμὸν ἔχουσαι νὰ γεννῶσι τέκνα καὶ νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὰ τοῦ οἴκου των. Οὐδέποτε ὅμως ἡ γυνὴ καὶ τότε ἐταπεινώθη ἐναντι τοῦ ἀνδρὸς εἰς ἀνδραποδώδη ὑποταγὴν καὶ ἐξάρτησιν, ὅπως παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς τῆς Ἀσίας. Τοῦναντίον κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἡ γυνὴ ἀπῆλπε πολλῆς ἐκτιμήσεως, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα, καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς.

Δεύτερον Στάσιμον στίχ. 582—625.

Λεξιλογ. στο. α'. ἄγευστος (μετ. ἐνεργ. διαθ.)=ὁ μὴ γευθεὶς, ὁ μὴ δοκιμάσας. αἰὼν=βίος. οἷς=ὄν. δόμος=οἶκος. ἅτα δωρ. (ἄτη)=συμφορὰ γεν. διαιορ. τοῦ οὐδέν=οὐδεμία συμφορὰ. ἐπὶ πλήθος γενεᾶς=ἐπὶ πολλὰς γενεάς (δὲν σταματᾷ εἰς μίαν γενεάν, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ τῆς μᾶς εἰς τὴν ἄλλην). ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οἷς γὰρ ἂν δόμος σεισθῆ θεόθεν, (τούτοις) οὐδὲν ἠλλεῖπει ἔρπον ἐπὶ πλήθος γενεᾶς. ὅμοιον (ἐνν. ἐστί). ὥστε=ὀπως. ποντίαις δυσπνόοις Θρηῆσαισι πνοαῖς (ἀναγκ. αἷτ.)=ἐνεκα τῶν διὰ τοῦ πόντου πνεόντων μανιωδῶν Θρακικῶν ἀνέμων. ὕφαλον ἔρεβος=τὰ σκοτεινὰ ὕφαλα στρώματα (τῆς θαλάσσης). ἐπιδράμη=διαδράμη. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὁμοίον ἐστί (τὸ προᾶγμα), ὥστε ὅταν οἶδμα δυσπνόοις ποντίαις Θρηῆσαισι πνοαῖς ἐπιδράμη ὕφαλον ἔρεβος. βυσσόθεν=ἀπὸ τοῦ βυθοῦ, τοῦ πυθμένος. κελαινός=μαῦρος, ἔχων σκοτεινὸν χροῶμα. κυλίνδω=ἀνασκάπτω, ἀνασκαλεύω. ἡ θις-θιός=ἡ ἀμμώδης ἀκτὴ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πυθμὴν αὐτῆς. δυσάνεμος=ὑπὸ κακῶν ἀνέμων ταρασσομένη, ἀνεμόδαρτος. βρέμω=ἀντηχῶ. στόνος=στεναγμός, μωκηθμός. στόνω βρέμουσι=στενάζουσαι ἀντηχοῦσιν. ἀντιπλήγες=ἀντιπληττόμεναι.

ἀντιστο. α'. ἀρχαῖα ἐπιροηματικῶς=παλαιόθεν. πῆματα=δυστυχήματα, ἐπὶ πῆμασι φθιτῶν=ἐπάνω εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἐξαφανισθεισῶν γενεῶν. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὀρῶμαι (ἀντι ὀρῶ) τὰ πῆματα τῶν Λαβδ. οἰκῶν πίπτοντα ἐπὶ πῆμασι βροτῶν. παρήχησις τοῦ π. οὐδ' ἀπαλλάσσει=καὶ δὲν ἀπολυτρώνει (ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων). γενεὰν γένος=ἡ προηγουμένη γενεὰ τὴν ἐπομένην. ἐρεῖπω=κατακρημνίζω, καταβάλλω, φθείρω. οὐδ' ἔχει λύσιν=οὐδ' ἔχει τέρας (ὑποκ. τὰ πῆματα)=καὶ δὲν ἔχουν τέλος (δὲν παύουν) αἱ συμφοραὶ γῶν γὰρ=διότι τώρα ἐπὶ παραδείγματι. ὑπὲρ ἐσχάτας ῥίξας=ὑπερᾶνω τῆς τελευταίας ῥίξης (ἐνν. τὰς δύο ἀδελφὰς καὶ ἰδίᾳ τὴν Ἀντιγόνην, ἐκ τοῦ γάμου τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ ῥίξης, θὰ προήρχοντο νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου). ἐτίετο φάος=εἶχεν ἀκτινοβολήσει ἀκτὶς σωτηρίας (ἐλπίδος). καὶ ἄμᾳ (τμησίς)=καταμᾶ=κατακόπτει, θεορίζει. φοινῖα κοπίς νεριτέρων θεῶν=ἡ φοινικὴ μάχαιρα

τῶν κάτω θεῶν. **λόγου ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινὸς** (ἐπέξηγ. τοῦ προγγουμ.)=ἄσυνεσία καὶ διατάραξις φρενῶν (ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ἥτις λόγῳ ἄσυνεσίας περιεφρόνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Κρέοντος, ὁμοίως δὲ λόγῳ φρενοβλαβείας ἐπεσκοτίσθη ὁ νοῦς αὐτῆς).

στρ. β'. **δύνασις**=δύναμις. **ὑπερβασία**=παράβασις, ἁμάρτημα, κατ' ἄλλην ἐρμην.: ἀλαζονεία, ἔπαρσις. **τὰν**=ἦν. **κατάσχοι**=ἤθελε καταβάλει. **πανταγρεὺς** (πάντα-ἄγρευω)=ὁ τὰ πάντα κυριεύων, ὁ πανδαμάτωρ. **ἀκάματοι, κατηγορ.**, ἐξηγρεῖται ἐπιρρημ.=ἀκούραστα. **μῆνες**=χρόνος. **ἀγήρω**=ἀγήρωστος. **χρόνω**=ἐκ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. **δυνάστας**=ὡς κυρίαρχος. **κατέχεις**=ἔχεις ὡς ἔδραν. **Ὀλύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα**=ὁ ἀκτινοβόλος λάμπων Ὀλυμπος. **τό τ' ἔπειτα**=καὶ κατὰ τὸ ἐγγὺς μέλλον (ἐπομένως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ παρόν). **καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὶν**=καὶ κατὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. **ἐπαρκεῖ νόμος**=ἰσχύει, ἐπικρατεῖ ὁ νόμος οὗτος. **οὐδὲν ἔρπει**=οὐδόλως προχωρεῖ. **πάμπολυ**=πᾶρα πολὺ. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ὁ δὲ βίωτος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστρ. β'. **πολύπλαγκτος**=πολυπλάνητος (πολὺ-πλάζω=πλανῶ), ἀβεβαία.—**ἄνασις** (ἐκ τοῦ ὀνήνημι=ὠφελῶ) **ἐστίν**=εἶναι ὠφέλεια. **κουφόνους ἔρω**=ἀνόητος ἐπιθυμία. **κουφον. ἔρ. γεν.** ὑποκ. εἰς τὸ ἀπάτα. τὴν ὁποίαν προκαλοῦσιν ἀνόητοι ἐπιθυμίαι. **οὐδὲν δ' εἰδότε** (τινὶ)—χωρὶς δὲ οὐδόλως νὰ γνωρίζῃ. **ἔρπει**=ἀνεπαισθήτως ὑπεισέρχεται. **πρὶν**=ἔως ὅτου. **προσαύω**=προσκαίω, ζεματίζω. **πρὶν προσ-αύση πόδα**=πρὶν ζεματισθῆ (δηλ. πρὶν πάθῃ δεινὸν τι καὶ τοιοῦτο-τρόπως σωφρονισθῆ).—**σοφία** μετὰ σοφίας. **ἐκ του ποιητ.** αἴτ. **πέφανται**=ἔχει φανερωθῆ, λεχθῆ. **κλεινὸν ἔπος**=τὸ περιφρημον ῥητόν. **ἔσθλόν**=ἀγαθόν. **ἔμμεν** Ὀμηρ. τύπος=εἶναι. **δῖω** δοτ. ἀντιχαριστ. **θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν**=ὁ θεὸς ὁδηγεῖ πρὸς διαστρέβλωσιν. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτ' ἔσθλόν τῳ δ' ὅτω φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν. **πράσσει ἐκτὸς ἄτας**=διάγει ἐκτὸς δυστυχίας, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν: εἷ πρᾶσσει.

Πραγματ. Ὀδηγηθεῖσάν τῶν δύο ἀδελφῶν ὑπὸ δουροφόρων εἰς τὴν θύραν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν γυναικωνῆτιν, καὶ τοῦ Κρέοντος μείναντος μόνου ἐν τῇ σκηνῇ καὶ σκεπτομένου, ὁ χορὸς ἐν τῷ δευτέρῳ στασίμῳ, λαβῶν ἀφορμὴν ἐκ τῆς καταδίχης τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐκ τῆς

ἐπελθούσης δεινῆς συμφορᾶς ὄλου τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν, προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν γενικῆς γνώμης περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς ἀνθρώπινης εὐτυχίας κ.τ.λ. **εὐδαίμονες οἴσι** κ.τ.λ. τὸ ἀνύπαρκτον τῆς διὰ βίου εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐτόνισαν πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. προβλ. καὶ τό : τέρας ἐστὶν εἴ τις ἠδύτχησε διὰ βίου. **Θρηῆσαισι πνοαῖς** ἐπειδὴ ἐκ βορρᾶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνέουσι οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι, καὶ δὴ ἐκ Θράκης, διὰ τοῦτο ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες πατρίδα τούτων τὴν Θράκην, οἱ Ἀθηναῖοι δὲ μάλιστα ἐτίμων ἰδιαίτερος τὸν Βορέαν καὶ εἶχον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βωμὸν παρὰ τῷ Ἴλισσῷ, ἀπὸ ὅπου ἐμυθολογεῖτο, ὅτι ἤρπασε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως Ὁρειθυσίαν καὶ μετήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Θράκην. **Λαβδακιδῶν οἴκων** Ὁ Λάβδακος ἦτο πατὴρ τοῦ Λαῖου, πατὴρ δὲ τοῦ Λαβδάκου ἦτο ὁ Πολύδωρος καὶ τούτου πατὴρ ὁ Κάδμος, αἱ συμφοραὶ ὅμως ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ Λαῖου καὶ ἐξῆς. **οὐδ' ἔχει λύσειν** ἐκάστη γενεὰ ἠδύνατο ν' ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τῶν δεινῶν τὴν ἐπομένην γενεὰν μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἂν κατέφευγεν εἰς ἐξιλίεωσιν αὐτῆς. Τοιοῦτόν τι δὲ ἔκαμεν ἡ γενεὰ τοῦ Ὁρέστου, ὅστις τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηναῖς ἐξιλίεωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπήλλαξε τοὺς ἀπογόνους του ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῶν Τανταλιδῶν. **θεῶν κοπιῖς** ἀποδίδονται εἰς τοὺς θεοὺς ξίφη, μάχαιραι, ἔγχη κλπ. **ὑπνος πανταγρεὺς** ὁ ὑπνος καταλαμβάνει πάντα τὰ ἔμψυχα καὶ διὰ τοῦτο πανδαμάτωρ ἐλέγετο καὶ δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ θανάτου ἐθεωρεῖτο. **ὄτω φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἅπαν** τοῦτο εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ χριστιανικὸν ῥητὸν : *μωραίνει Κύριος, ὃν βούλει ἀπολέσαι.*

Τρίτον Ἐπεισόδιον στ. 626—780.

α'. στ. 626 - 680.

Λεξιλογ. **νεάτος**=νεώτατος, τελευταῖος, **ἄχνημαι**=λυπούμαι. **μόρον** ἔχει θέσιν ἀναγκ. αἰτ.=διὰ τὸν θάνατον. **τάλις-ιδος**=μελλόνυμφος, **μνηστή.** **ἀπάτας** αἰτιατ.=διὰ τὴν στέρησιν, διὰ τὴν ἀποτυχίαν. **λεχέων**=τοῦ γάμου. **ὑπεραλγῶ**=ὑπερβολικὰ λυπούμαι. **τάχα**=ταχέως. **ὑπέρτερον**=ἀκριβέστερον. **τελεία**=τελεσίδικος (τοῦτο λέγει διὰ τὸ δεῖξαι εἰς τὸν Αἴμονα, ὅτι ἡ ἀπόφασίς του εἶναι τελεσίδικος καὶ ἐπομένως ἀνέκκλητος). **ψῆφον τῆς μελλονύμφου** (γενικ. ἀντι-

κειμ).—ἀπόφασιν κατὰ τῆς μελλονόμοφου. **λυσσαίνω**=ὀργίζομαι. ἡ σειρά τῶν λέξεων: ἄρα μὴ πάροι (ἔχεις ἔλθει) λυσσαίνων πατοί, κλών (αιτιολ.) τελείαν ψῆφον τῆς μελλονόμοφου; **πανταχῇ δρῶντες**=καθ' αἰονδήποτε τρόπον καὶ ἂν πράττωμεν. ἔχων κατὰ τὸν Κρόοντα μὲν αιτιολ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ὑποθετ. μετοχ. **ἀπορῥοῖς** ὁμοίως κατὰ μὲν τὸν Κρόοντα ὀριστ. ἐγκλίσι. κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ἐδκτικτῆς: **ἀπορῥόω-ῶ** κατευθύνω εἰς τὸ ὀρθόν, ὀρθῶς καθοδηγῶ. **ἀξιώσεται**=κριθήσεται ἄξιος. **ἐμοὶ ποιητ. αἰτ.** **μείζων**=σπουδαιότερος, πολυτιμότερος. **φέρεσθαι**=ὥστε νὰ ἔχω αὐτόν **σοῦ ἡγουμένου** (ὑποθ. μετ.) β'. ὅρ. συγκρ.=παρὰ ἐὰν σὺ, ἀφ' οὔ, τι σὺ νομίζεις καλόν, ἀπὸ τὰς καλὰς σου συμβουλὰς. **οὔτω γὰρ** ὁ γὰρ αιτιολογ. τὸ ὑπονοούμενον: καλῶς ὁμιλεῖς, συμφωνῶ εἰς ὅσα εἶπες. **διὰ στέρων ἔχω**=ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχω, φρονῶ. τοιαῦται φράσεις μετὰ τῆς προθ. διὰ ἀπαντῶνται καὶ ἄλλαι: διὰ χειρός, διὰ στόματος ἔχω κ.ἄ. **πάντα ἐστάναι ὀπισθεν πατροφῶς γνώμης** (ἐπεξηγ. τὸ οὔτω χρῆ.)=δηλαδὴ νὰ ἀκολουθῇ τις καθ' ὅλα (πιστῶς) τὴν πατρικὴν γνώμην. **τούτου ἔνεκα**=τελ. αἰτ. **γοναί**=τέκνα. **κατήκοος**=εὐπειθής. τὸ α' εἶναι ἀντικ. τοῦ φύσαντες, ἀμφοτέρω δὲ ἀντικ. τοῦ ἔχειν. **ἀνταμύνονται κακοῖς**=ἀποκροῦσιν ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ. **ἀνωφέλτος**=ἀνωφελής, παρήκοος. **φιτύω**=γεννῶ. **πόνους**=βάσανα, στενοχωρίας. **τόνδε**=τούτον (τὸν γεννήσαντα). **γέλων**=ἀφορμὴν γέλωτος. ἡ σειρά τῶν λέξεων: εἶποις ἂν φῦσαι τόνδε τί ἄλλο πλὴν πόνους ἐαντῶ, πολλὸν δὲ γέλωτα τοῖς ἐχθροῖς. **νὺν**=λοιπόν. **ὑφ' ἡδονῆς**=ἀναγκ. αἰτιον, ἐνῶ τὸ οὐνεκα **γυναικός**=τελ. αἰτ. **ψυχρός**=παγερός, ἀηδής. **παραγκάλισμα**=τὸ ἐν ἀγκάλαισιν λαμβανόμενον ἀγαπητόν, τὸ ἀντικείμενον περιπτύξεως. **τοῦτο** ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκολουθοῦν: **γυνὴ ξύνεννος** (σύζυγος). **ἔλκος**=πληγὴ, λύπη. **φίλος**=οἰκιακὸς φίλος. **πτύω**=σιχαίρομαι. **ὥσεί τε**=ὥς. **μέθεις**=ἄφες. ἐν "Αἶδου **νυμφεύειν** (σχ. ὀξύμορον). **αἰρῶ ἐμφανῶς**=συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. **ἐκ πόλεως πάσης**=ἐξ ὅλων τῶν πολιτῶν. **ἀπιστιῶ**=ἀπειθαρχῶ. **πρὸς ταῦτα**=ἐναντι τούτων, (κατὰ τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης). **ἐφνυμῶ**=ἐπικαλοῦμαι πρὸς βοήθειαν. **ξύναιμος**=ἔφορος τῆς συγγενείας. **τὰ φύσει ἐγγενῆ**=τοὺς ἐκ φύσεως συγγενεῖς. **ἄκοσμα** προληπτ. κατηγ.=ὥστε νὰ εἶναι ἀπειθήροχτα. **κάρτα**=παρὰ πολὺ. **τοὺς ἔξω γένους** (ὄντας)=τοὺς μὴ

συγγενεῖς. ἐνν. ἀκόσμους ποιήσω ἢ θήσω. ἐν οἰκειοῖσιν=ἐν μέσῳ τῶν οἰκειῶν του. **δικαίος**=ἀμερόληπτος, εὐσυνείδητος. **ὑπερβάς**=ὑπερβάς τὰ ὅρια ἐξ ἀλαζονείας. **ὅστις βιάζεται** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.)=ἐάν τις παραβιάξῃ. **οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τυχεῖν** σχ. λιτότητος ἀντί: δεῖ τοῦτον τῆς μεγίστης τιμωρίας τυχεῖν. **ὄν στήσειε**=ὄν ἂν στήσῃ=οἰονδήποτε ἀνακηρύξῃ, καταστήσῃ ἄρχοντα. **τοῦδε χρῆ κλύειν**=εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις. **καὶ τάναντία**=καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, ἦτοι τὰ μεγάλα καὶ ἄδικοα. **θαρσῶ**=ἔχω πεποῖθησιν. ἐκ τοῦ θέλειν ἔξαρτ. τὰ ἀπαρέμματα ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ σειοῖα τῶν λέξεων: καὶ θαρσοῖην ἂν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνδρα θέλειν ἂν καλῶς μὲν ἄρχειν, εὐ δ' ἄρχεσθαι... ἐν χειμῶνι δὲ δορὸς=ἐν τῇ σφοδρότητι δὲ τῆς μάχης, ἐν τῇ θυελλώδει μάχῃ. **προστεταγμένος**=ἐὰν ἔχῃ ταχθῆ πλησίον. **μένειν** (ἂν) ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ θαρσοῖην ἂν. **κάγαθὸν παραστάτην**=καὶ γενναῖον συστρατιώτην, σύντροφον, βοηθόν. **αὐτῆ-ἦδε ἦδε**, ἢ ἀναφορὰ αὐτῆ, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν μεγάλην καταστροπεπτικὴν δύναμιν τῆς ἀναρχίας. **ἀναστάτους τίθησι**=ἀναστατώνουσα καταστρέφει. **συμμάχου δορὸς**=συμμάχων πολεμιστῶν, συμμαχιῶν στρατευμάτων. **τροπὰς καταρρήγνυμι**=καταρρηγνύουσα (διασπῶσα) τὰς τάξεις τοῦ συμμαχ. στρατοῦ ποιεῖ αὐτὰς φεύγειν. **τῶν ὀρθουμένων** (ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον ἀναρχίαν)=τῶν ἀρχομένων καλῶς, τῶν πειθαρχούντων. **τὰ πολλὰ σώματα**=τοὺς πολλοὺς. **οὕτως**=τούτων οὕτως ἐχόντων. **ἀμύνω** συντάσσεται δοτικῇ, ὅπως καὶ τὰ συνόνυμα αὐτοῦ: βοηθῶ, ἐπικουρῶ, τιμωρῶ, ἀρήγω. **ἀμυντέα ἔστι** (ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικ.) **τοῖς κοσμουμένοις** (οὐδ. γεν.)=πρέπει νὰ ὑπερασπίξῃ τις τὰ διατασσόμενα, τὰ νομοθετούμενα, τοὺς νόμους. **οὐδαμῶς ἠσσητέα** (ἠσσωμαι, ἠτῶμαι)=ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ γίνεταί τις κατώτερος (ἦττων) μιᾶς γυναικός. **ἐκπεσεῖν** (τῆς ἀρχῆς)=νὰ ἐκθρονισθῶ. **εἵπερ δεῖ**=ἐνν. ἐκπεσεῖν πρὸς τινος.

Πραγματ. νέατον. Ὁ Αἴμων ἦτο ὁ τελευταῖος, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, υἱὸς τοῦ Κρέοντος. **τάλιδος**, τάλις ἐλέγετο παρ' ἀρχαίοις ἢ εἰς ᾧραν γάμου παρθένος καὶ κατονομασθεῖσα εἰς τινα νόμφη. **μάντεων ὑπέριτερον** δεικνύεται ἢ δυσμένειά του πρὸς τὸ γένος τῶν μάντεων, τὴν φράσιν δὲ αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον ἐκ παροιμίας, ὅτε ἤθελον νὰ δη-

λώσουν, ὅτι ἐγνωρίζον τι ἐξ αὐτοψίας καὶ οὐχὶ ἐκ στοχασμῶν, ὅπως ἔπραττον οἱ μάντις. ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνονται. τὸ ὠφελεῖν τὸν φίλον καὶ καταδιώκειν τὸν ἐχθρὸν, κακῶς ποιεῖν τὸν ἐχθρὸν καὶ εὖ ποιεῖν τὸν φίλον ἐπεκράτει εἰς τὴν ἀρχαιότητα γενικῶς πρὸ τοῦ Σωκράτους, ὅστις πρῶτος ἐδίδαξε χριστιανικὰς ὄντως ἀληθείας, λέγων «μηδαμῶς ἀδικεῖν» καὶ «εἰ αἰροίμην ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ἐλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν». παρατηρητέα ὁμοίως ἢ μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ Κρέοντος, εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης εἰπούσης τὴν ἠθικωτάτην ἐκείνην ῥῆσιν (στιχ. 523) «οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφίλειν ἔφην». ἀλλ' ὃν πόλις στήσεις ἀναχρονιστικῶς ὁ Σοφοκλῆς ὀμιλεῖ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ μόνον κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τοῦτο ἴσχυεν, ἐνῶ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἀναφέρεται τὸ δράμα, οἱ βασιλεῖς ἐγίνοντο τοιοῦτοι κληρονομικῶ δικαιώματι. **δίκαία καὶ τάναντία** τοῦτο ἐφαρμοζόμενον προϋποθέτει λαὸν δουλοπρεπῆ καὶ στεροῦμενον καθ' ὀλοκληρίαν φίλελευθέρων φρονημάτων.

β'. στ. 681 - 723.

Λεξιλογ. τῷ χρόνῳ=λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς. ἔνεκα τοῦ βαθέος γήρατός μας. **κεκλέμμεθα**=ἔχομεν στερηθῆ, ἔχομεν χάσει. ἀντικειμ. εἶναι: τὰς φρένας. **λέγω φρονούντως**=ὀμιλῶ σωφρόνως, συνετῶς. **ὑπέρτατον**=πολυτιμότερον. ὅπως εἰδικ.=ὅτι. **τάδε**=ἐνν. τὰ προηγουμένως διακηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Κρέοντος. **μῆτ' ἐπισταίμην**=μῆτε εἶχομαι νὰ γνωρίζω. **μεντᾶν**=μέντοι ἂν, ὁ δὲ ἂν ἀρμόζει τῇ εὐκτικῇ γένοιτο=δύναται ὅμως νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ ἄλλον συνετή τις σκέψις. **δ' οὖν**=ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα. **πέφυκα**=ἔχω ἐκ τῆς φύσεως τῆς θέσεώς μου τὴν ιδιότητα. **προσκοπεῖν**=σκοπεῖν πρὸ σοῦ=νὰ ξεετάξω πρὸ σοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον σου. **λόγοις τοιούτοις** (δηλοῦνται τὸ αἷτιον τοῦ φόβου τοῦ δημότου)=λέγοντι τοιούτους λόγους=ἐὰν λέγῃ τοιούτους λόγους. **οἷς μὴ τέρψει**=ἀναφ. συμπερ.=ὥστε σὺ νὰ μὴ εὐχαριστήσαι ἀκούων τούτους. **ὑπὸ σκότου** (ἀναγκ. αἷτ.)=ἔνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς θέσεώς μου (ὡς βασιλόπαιδος). **τὴν παῖδα ταύτην** (ἀναγκ. αἷτ.). **οἶα** (συστ. ἀντικ. τοῦ ῥήμ.) **ὀδύρεται πόλις**=πόσον θρηνεῖ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης αὐτῆς. ὡς ἀναξιώτατη=πῶς ἀναξιώ-

τατα, ἐλάχιστα ἄξια τιμωρίας. ἀπ' ἔργων εὐκλεσειδίων=ἀναγκ. αἰτ. ἦτις. . . ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. (αἰτιολ. τὸ ἀπ' ἔργ. εὐκλ.). ἐν φοναῖς πεπιωῖα=ἐν φονικοῖς πλήγμασι πεπιωκότα=φονευθέντα. ὠμησιῆς=ὀμοφάγος. μήθ' ὑπ' ὠμησιῶν. . . ἦτις οὐκ εἶασεν (ἀθαπτον) ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' ὠμησιῶν κωνῶν, μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος. χρυσῆς τὸ ἐπιθ. τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ λαμπρῶν καὶ ἐξαιρέτων πραγμάτων, ὅπως καὶ ὑφ' ἡμῶν: χρυσὸς ἄνθρωπος. χρυσῆ καρδιά κτλ. τιμῆς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λαχεῖν. ἐρεμνός (ἐκ τοῦ ἔρεβος, ἐρεβεννός)=ἐρεμνός=σκοτεινός. σίγα=λεληθότως. ἐπέρχεται=διαδίδεται ἀνὰ τὴν πόλιν. εὐτυχῶς πράσσω=εὐτυχῶ. ἢ μετοχ. ὑποθετ., ἐπέχουσα θέσειν β'. ὄρον συγκρ.=τῆς ἰδικῆς σου εὐτυχίας. τιμιώτερον=πολυτιμότερον. εὐκλείας β'. ὄρος συγκρ. εἰς τὸ μείζον ἄγαλμα. ἄγαλμα=κόσμος, εὐχαρίστησις. θάλλω=εὐτυχῶ. πρὸς παίδων=ἐκ μέρους παίδων. (ἐτέθη ἀντὶ τοῦ: εὐκλείας παίδων θαλλόντων). ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ἢ τί ἄγαλμα μείζον ἐστὶ πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων. νῦν ἀντὶ νῦν=λοιπόν. ἐν μούνον ἦθος=ἐνα μόνον τρόπον σκέψεως, μίαν γνώμην. ἐν σαντῶ φόρει=ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχε, δηλ. μὴ σχηματίζης γνώμης μονοτρόπως. ὡς φῆς σὺ=δ σὺ λέγεις. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: μὴ νῦν ἐν ἦθος μούνον ἐν σαντῶ φόρει, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν, ὡς φῆς, κοῦδὲν ἄλλο. τὸ ὅστις ἐν περιλ. ἐννοία. φρονεῖν=ὄτι σκέπτεται ὀρθῶς, συνετῶς. διαπιτύσσομαι=διανοίγομαι ὡς καρπός, ἐξετάζομαι ἀκριβέστερον (κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν καρπῶν). ὦφθησαν γνωμ. ἀόρ.=συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται. μὴ τείνειν ἄγαν (μεταφορ. ἀπὸ τῶν σχοινίων καὶ τῶν χορδῶν τοῦ τόξου, αἱ ὁποῖαι τεντωνόμεναι πολὺν θραύονται)=να μὴ τὸ παρατεντώνη, να μὴ ἰσχυρογνωμῆ ὑπερβολικά, να μὴν εἶναι ὑπερβολικά αὐθάδης. ἢ κανον. πλοκή τῶν λέξ.: ἀλλ' οὐδὲν αἰσχροὺν ἐστὶ τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλὰ, κεῖ τις ἢ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. παρὰ ρείθροις χειμάρροις=πλησίον τῶν χειμάρρων. ὑπέικω=ἐνδίδω, ὑποχωρῶ. ὡς ἐκσώζεται=πῶς διασώζουσιν. ἀντιτείνω=ἀνθίσταμαι. αὐτόπρεμμα (αὐτοῖς πρέμνοις, πρέμνον δὲ εἶναι ὁ κορμός, τὸ στέλεχος, ἢ ῥίζα)=αὐτόρριζα, σύρριζα. αὐτως=ὡσαύτως. πόδα=σκόταν. ταύτην ἀπετέλουν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἰστίου καὶ τὰ εἰς αὐτὰ προσδεδόμενα σχοινία, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται, ὡς ἐπὶ ποδός, τὸ ἰστίον τοῦ πλοίου. ναός=νεώς. ἢ γεν. αὕτη εἶναι κτητικὴ τοῦ πόδα, ὁμοίως δὲ

γεν. ἀντικειμ. τοῦ ἐγκρατῆ. τὸ δὲ ἐγκρατῆ προλ. κατηγορ. = ὥστε εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ κανονίξῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **ὅστις τείνας πόδα ναὸς ἐγκρατῆ ὑπέκει μηδὲν** = ἐάν τις τεντώσας τὴν σκόταν τοῦ ἰστίου τοῦ πλοίου, ὥστε νὰ εἶναι κυρία αὐτοῦ, οὐδόλως χαλαρώῃ αὐτήν. **κάτω στρέψας** = ἀναστρέψας. **τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ ἐξῆς. **ὑπίοις σέλμασι ναυίλλεται** = μὲ ἀνεστραμμένα τὰ σανιδώματα ναυσιπλοεῖ (δηλ. καταποντίζεται). **καὶ μετὰστασιν δίδου** = καὶ δίδε μεταβολὴν τῆς ψυχικῆ: σου καταστάσεως, καὶ μετάβαλλε γνώμην. **κάπ' ἐμοῦ** = καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ (ἐκδήλωσις μετριοφροσύνης). **πρόσσει** = δύναται νὰ προστεθῇ. **προσβέω** = ἐπερέχω. **πάντ' ἐπιστήμης πλέω** = παντεπιστήμων. **πάντα** = ἐπιρρηματ. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **φήμ' ἔγωγε πολὺ προσβέειν φῦναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φῦναι τὸν ἄνδρα** = τὸ νὰ εἶναι τις ἐκ φύσεως. **εἰ δ' οὔν** = εἰ δὲ μὴ συμβαίνει τοῦτο, εἰ δὲ μή, δηλ. εἰ μὴ ἐφ' ἐπιστήμης πλέω. **φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ἔπειν** (μεταφ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ) = διότι τοῦτο σνηθίζει νὰ μὴ κλίνῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ μὴ ἔχη τοιοῦτοτρόπως τὸ πρᾶγμα. **καὶ τῶν λεγόντων εὔ** = καὶ ἀπὸ τοὺς ὀμιλοῦντας ὁρθῶς.

Πραγματ. οὐδὲν αἰσχρόν ἐστι καὶ τὸ μανθάνειν πολλά. προβλ. καὶ τὸ ὠραῖον ὀητὸν τοῦ Σόλωνος «γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος». **ὅσα δένδρων ὑπέκει κλπ.** παρεμφερῆ γνώμην ἐξέφρασεν ὁ Κρέων ἐν στιχ. 473 ὅτε ὠμίλησεν, ὅτι καὶ τὰ σκληρὰ φρονήματα ταπεινοῦνται καὶ ὁ σίδηρος θραύεται εἰς πλείστα τεμάχια κ.τ.λ.

γ'. στ. 724 - 780.

Δεξιλογ. **καίριον** = ὀρθόν. λέγει ὁ Αἴμων. **σέ τε ἐνν. τὸν Αἴμονα. τοῦδε τοῦ Κρέοντος. μαθεῖν συνετάχθη μετὰ γεν. κατὰ τὸ ἀκοῦειν. διπλῆ** = καὶ ἀπὸ τοὺς δύο. **οἱ τηλικοῖδε μέση λέξις ἐπὶ μεγάλης καὶ μικρᾶς ἡλικίας.** διὰ μὲν τὸν Κρέοντα σημ. οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διὰ δὲ τὸν Αἴμονα **τηλικοῦδε** = τοσοῦτον νέον. **διδαξόμεσθα ἀντὶ διδασχθῶμεσθα. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον ἀντικ. τοῦ ἐννοουμένου διδάσκου. τὸν χρόνον** = τὴν ἡλικίαν. **τὰ ἔργα** = τὰς πράξεις. (ἐνν. τὴν ἐνέργειάν του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου τῆς Ἀντιγόνης). **ἔργον γὰρ ἐστι.... εἰ-**

να λοιπὸν (καλὸν) ἔργον. ... τοὺς ἀκοσμοῦντας = τοὺς ἀπειθαρχοῦντα.
 οὐδὲ (ἐπιδοτ.) κελευσαίμ' ἄν = οὐ μόνον δὲν δεικνύω σεβασμὸν εἰς
 τοὺς ἀπειθαρχοῦντας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλους ἠθέλον προτρέφει νὰ σέβων
 ται τοὺς κακοὺς. ἦδε μετὰ τινος περιφρονήσεως ἀναφέρει τὴν Ἄντιγό-
 νην. τοιαῦδε ἐπιείληπται νόσῳ = ἔχει ἀποκαλυφθῆ, (ἔχει συλληφθῆ ἐπ'
 αὐτοφώρῳ), ὅτι περιέπεσεν εἰς τὴν τοιαύτην παρεκτροπὴν (δηλ. νὰ εὐ-
 σεβῆ εἰς τοὺς κακοὺς). νόσῳ = αὐτῷ τῷ ἐγκλήματι. οὐ φησι = δὲν ὁμο-
 λογεῖ, (δὲν παραδέχεται) τοῦτο. δμόπολις λέως = ὄλος ἐν γένει ὁ λαὸς
 τῆς πόλεως. ἡμῖν (ὁ πληθυντ. χάριν τῆς μεγαλοπρεπείας) ἐρεῖ = θὰ
 ὑπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς. ἀμὲ = ἃ ἐμέ. τάσσειν = προστάσσειν. ἄλλω ἢ
 ἴμοι = ἐπ' ὀνόματι ἄλλου (κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου) ἢ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ.
 πόλις γάρ. ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: σοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε
 ἄρχεῖν. ἦτις ἔσθ' ἐνὸς ἀνδρὸς (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.). τοῦ κρατοῦν-
 τος ἐνν. κτῆμα. νομίζεται = θεωρεῖται κατὰ γενικὴν γνώμην. καλῶς =
 ὠραῖα (εἰρων.). ὄδ' ὡς ἔοικε. . . . μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονος,
 ὁ Κρέων ἀλλάσσει θέμα καὶ στρέφεται εἰς τοὺς παρεστῶτας, ὁμιλῶν
 περιφρονητικῶς περὶ αὐτοῦ. εἶπερ γυνῆ (ἐνν. εἴ). προκήδομαι = προ-
 νοῶ ὑπέρ. ὦ παγκάκιστε ἐνν. τὸ ῥημ. προκίδει μου. διὰ δίκης ἰέναι
 τινί = εἶναι ἀντίδικον πρὸς τινα. οὐ δίκαια ἐξαμαρτάνω = λαμβάνω
 ἀποφάσεις μὴ συμφωνούσας πρὸς τὸ δίκαιον. ἀρχὰς = ἀρχήν, ἀξίωμα.
 οὐ γὰρ σέβεις αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοουμ. ἁμαρτάνεις. πατῶν = καταπα-
 τῶν, περιφρονῶν (ἀσεβῶν εἰς τοὺς θεοὺς). ἦθος = χαρακτήρ. ὕστερον =
 κατώτερον, ὄργανον μιᾶς γυναικός. οὐ τοι ἄν ἔλοις γε ἦσσω = (ἴσως
 εἶμαι κατώτερος γυναικός) ἀλλὰ δὲν δύνασαι τοῦλάχιστον νὰ μὲ εὗρης
 κατώτερον (ὑποχείριον) αἰσχυρῶν πράξεων. ἐμὲ ἐτέθη εἰς προέχουσαν
 θέσιν (ἐν τέλει) τοῦ στίχ. ἵνα δηλωθῆ ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν Κρέοντα.
 γοῦν = τοῦλάχιστον. ὑπὲρ ἐκείνης καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπὲρ τῶν αἰ-
 σχρῶν κατὰ τὸν Κρέοντα πράξεων, ἃς ἐπραξεν ἐκείνη. οὐκ ἔσθ' ὡς =
 οὐκ ἔσθ' ὅπως = κατ' οὐδένα τρόπον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. γαμεῖς χρόν.
 μέλλ. ὀλεῖ τινα = θὰ γίνῃ αἴτιος ν' ἀποθάνῃ τις (ὁ Αἴμων ὑπονοεῖ βε-
 βαίως ἑαυτὸν, μέλλοντα ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Κρέων νομίζει, ὅτι τὸν
 ἀπειλεῖ). κάπαπειλῶν = καὶ ἐπαπειλῶν = καὶ μετ' ἀπειλῶν ἀκόμη.
 ἐπεξέροχη ὧδε θρασύς = ἐπέροχσαι ἐναντίον μου μετὰ τόσον μεγάλης
 θρασυτήτος. κενός = κοῦφος, μωρός. φρενώ-ω = νοθεύω, συνετί-ω.

κλαίων—οὐχὶ ἀτιμωρητί, κατόπιν τιμωρίας. εἰ μὴ... τίς λόγος εἶναι ἐδῶ; ὦν (ἐναντιωμ.). **δοῦλευμα**—δοῦλος, ὄργανον. **κωτίλλω**—κολακρευτικῶς προσαγορεύω (πατέρα). **λέγων μὴδὲν κλύειν** ἀντίθεσις. δηλ. θέλεις νὰ λέγῃς καὶ ὄχι νὰ ἀκούῃς, τ. ἔ. χάνει κανεὶς τὰ λόγια του ὁμιλῶν πρὸς σέ. **ἄληθες**;—ἀλήθεια; (εἰρων.) οὐ ἀρμόζει εἰς τὸ **χαίρων**—οὐχὶ ἀτιμωρητί. **δεννάξω**—ὑβρίζω, περιπαίζω, ἐν τοῖς προηγουμένοις στίχοις, ἰδίᾳ ἐν τῷ 735 καὶ 753 διεῖδεν ὁ Κρέων ψόγον ἐκ μέρους τοῦ Αἴμονος, ἐν δὲ τῷ στιχ. 755 καὶ 757 ἀντελήφθη εἰρωνείαν ἐκ μέρους αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸ ὠργίσθη. **ἐπὶ ψόγοισι**—μετὰ τοὺς ψόγους σου. **ἄγετε**—ἀπομακρύνετε (τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς τοὺς συνοδοὺς τῆς Ἀτιγόνης). **τὸ μῖσος** (τὸ ἀφρημ. ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ.)—τὴν μισητήν. **κατ' ὄμματα πλησία τῷ νυμφίῳ παρόντι**—ἐνώπιον καὶ πλησίον τοῦ νυμφίου παρόντος. **ἔμοιγε** ἐκ τοῦ πλησίον—πλησίον ἐμοῦ τοῦλάχιστον. **οὐδαμὰ**—οὐδόλως. **τοῦμόν κραῖτα**—τὴν κεφαλὴν μου, τὸ πρόσωπόν μου, ἐμέ. **προσόψει ἐν ὀφθαλμ.** ὄρων καὶ ὁ Αἴμων, ὅπως ἀνωτέρω ὁ πατήρ, χρησιμοποιεῖ πλεονασμὸν πρὸς ἕξαρσιν τῶν λεγομένων του. ὡς (τελ.) **μαίνῃ ξυνὼν τοῖς θέλουσι τῶν φίλων**—ἵνα ἐπιδεικνύῃς τὴν μαρίαν σου ἀναστρεφόμενος μὲ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν φίλων σου νὰ ἀντικρύξουν αὐτήν. **νοῦς τηλικούτος**—νοῦς τηλικούτου=τοσοῦτον νέου. **βαρὺς**—ἐπικίνδυνος (εὐεπίφορος εἰς κινδύνους). **ἀλλήσας ὑποθ. μετ. φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰῶν** (ἢ προθ. κατὰ σημ. ἐδῶ συμφωνίαν)—ἄς μεγαλοφρονῇ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἀρμόζει εἰς ἄνδρα. **τὸ δ' οὖν κόρα** (ὁ δὲ πρὸς δήλωσιν ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ Αἴμονος, ὅστις δύναται νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρέοντος διὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο κορῶν)—ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει τὰ κόρας. **καὶ κατακτεῖναι ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικός** ὄχι μόνον κατεδίκασας, ἀλλὰ καὶ σκοπεύεις... οὐ (ἐνν. οὐνοῦ κατακτεῖναι). **γέ**—τουλάχιστον. **εὐ γὰρ οὖν λέγεις**—διότι ἀληθῶς καλὰ μοῦ τὸ ἐπειθήμεναι. **σφέ**—αὐτήν. **σίβος** (ὁ)—ὀδός. **κρύψω**—θὰ βάλω νὰ θάψουν. **κατῶρυξ-υχος**—ὡς ἐπίθ.—ὑπόγειος, ἐνταῦθα ὡς οὐσιαστ.—ὄργανον, λάκκος. **φορβῆ**—νομή, βοσκή ἐπὶ ζῴων καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τροφή. **τοσοῦτον**—τόσον ὀλίγον. **ἄγος**—ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινε τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁμαρτίαν, τὸ μίasma. τὴν πρώτην σημασίαν ἔχει ἐδῶ, ἐνῶ ἐν τῷ στίχῳ 256 ἔχει τὴν δευτέραν. τὸ: ὡς ἄγος μό-

νον (ἐνν. εἶναι) = ὥστε νὰ εἶναι ἰκανὸν πρὸς κάθαρσιν μόνον. **προϊθῆμι** = θέτω ἔμπροσθεν, παραθέτω. **ὄν μόνον σέβει θεῶν** (διότι χάριν αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἄρχοντος). **τεύξεταί που** = θὰ τύχη πιθανῶς (εἰρων.) τὸ ρῆμα συντάσ. ἐδῶ μετ' αἰτιατικῆς. **τηνικαῦτα** = τότε. **πόνος περισσὸς** = μάταιος κόπος.

Πραγματ. ἄλλω γὰρ ἢ μοι χερὶ ἄρχειν. . . ἴδε ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Κρόντος τὰς ἀπολυταρχικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχόντων κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, τὴν αὐτὴν δ' ἔννοιαν ἔχει καὶ ὁ στιχ. 738, ἐνῶ ὁ Αἴμων ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν γνωμῶν τοῦ πολίτην τῶν ἱστορικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτουν ἀρχαὶ μᾶλλον φιλελεύθεροι. **πετρῶδει κατώρυχι** ἐννοεῖ ὑπόγειον θολωτὸν τάφον, οἳοὶ ἦσαν καὶ οἱ λεγόμενοι θησανροῖ ἐν Μοκίρραις. **ἄγος** = ἦτο ἀρχαία συνήθεια νὰ παραθέτοντο εἰς τὸν καταδικασθέντα εἰς θάνατον ὀλίγην τροφήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ὅπερ ἦτο μαρὸν δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἦτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τῶν θεῶν.

Τρίτον Στάσιμον στ. 781—800

Λεξιλογ. στο. ὅς ἐν κτήμασι πίπεις (τὸ : ἐν κτήμασι ἐτέθη προληπτικῶς) = ὅς ποιεῖς κτήματα ἐκείνους, οἷς ἂν ἐμπέσῃς = ὁ ὁποῖος καθιστᾶς κτήματά σου ἐκείνους, εἰς ὅσους ἤθελες ἐμπέσει. **Ἔρωσ** ἢ λέξις αὕτη, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἢ λέξις σὺ τιθέμεναι ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐν ἀρχῇ στιχὸν προσδίδουσι μείζονα ἔμφασιν καὶ ἐνάργειαν. **μαλακὸς** = τρυφερός. **νεάνιδος** συνεκδ. ἀντὶ πληθ. **ἐννυχεύω** = διανυκτερεύω. **ὑπερπόντιος** κατηγορούμενον, ἐξηγούμενον δι' ἐμπροσθέντος προσδιορισμοῦ. **ἐν ἀγρονόμοις ἀυλαῖς** = ἐν ἀυλαῖς ἀγρονόμων = εἰς τὰς ἀυλάς (καὶ ἐπομένως εἰς τὰς κατοικίας) ἀνθρώπων ἀγροδιαίτων. **οὐδεὶς σε φύξιμος** (μεταβατ.) = οὐδεὶς δύνатаι νὰ σὲ διαφύγῃ. **ἀμέριος** = ἐφήμερος (ἀντιθ. τοῦ ἀθανάτου). ἢ ἐπανάληψις τοῦ σὲ χάριν ἐμφάσεως. **ὁ ἔχων σὲ** = ὁ κατεχόμενος ὑπὸ σοῦ. **μαίνομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ μανίας.

ἀντιστ. ἀδίκους = προληπτ. κατηγορ. = ὥστε νὰ γίνωνται ἄδικοι. **παρασπῶ** = παραπλανῶ, παρασύρω. **ἐπὶ λῶβα** τελ. αἴτιον = πρὸς βλάβαν.

βην, πρὸς καταστροφὴν. τὸ **νεῖκος** = φιλονικία, εἶναι δὲ σχῆμα ὑπαλλαγῆς: **τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ξυναίμων** (ἦτοι υἱοῦ πρὸς πατέρα). **ἔχεις ταράξας** = ἔχεις ἐγείρει. ὁ **ἕμερος** = ὁ πόθος. **εὐλεκτηρος** = ἡ: καλὸν λέκτρον (κλίνην) ἔχουσα, ἢ ἐμφανίζουσα καλὸν γάμον, ἢ ὥραία. **βλεφάρων γεν.** ὑποκειμ. ἐκ τοῦ ἕμερος. **νύμφας κτητ.** εἰς τὸ βλεφάρων. **ἐναργῆς** κατηγορ. ἐπιρρημ. = ἐναργῶς, ὀλοφάνερα. **πάρεδρος** (παράθεσις τοῦ ἔρωτος, ἕμερος). = συμπάρεδρος. τῶν **μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν** = τῶν μεγάλων ἠθικῶν νόμων τῆς διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου. **ἄμαχος** = ἀκαταγώνιστος. **ἐμπαίζει** = παίζει ἐν τοῖς βλεφάρους τῆς νύμφης.

Πραγματ. Ἐρως ὡς θεὸς ἐθεωρεῖτο γενικῶς νῖος τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως, κατ' ἄλλους δὲ μύθους, τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἑρμοῦ. Παρίστατο ὑπὸ τῆς τέχνης κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς χαριέστατος πρόσηθος νεανίας, βραδυτέρον δέ, ὡς ὥραϊον καὶ πονηρὸν ὑπόπτερον παιδίον, φέρον τόξον καὶ βέλη ἐντὸς φαρέτρης ἢ ἐνίοτε καὶ δᾶδα, καὶ τοιοῦτοτρόπως εἰκονίζετο πάντοτε ὡς τοξότης καὶ πύκτης καὶ ἐν γένει ὡς μαχητής. Εἶναι δὲ τὸ τρίτον τοῦτο στάσιμον τοῦ χοροῦ ἕνας ἐπινίκιος ὕμνος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἐρωτος. Λέγει δὲ ἀνίκητον τοῦτον, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιπτώσεων καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἰμονος ἐνίκησεν οὗτος τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀρχοντα καθήκοντα τοῦ υἱοῦ. **ὑπερπόντιος ἔν τ' ἀγρονομίαις ἀυλαῖς** ἐννοεῖ βεβαίως πᾶσαν τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν φύσιν. Πρβλ. καὶ τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος τοῦ νεωτέρου Ἑλληνοποιητοῦ Ἀθ. Χριστοπούλου «ἐπὶ θεοῦ καὶ αἰθέρια, οὐράνια καὶ ἀέρια κρατεῖς καὶ βασιλεύεις». **τῶν μεγάλων θεσμῶν** ὁ Ἐρως, ὡς ἐπηρεάζων τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ὡς δύναμις ἴση πρὸς τοὺς ἄλλους ἠθικοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν θεωρεῖται ὡς συμπάρεδρος καὶ συνάρχων τῶν ἄλλων ἠθικῶν νόμων.

Τέταρτον Ἐπεισόδιον στ. 801 - 943.

Ἰέν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ κομμὸς στ. 806 - 882)

α'. στ 801 - 882.

Λεξιλογ. ἔξω θεσμῶν=ἔξω τῶν νομίμων, τῆς καθιερωμένης τάξεως τῶν πραγμάτων. ὄρων καὶ ὄθ' ὄρῳ ἐκφράζεται αἰτιολογία. παγκοίτας=ὁ τοὺς πάντας κοιμίζων. ἀνύτω καὶ ἀνύω θάλαμον διανώ τὴν ὁδὸν εἰς τὸν κοιτώνα (ἐνν. τὸν Ἄδην).

στροφ. α'. νεάταν (νεός)=τὴν τελευταίαν ὁδόν. νεάτον ἐπιρρημ. προσδιορ.=διὰ τελευταίαν φοράν. ἔγκληρος=μέτοχος. ἐπινυμφίδος=ἀδόμενος χάριν τῆς νύμφης ἐπὶ τῷ νυμφῶνι, τὸ ἐπιθαλάμιον ἄσμα. κεῦθος (τὸ)=ὁ κευθμῶν, ἢ κρόπτη. φθινάδες νόσοι=νόσοι φθαρτικάι, φθίσις. ἐπίχειρα ξιφέων (ἢ γεν. ὑποκειμ.)=ἀμοιβὴ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ξίφους, ὁ διὰ ξίφους θάνατος (τοῦτον ἐσκόπει ἀρχικῶς νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ Κρέων (ἴδε στίχ. 760 καὶ 761). αὐτόνομος=αὐθαίρετος, οἰκεία θελήσει. μόνη ἀναφέρεται εἰς τὸ ζ ῶ σ α.

ἀντιστροφ. α'. λυγροιάτια ἐπιρρημ. κατηγορ.=οἰκτροτάτα, κατὰ τρόπον λυπηρότατον. πρὸς ἄκρῳ Σιπύλῳ=παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Σιπύλον (κυρίως εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημοῦ). δαμάζω=ἀπολιθῶνω πετραία βλάστα=βλάστησις (προεξοχή) τοῦ βράχου. ὡς ἀιενῆς κισσός=ὡς κισσός ἰσχυρῶς περιτυλιγμένος, ὅπως δηλ. ὁ κισσός, σφιχτὰ περιφρούμενος εἰς τὸ δένδρον ἀφανὲς καθιστᾷ αὐτό, οὕτω καὶ ὁ ἰσχυρῶς περιπεπλεγμένος βράχος ἀπελίθωσε τὴν Νιόβην. ὡς φάτις ἀνδρῶν=ὡς λέγεται. τάκομαι=τήκομαι=λῶννω, μαραίνομαι ἐκ λύπης. λείπει=καθ' ἐνικόν, ὡς συνταχθὲν πρὸς τὸ πλησιέστερον. χιῶν χιῶν ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς παραγομένου ὕδατος. διὰ τούτου μᾶς ἐρμηνεύει, πόθεν προέρχονται τὰ δάκρυα τῆς Νιόβης. δειράς-άδος=ὁ λαιμὸς τοῦ σώματος. τοῦτο λέγεται καὶ περὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄρους, ὅπως καὶ αἱ ὀφθαλμοὶ (ἐδῶ ὀφθαλμοὶ) λέγεται καὶ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. παγκλαύτοις=ταῖς αἰεὶ κλαιούσαις. ἃ με ὁμοιοτάταν (ἐπιρρ. κατηγορ.=πρὸς αὐτὴν δὲ ἐμὲ καθ' ὁμοιότατον τρόπον (δηλ. καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ βράχου (περιβάλλονται.) κατευνάζω=κοιμίζω, θα-

νατώνω. **θεογεννῆς**—γεννηθεῖσα ἐκ θεῶν (ἢ Νιόβη). **καίτοι**—καὶ ὅμως. **φθιμένα** (τινὶ)—ὅταν ἀποθάνῃ τις. **ἀκούω**—ρομίζομαι, φημίζομαι. **ἔγκληρα**—κοινά, ὅμοια. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **καίτοι τὰ κοῦσαι ἔγκληρα τοῖς ἰσοθέοις λαχεῖν μέγα ἐστὶ τινι φθιμένα**—καὶ ὅμως τὸ νὰ γίνῃ φήμη περὶ τινος, ὅτι ὅτε ἀπέθανεν ἔτυχε τῆς αὐτῆς μοίρας πρὸς τοὺς ἰσοθέους, εἶναι σπουδαῖον. **τλάω**—ὑπομένο.

στροφ. β'. **γελῶμαι**—περιπαίζομαι. (ἢ Ἀντιγόνη λέγει τοῦτο εἶτε, διότι ἠρμήνευσε τὴν λέξιν τλήναι διὰ τοῦ παθεῖν, εἶτε, διότι δὲν ἔβλεπε τὸν λόγον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Νιόβην, θεωρήσασα εἰρωνικὰ εἰς βάρος τῆς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ χοροῦ.). **οἴχομαι**—φεύγω, ἀποθνήσκω. **ἐπίφαντος**—ὀρωμένη, ζῶσα. **πολυκτῆμονες**—πλούσιοι (εἰς οὓς περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος εὐγενείας). **ὑμμε** (αἰολικός τύπος)—ὑμᾶς. **ἔμπας**—μ' ὅλα ταῦτα. (ἂν καὶ οὐδὲν κερδίζω). **ἐπικτιῶμαι**—ἐπιζαλοῦμαι μάρτυρας. **οἶα...** **ἔρχομαι** πлаг. ἐρωτ. πρότ.—ὑπὸ ποίας συνθήκας. . ., ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: φίλων ἀκλαυτος. **οἷσις νόμοις** (ἐνν. ἀνοσίοις)—μὲ ποίους ἀνοσίους νόμους. **ἔργμα** (εἰργνυμι, εἶργω)—εἰρκτή, τάφος. **τυμβόχωστος**—ὡσάν τύμβος κεχωσμένος. **ποταίνιος**—νέος, προτάκουστος (καινοφανής, διότι πρόκειται νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ ζωντανή). **πρὸς ἔργμα τυμβόχ.** **ἔρχομαι τάφου ποταίνιου**—πηγαίνω εἰς εἰρκτήν προτακούστου τάφου, ὡσάν τύμβον ἐπικεχωσμένην. **μέτοικος**—ζῶσα, κατοικοῦσα μεταξύ. **προσέπεσες**—προσέκρουσες (ἐκφρασις ποιητική), βαρέως ἡμαρτες. **βάθρον Δίκας**—βάσιν (θρόνον) τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς Δικαιοσύνης. **ἐκτίνω**—πληρώνω. **πατρῶος**—ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληροδοτηθεῖς. **πολὺν τινα**—παρὰ πολὺν (φοβερόν). **ἄθλος**—ἀγών, δυστόχημα.

ἀντιστρ. β'. **ψαύω** (συντάσσ. μετ. αἰτιατ.)—ἐγγίζω, ὑπομιμνήσκω. **τριπόλιστος**—(τρὶς-πολλίζω ἢ πολέω—ἀροτριῶ, στρέφω)—τρὶς (δηλ. ἐπανελημμένως) λεγόμενος, καὶ ἐπομένως διαβόητος. **οἶτος** (ἐκ οἶς, οἶ τοῦ οἶσω τοῦ ρήμ. φέρω)—μοιραῖον, τύχη (χρησιμ. ὡς ἐπεξ. τοῦ μερίμνας). **πρόπανιος**—ὀλοκλήρου ἐν γένει. (ἢ πρὸ ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ παντός. **κλεινοῖς Λαβδακ.** ἀντὶ γενικῆς ἐτέθη ἢ δοτ. ἐκ τοῦ πότμου (πίπτω)—τοῦ πεσόντος ἡμῖν κλπ., χρησιμ. δὲ ἡ δοτικὴ αὐτῆ ὡς ἐπεξήγησις τοῦ: ἄμα τέρου. **ματρῶαι λέκτρων ἄται**—ἄται ματρῶων λέκτρων—δυστοχήματα (συμφοραὶ) προελθόντα ἐκ τοῦ γάμου

τῆς μητρὸς μας. **κοιμήματα δυσμόρου μητρὸς** (γεν. ὑποκ.)=περι-
 πτώξεις, πλαγιάσματα τῆς. . . **αὐτογέννητα** (ὕπαλλαγή) ἀπὲρ αὐτο-
 γεννητῶ πατρὶ=μὲ τὸν πατέρα, ὃν αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ ἐγέννησεν. **οἴων**=ἀπὸ
 ποίους γονεῖς. **ἀραῖος**=ἐπικατάρατος. **μέτοικος**=ἵνα συνοικήσω μετ'
 αὐτῶν. **δύσποτμος**=κακότυχος. **κυρέω-ῶ**=τυγχάνω. **κατήναρες** ἀορ.
 β'. τοῦ ἀποθ. ρημ. κατεναίρομαι=φορεύω. **εὐσέβεια**=εἶναι τεκμή-
 ριον εὐσεβῶν φρονημάτων. **κράτος δὲ** (τούτου) ᾧ **κράτος μέλει**,
οὐδαμὰ παραβατὸν πέλει.=ἢ ἐξουσία δὲ ἐκείνου, ὅστις εἶναι ἐπι-
 τετραμμένος αὐτῇ, κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ παραβαθῆ.
αὐτόγνωτος ὄργα=αὐτόβουλος ὄρη, ἀθαίρετος σπουδῆ. **τάνδε**=
 δι' αὐτῆς ἐδῶ. **οὐκέτι μοι θέμις** (ἔστι)=δὲν εἶναι πλέον ἐπιτετραμ-
 μένον εἰς ἐμέ. **λαμπάδος**=τοῦ ἡλίου. **πότμος** (ὁ)=μοῖρα. **ἀδάκρυ-**
τος=ἄκλαυτος.

Πραγματ. ἔξω φέρομαι τῶν θεσμῶν ἐξέρχεται τῆς κεκανονισμέ-
 νης τάξεως τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ διὰ τῶν δακρῶν του δεικνύει
 συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδικασθεῖσαν βασιλοπούδα. Ἐν τῷ κομμῶ,
 στίχ. 806=882, ἡ Ἄντιγόνη, ἣτις, ὡς ἡρώϊς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κοι-
 νοὺς ἀνθρώπους, ἐθεσίασε ζοῆν καὶ πᾶν ἀγαθὸν χάρις τῆς ἐκπληρώ-
 σεως ἑνὸς ὑπερτάτου καθήκοντος, τώρα, ὅτε ἐπετελέσθη τοῦτο καὶ
 βλέπει ἔμπρὸς τῆς τὸ φάσμα τοῦ θανάτου καὶ ἀναλογίζεται τὴν στέ-
 ρησιν τοῦ γάμου, ὅστις ἦτο καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς γυναικὸς προο-
 ρισμὸς, λυπεῖται ὑπερβολικὰ ὡς ἄνθρωπος κ.τ.λ. ποῖα ἄλλα παρόμοια
 παραδείγματα ἔχομεν; Ἄχερων ποταμὸς ἐν Θεσπρωτία τῆς Ἡπει-
 ρου πηγάζων οὗτος ἀπὸ τὰ βοινὰ τοῦ Σουλίου διαρρέει τὴν Ἀχερου-
 σίαν λίμνην, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκρέει ἀκολούθως εἰς τὴν Ἰό-
 νιον θάλασσαν. Τὸ ἄγριον καὶ τραχὺ καὶ μυστηριώδες τῶν τόπων δι'
 ὧν διέρχεται, τὰ σκοτεινὰ καὶ λασπώδη νερὰ τῆς λίμνης, αἱ ἐξαφανί-
 σεις καὶ ἐπανεμφανίσεις αὐτοῦ, ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς παλαιστάτας το-
 πικὰς παραδόσεις καὶ ἔπλασαν τὸν ὁμώνυμον τοῦ Ἄδου ποταμόν. Ὑ-
μεναίων αἱ ὑμέναιοι ἦσαν ἄσματα ἀδόμενα κατὰ τοὺς γάμους, καὶ
 ἰδίᾳ κατὰ τὴν πομπήν, ἐν συνοδείᾳ ἀλοῦ. ὁ δ' ἐπιθαλάμιος ὕμνος
 ἐράλλετο ἔξωθι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης ὑπὸ
 παρθένων ἔξωθι τοῦ νυμφῶνος ἱσταμένων. ζῶσα μόνη δὴ... ὁ χορὸς

θέλων νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἀντιγόνην ἐδείκνυε πρόχειρον δικαιολογίαν, ὅτι μόνη αὐτὴ κατ' ἐξαίρεσιν, χωρὶς νὰ ἀσθενήσῃ κλπ., ζωντανὴ κατέροχεται εἰς τὸν θάνατον. **Φρυγίαν ξέναν** πρόκειται περὶ τῆς Νιόβης, τῆς θυγατρὸς τοῦ περιβοήτου Ταντάλου, ὁ μῦθος τοῦ ὁποῦν καὶ τῆς Νιόβης εἶναι γνωστός, ἡ δὲ ἀπολίθωσις αὐτῆς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγένετο ἐκεῖ παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Λυδίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἔπον ὑπάρχει ἀνάγλυφος φυσικὴ ἐκ πέτρας γυναικεῖα μορφή καθημένη, ἐπιγέννημα μὲν αὐτῆς τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης καταλλήλως διασκευάσθεισα, ὥστε νὰ μὴ παραλλάσῃ τῆς μορφῆς γυναικὸς καθημένης καὶ δακρυροσύνης, δάκρυα δὲ εἶναι τὰ ὄμβρια καὶ τὰ ἐκ τῆς τηκομένης χιόνος καταρρέοντα ὕδατα. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ περιηγητὴς Πανσανίας, ὅτι εἶδεν. Φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἦτο καθιερωμένον εἰς τὴν Ἀσιατὴν θεὰν Κυβέλην καὶ ὕστερον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλαστοῦν ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, μὲ τὸν ὁποῖον ἡσχολήθη ἡ ἐπικὴ, λυρική καὶ δραματικὴ ποίησις. **Θεογεννῆς** ὡς καταγομένη ἐκ τοῦ Διός, οὗ υἱὸς ἦτο ὁ πατὴρ Τάνταλος. **Διρκαῖαι κρηναὶ** ἐτέθη πληθ., διότι ἡ Δίρκη ἀποτελεῖτο ἐκ πολλῶν πηγῶν, ἔκειντο δὲ αὐταὶ πλησίον τῶν Θηβῶν. **συμμάριυγας ἐπικιῶμαι** συχνάκις ἐγένετο παρ' ἀρχαίοις ἐπίκλησις τῆς πέριξ φύσεως τῆς θαλάσσης, τῶν ὄρεων, τῶν ποταμῶν κ.τ.λ. **δυσπότημων γάμων.** ἡ ὑπόμνησις τοῦ ἀνυχοῦς γάμου τῶν γονέων τῆς ἀνέμνησεν αὐτὴν καὶ τὸν ἀνυχοῦ γάμου τοῦ ἀδελφοῦ Πολυνεΐδους, νυμφευθέντος τὴν κόρην τοῦ Ἀδράστου, ὅστις γάμος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπῆρξεν αἰτία τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ ὀλέθρου του καὶ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον τῆς Ἀντιγόνης. **ἄκλαντος, ἄφιλος** κλπ. ἐν τῇ ἐπιφῶν ἡ Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ λεχθέντα ἐν τῷ κομμῶ, προσθέτουσα μόνον τὸ ἄκλαντον ὑπὸ τῶν φίλων.

β'. στ. 883—943.

Λεξιλογ. Ὁ Κρέων ἐξελεθὼν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἰδὼν ἐκπληκτος, ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἀκόμη ἡ Ἀντιγόνη, ὀργίζεται κ.τ.λ. **δοῖδῆ**=θρηῆνος. εἰ **χρεῖη**=ἐὰν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη, ἤθελε προκόψει ὠφέλεια. ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἄρ' ἴσθ' ὥς**, εἰ **χρεῖη** λέγειν πρὸ τοῦ θανεῖν (=ἐνώπιον

τοῦ θανάτου) αἰοιδὰς τοῦ γόου, οὐδ' ἂν εἰς παύσαιτ' ἂν λέγειν; οὐκ ἄξειθ' ὡς τάχιστα; ἰσοδυν. πρὸς ἔντονον προσταγὴν=ἀπαγάγετέ την τάχιστα. **καιηρεφῆς τύμβος**=θολωτὸς τάφος (ἐστεγασμένος ἄνωθεν). **περιπτύσσω**=περικλείω, περιβάλλω. **χεῖν** τοῦ ῥήμ. **χράω**=θέλω, **χρήζω**. **τυμβεύω ἀμεταβ.**=διάγω ἐν τύμβῳ, κατοικῶ ἐντὸς τάφου. **τοῦπὶ τήνδε τὴν κόρην προσδιορ.** τῆς ἀναφορᾶς=ὅσον ἀφορᾶ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν κόρην. ἄγνοι λέγει οὕτω, διότι δὲν φρονεῖ αὐτήν, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει ζῶσαν μετὰ τίνος τροφῆς, ὡς εἶπεν καὶ ἐν στιχ. 775 (φορβῆς τοσοῦτον). **δ' οὖν**=ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει. **μετοικίας τῆς ἄνω**=τοῦ δικαίωματος νὰ κατοικῆ (νὰ εἶναι) μετὰ τῶν ζώντων ἄνω ἐπὶ τῆς γῆς **νυμφεῖον**=νυμφικὸς θάλαμος (μετὰ πολλῆς πικρίας λέγει τὸν ἀπαίσιον τάφον τῆς νυμφικὸν θάλαμον). **κατασκαφῆς**=κοῖλος, ὑπόγειος. **ἀείφρουρος**=διότι ἐπρόκειτο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς νὰ φυλάττη τὴν Ἄντιγόνην. **οἱ πορεύομαι πρὸ τοὺς ἔμαντῆς**=ἔπου πορευομένη πηγαίνω πρὸς τοὺς ἰδικούς μου. **ῶν...** ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ὦν ὁλωλότων πλεῖστον ἀριθμὸν. **Φερσέφασσα**=ἡ Περσεφόνη. **ῶν λοισθία** (ἢ ὦν γεν. διαιρ.)=ἐσχάτη. **μακροῦ** (ἐπιτείνει τὸ) **κάκιστα**=μὲ ὑπερβολικὰ οἰκτρότατον θάνατον (διότι θάπτεται ἀθάνα, νέα καὶ ζωντανή). **πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου** (ποία ἢ σύνταξις τοῦ πρὶν;)=πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρας ὃ εἰμαρμένος εἰς ἐμὲ χρόνος τῆς ζωῆς. **κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω**=διατηρῶ παρὰ πολὺ μεγάλην ἐλπίδα. **φίλη**=προσφιλῆς-**φίλη** ἢ ἀναφορὰ χάριν ἐμφάσεως. **κασίγνητον κάρα** οὕτως ἀποκαλεῖ τὸν Ἐτεοκλέα. **περιστέλλω** κυρίως =ἐνδύω τὸν νεκρὸν, εἶτα κηδεύω, θάπτω. **τοιαδ' ἄρνομαι**=τοιαύτην λαμβάνω ἀμοιβήν. **τοῖς φρονοῦσιν** (δοτ. τῆς κρίσεως)=κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὑγιῶς φρονούντων. τὸ **εὔ** ἀνήκει εἰς τὸ ῥ. ἐτίμησα. διὰ τὰ ἀπό: **σ' ἐγὼ τ' ἔτιμησα...** μέχρι: **νόμφ**, ἴδε πραγματ. παρατηρήσεις. **ἐτήκετο**=ἔλυωνεν, ἐσῆπετο ἄταφος. **εἰ τέκνα ἐνν.** τὸ ἐτήκοντο. **βία**=παρὰ τὴν θέλησιν. **ἂν ἠρόμην τόνδε πόνον**=θὰ ἀνελάμβανον τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἐπιπόνου, ὡς αὐτοῦ ἐδῶ, ἔργον. **πρὸς χάριν τίνος νόμου;**=πρὸς χάριν ποίας ἠθικῆς ἀρχῆς, τίνος ἠθικοῦ ἀξιώματος; ἢ μετ. **καιθανόντος** εἶναι ὑποθ. **ἀμπλακίσκω**=στεροῦμαι. **τοῦδε** δηλ. παιδός. **κεκευθότιον** (τοῦ ῥήμ. **κεύθω** ὡς ἀμεταβ.)=ἐὰν ἦβελον ἀποθάνει. **οὐκ ἔστιν ὅστις**=οὐδεὶς. **βλάστοι** τοῦ ῥ. βλαστάνω.

τοιῶδε μέντοι νόμῳ—ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως τοιαύτης ἀρχῆς (περὶ ἧς ἀμίλησα ἄνωτέρω). ἐκπροτιμήσασα—προτιμήσασα ἀπὸ τῶν ἄλλων (πατέρα καὶ υἱόν). ταῦτα ἔδοξ' ἀμαρτάνειν—ἐφάνην, ὅτι ἔπεσα εἰς αὐτὸ (ποῦ μοῦ ἀπεδόθη) τὸ ἔγκλημα. διὰ χειρῶν οὕτω—διὰ τῆς βίας ἔτσι. ἄγει με—διέταξε τοὺς δορυφόρους νὰ μὲ ὀδηγήσωσι. μὴ λαχοῦσαν μέρος οὔτε γάμου του οὔτε παιδείου τροφῆς—χωρὶς νὰ μετάσχω οὔτε γάμου τινός (χωρὶς νὰ νυμφευθῶ) οὔτε καὶ ἀνατροφῆς τέκνων. ἔρημος πρὸς—ἐγκαταλελειμμένη ὑπὸ. εἰς κατασκαφὰς θανάτων—εἰς κοῖλον τάφον. ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην—διότι ποῖον θεῖον δίκαιον παρέβην; βλέπειν—προσβλέπειν. αὐδᾶν—προσφωνεῖν, ἐπικαλεῖσθαι. ἐπεὶ γε δὴ εὐσεβοῦσα τὴν δυσσεβίαν ἐκτησάμην—ἐπειδὴ, ὡς γνωστόν, πράττουσα εὐσεβῆ πράξιν ἀπέκτησα κατηγορίαν (καὶ τιμωρίαν) ἐπὶ ἀσεβείᾳ. τάδε—τῶν ἀνωτέρω. (δηλ. ἡ ἀπόκτησις τῆς κατηγορίας... διὰ τὴν εὐσεβῆ μου πράξιν). ξυγγινώσκω—λαμβάνω γνώσιν, διδάσκομαι. παθόντες ξυγγινοῦμεν ἂν ἡμαρτηκότες—ἀφ' οὗ πάθωμεν θέλομεν μάθει, ὅτι ἐσφάλαμεν (πρὸβλ. τὴν λαϊκὴν ῥῆσιν: ὁ παθὸς μαθός). οἶδε ὁ Κρέων καὶ οἱ ὁμόφρονές του. μὴ πλειῶν ἢ καὶ—ἴσα, ὅμοια πρὸς ὅσα. ἐκδίκως—ἀδίκως. ἔτι αὐταὶ ῥίπαι τῶν αὐτῶν ἀνέμων ψυχῆς τήνδε γ' ἔχουσιν—ἀκόμη ἢ ἰδία ψυχικὴ ταραχὴ (ἔξαιψις) κατέχει αὐτὴν δὲ τοῦλάχιστον. τοιγὰρ—διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. κλαύμαθ' ὑπάρξει—θὰ τιμωρηθῶσι. ὑπὲρ βραδυτήτος λόγῳ τῆς βραδύτητος νὰ τὴν ἀπαγάγουν, θανάτου ἐγγυτάτω—πλησιέστατα πρὸς τὸν θάνατον. ἀφίπται—ἔχει ἐκφρασθῆ (δηλ. ὁ λόγος αὐτός τοῦ Κρέοντος ἔχει ἐκστομισθῆ, δεικνύων, ὅτι προσεγγίζει ὁ θάνατος). οὐδὲν παραμυθοῦμαι—οὐδόλως σὲ συμβουλεύω. μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι—ὅτι ταῦτα ἐδῶ δηλ. αἱ ἀπειλαὶ (ἀποφάσεις) του περὶ τοῦ θανάτου, δὲν θὰ ἐπικυρωθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. πραγγενεῖς—προγονικοί. ἄγομαι δὴ κοῦκέτι μέλλω (ἐνν. ἰέναι). κοιρανίδαι—τύραννοι, βρσιλεῖς, ἡγεμόνες. βασιλειδᾶν—βασιλειδῶν, τῶν βασιλοπαίδων. τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα—ἐπειδὴ ἐτίμησα τὸ ἔργον τῆς εὐσεβείας.

Πραγματ. Φερσέφασσα ἢ Περσεφόνη λέγεται καὶ Περσεφόεια, Περσέφασσα κλπ. Κατὰ τὸν μῦθον ἦτο κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ

τοῦ Διὸς καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, θεοῦ τοῦ Ἄδου. Αὕτη ἔζη ἐπὶ ἑξήμισι μῆνας εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐπὶ ἑξήμισι μῆνας ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τῆς μητρὸς της. Τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ συμβολικὴ παράστασις τοῦ σπόρου τοῦ σίτου, ὁ ὁποῖος χάνεται εἰς τὴν γῆν καὶ φανερώνεται πάλιν. **Τὰ ἀπὸ τοῦ στιχ. 904: σ' ἐγὼ τίμησα...** μέχρι τοῦ ἐν τῷ στιχ. 914: **νόμῳ**, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν (τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ Goethe καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ξένων) δὲν ἦσαν τοῦ Σοφοκλέους, ἀλλὰ προσετέθησαν ἐπ' ἄλλης χειρὸς, διότι οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Ἀντιγόνης ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς πράξεις καὶ τοὺς προηγουμένους λόγους καὶ ἀρχὰς αὐτῆς. Ἐνῶ δηλ. προηγουμένως ἐδικαιολόγει τὴν προᾶξίν της, λέγουσα, ὅτι παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος χάριν τῶν θείων νόμων, τώρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους ὑπερτέρους τῶν θείων καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι θὰ παρήκουεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας χάριν ὠρισμένου μόνου συγγενοῦς, τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὴν γνώμην των δὲν εἶναι γνήσιον, ἀλλὰ προσετέθη μεταγενεστέρως, παραληφθὲν ἐξ ἐνὸς διηγήματος τοῦ Ἡροδότου, κατὰ τὸ ὅποιον, ὅτε συνελήφθη, ὡς αἰχμάλωτος, ὑπὸ τοῦ Δαρείου ὁ Ἴντα φέρρης καὶ κατεδικάσθη μεθ' ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν εἰς θάνατον, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ ἐκλέξη, ποῖον θέλει νὰ σώσῃ ἐκ τῶν οἰκείων της, αὕτη δὲ ἔσπευσε νὰ ἐκλέξη τὸν ἀδελφόν της, διότι, ὡς εἶπεν, ἂν ὁ θεὸς ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον σύζυγον ἢ υἱόν, ἂν ἤθελον ἀποθάνει ἐκεῖνοι, ἐνῶ ἀδελφὸν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον, διότι εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ἀλλοστε, ὡς εἶναι λογικόν, ὁ Πολυεΐκης δὲν ἔζη, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἢ Ἀντιγόνη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τῶν ἄλλων· τινὲς ὅμως παραδέχονται, ὅτι οἱ ἀνωτέρω στίχοι εἶναι γνήσιοι τοῦ Σοφοκλέους, μαρτυροῦντες ἅψ' ἐνὸς μὲν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ προτίμησιν τῆς πατροσυραδότου παρ' Ἑλλήσιν ἀδελφικῆς ἀγάπης, καὶ ἅψ' ἑτέρου τὴν στενὴν συνάφειαν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τοῦ Ἡροδότου καὶ Σοφοκλέους, οἵτινες ἦσαν σύγχρονοι καὶ φιλικώτατα συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλους. **προγενεῖς** ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ἐπιχωρίους θεοὺς. **κοιρανίδαί** οὗτοι προσφωνοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν, ὅπως καὶ ἀλλαγῶ ἀποκαλοῦνται ἄνακτες· τὴν ἐπωνυμίαν δὲ αὐτὴν εἶχον οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν πολιτῶν.

Τέταρτον Στάσιμον στ. 944-987.

Λεξιλογ. στο. α'. Ἔλα καὶ=ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην (ῥ. ἰλάω=ἐπομένο, καρτερῶ). πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἐκ μέρους τοῦ χοροῦ παρωπετικὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνην «τέτλαθι». — Δανάης δέμας (περίφρασις) = ἡ Δανάη ἀλλάξαι=νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ οὐράνιον φῶς πρὸς τὸ σκότος τῆς εἰρκτῆς (ἐν τῷ κατογαίῳ οἰκοδομήματι). χαλκόδετοι αὐλαὶ=δομάτιον, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ὁποίου εἶναι προσημοσμένα διὰ χαλκῶν ἤλων χαλκαὶ πλάκες. ἐν τυμβ. θαλάμῳ ἐπεξηγεῖ τὸ χαλκοδ. αὐλαῖς. κατεξεύχθη=ὑπέκρινεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης. τίμιος γενεᾶ=εὐγενῆς τὴν καταγωγὴν. ταμιεύσκεν (μεταφορ. ἀπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες φυλάσσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πόλεως ἢ τοῦ) = ἐφύλασσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ. χρυσορύτους (δι' ἐνὸς ρ. χάρις τοῦ μέτρου). γονὰς=τὸν ὑπὸ μορφῇν χρυσῆς βροχῆς χυθέντα εἰς αὐτὴν γόνον. ἀμοιριδία δύνασις=ἡ δύναμις τῆς μοίρας. δεινά τις=ἐξόχως ἰσχυρά. Ἄρης (μετωνυμ.)=πολεμικὴ δύναμις. πύργος ἐνν. οὔτε καὶ ἂν τις ἐγκλεισθῇ ἐν πύργῳ. ἀλίκυπος=ὁ ὑπὸ τῆς θαλάσσης κτυπόμενος. κελαινός=ὁ ἔχων σκοτεινὸν χροῶμα.

ἄντιστρ. α'. ζεύχθη=ἑδαμάσθη, (ὑπέκρινεν καὶ οὗτος εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης). δξύχολος=δξύθυμος. κερτομίους ὄργαις=λόγῳ τῶν πειρακτικῶν, σκωπτικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὄργης του. ἐκ Διονύσου ποιητ. αἴτ. κατάφαρκτος ἐν πετρῶδει δεσμῶ=κατάφρακτος (ἐγκάθειρκτος) εἰς πετρῶδες δεσμοτήριον. (ἐνν. τὸ ἄντρον τοῦ Παγγαίου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδέθη ὁ Λυκοῦργος). οὕτω=τοιοντοτρόπως (δηλ. ἐν τοιαύτῃ καθεύξει, λόγῳ τοιαύτης καθεύξεως). ἀποστάζει=βαθμηδὸν ἐξαφανίζεται (καταρρέουσα κατὰ σταγόνας). μεταφορὰ ἐκ τοῦ ἀποστήματος. ὅπερ, ὅταν ὠριμάσῃ, διαορηγνύεται καὶ ἐκρῶει. δεινὸν ἀνθηρὸν τε μένος μανίας=ἡ φοβερὰ καὶ φλογερὰ ἔξαρσις τῆς μανίας. ἐπέγνω=ἦλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, κατενόησεν. μανίαις ψαύων=ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μανίας ἠρέθιζε τὸν θεόν. ἐν κερτομίους γλώσσαις=μὲ πειρακτικὸς λόγους. παύεσκε=διέκοπτεν, ἠνάγκαιζε νὰ παύουν. ἐνθεος=θεόληπτος, ἐνθουσιῶν. εὖιον πῦρ=τὰς δάδας, αἵτινες ἐκαίοντο ἐπ' αὐτῶν (τῶν μαινάδων) ἐν συνοδείᾳ τῶν φωνῶν εὐοῖ, εὐοῖ. φίλαυλος=ὁ ἀγαπῶν τὸν αὐτόν.

στρ. β'. **κνανέων**=σκοτεινῶν (ἴδε πραγματ.). **διδύμας ἀλῶς**=τοῦ Ἐυξείνου πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. **ἄκται ἐνν. εἰσί, κείνται.** ἴδ' = ἰδέ = ἦδὲ = καί. **ἄξενος**=ἀφιλόξενος. **ἴνα**=ἔπον. **ἀγχίπολις**=ὁ (παρὰ τὴν πόλιν Σαλμυδησσόν) πάροικος, γείτων. **ἀρατὸν**=ἐπάρατον, ἀποτρόπαιον. **ἔλκος τυφλωθὲν**=ἔλκος γενόμενον διὰ τυφλώσεως (ἐνῶ τὸ ἔλκος ὑπῆρξε τὸ αἷτιον τῆς τυφλώσεως). **δάμαρ-τος** (ἦ)=σύζυγος. **ἀλαδὸν κατηγορ.**=ὥστε γενέσθαι τυφλὸν (τὸ συνῆψε πρὸς τὸ ἔλκος ἀντὶ τῶν ὀμμάτων). **κύκλοι ὀμμάτων**=αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν. τὸ : **δισσοῖσι Φινεΐδαις καὶ κύκλοις ὀμμάτων** ἀποτελοῦσι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. ἢ δοτ. δισσοῖσι Φιν. ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τοῦ κύκλοις ὀμμάτων. **ἀλάστοροι**=(οἱ ἄλαστα παθόντες)=οἱ ἀπαιτοῦντες ἐκδίκησιν (ἐκ τοῦ : ἀλάστωρ-ορος=ἡ τιμωροῦσα τὸ ἔγκλημα θεότης). **ἀράσσω**=κτυπῶ ἰσχυρῶς. **αἱματηραῖς** ἐτέθη κατὰ πρόληψιν=ὥστε νὰ αἱματώσουν, νὰ γίνουν αἱμόφυρτοι. **ἄκμαι κερκίδων**=αἱ ἄκραι τῶν κερκίδων (κερκὶς δὲ ἦτο τὸ ὑφαντικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ αἱ γυναῖκες κτυπῶσαι ἐπύκνωον τὸ ὕφασμα). ὑφ' αἱματηραῖς χεῖρεσι κ.λ.π. δοτ. ὀργανικῆ. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τοῦ : ἴν' ἀγχίπολις... ἔχει οὕτως : ἴνα ἀγχίπολις Ἄρης εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος τυφλωθὲν ἀλαδὸν (ἀντί, τυφλωθέντων ἀλαδῶν πρὸς τὸ ὀμμάτων) ἀλαστόροισι κύκλοις ὀμμάτων δισσοῖσι Φινεΐδαις, ἀραχθέντων ὑφ' αἱματηραῖς χεῖρεσι καὶ ἄκμαϊσι κερκίδων ἐξ ἀγρίας δάμαρτος

ἀντιστρ. β'. **κατὰ δὲ τακόμενοι** (τμησίς)=κατατηκόμενοι δέ. **μέλεος**=δυστυχής. **μελέαν πάθαν**=τὴν οἰκτρὰν συμφορὰν. **ἀνύμφευτος**=ἐπὶ κακῷ νυμφευθεῖσα. **ἀνύμφευτον γονὰν**=καταγωγὴν ἀπὸ μητρὸς ἐπὶ κακῷ νυμφευθείσης. **ἄντισε** (ρ. ἀντάω=συναπτῶ)=μετέχω, κοινοῦ. **σπέρμα**=καταγωγὴ, γένος. (προσδιορ. ἀναφορᾶς). **ἀρχαίγονος**=πρωτόγονος, πανάρχαιος. **ἃ δὲ..**=αὕτη δὲ κατὰ μὲν τὸ γένος μετέσχεν (ἐκοινώρησε) τῶν παλαιῶν Ἐρεχθ. **τηλέπορα ἄντρα**=τὰ ἔχοντα μακρὸν ἢ εὐρὸν πόρον, δηλ. τὰ μεγάλα. **Βορέας**=ἡ κόρη τοῦ Βορέου (ἢ Κλεοπάτρα). **ἄμιππος**=ἡ τρέχουσα σύμφωνα με τοὺς ἵππους (ταχύτατα). **πάγος**=πέτρα, ὄρος. **ὀρθόπους πάγος**=ἀπόκορημον ὄρος, ὑπερ=ἐπί. **θεῶν παῖς** διότι ὁ πατὴρ τῆς Κλεοπάτρας Βορέας καὶ ὁ πάππος Ἐρεχθεὺς ἦσαν θεοί. **κάπ'** ἐκεῖνα ἔσχον

(τμησίς)=καὶ ἐκεῖνα ἐπέσχον=καὶ κατ' ἐκείνης ἐστράφησαν. **μακράων**=πολυχρόνιος (ἄτε ὑπάρχων ἀρχαίῳθεν).

Πραγματ. ἐν τῷ στασίμῳ τούτῳ τρία παραδείγματα φέρει ὁ χορὸς καὶ ἄλλων προσώπων, ὑποστάντων τὴν μοιραίαν ἀνάγκην, διὰ τὰ παραμυθήσῃ τὴν Ἀντιγόνην καὶ διὰ τὰ παραστήσῃ τὸ ἀναπόφευκτον τοῦ μοιραίου. Εἰς τοὺς στίχ. 949 καὶ 987 δις προσαγορεύει τὴν Ἀντιγόνην ὦ παῖ, παῖ, καίπερ ἀποῦσαν, οἷονεὶ παρακολουθῶν αὐτὴν βαίνουσαν εἰς τὸν Ἄδην. **Δανάας** ἦτο κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἀκρισίου, ὅστις εἶχε λάβει χρησμόν, ὅτι ἐὰν ἡ κόρη του γεννήσῃ υἱόν, οὗτος θὰ φονεύσῃ τὸν πάππον. Διὰ τοῦτο ὁ τελευταῖος οὗτος ἐνέκλεισε τὴν κόρην του εἰς ἓνα ὑπόγειον τοῦ ἀνακτόρου χαλκοῦν θάλαμον διὰ τὰ ἀποφύγῃ αὐτὴ τὸν γάμον, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὡς χρυσῆ βροχὴ μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Περσέα. Κατόπιν τούτου ὁ Ἀκρισίος ἐνέβαλε τὴν Δανάην καὶ τὸν Περσέα εἰς λάρνακα καὶ τοὺς ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ **Βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν** ὁ υἱὸς τοῦ Δρύαντος, ὀνόματι Λευκοῦργος, βασιλεὺς τῶν παρὰ τὸν Στρομόνα Θρακῶν Ἡδωνῶν κατεδίωξε τὸν Διόνυσον μετὰ τῶν συντρόφων του Μαινάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐδέθη καὶ ἐσπαράχθη ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους εἰς βραχῶδες σπήλαιον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **Μούσας** αὐταὶ κατ' ἀρχὰς ἠκολούθουν τὸν κιθαρωδὸν Ἀπόλλωνα, διὸ καὶ μουσηγέτης οὗτος ἐπεκαλεῖτο. Ὑστερον δέ, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Διόνυσου καὶ ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, ἔγιναν καὶ τοῦ Διόνυσου ἀκόλουθοὶ καὶ μετεχειρίζοντο τοὺς ἀδελούς. **Κυανέων** τοιοντοτρόπως λέγονται ἀπὸ τῶν Κυανέων πετρῶν, αἵτινες ἦσαν δύο νησίδια κείμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὸν μῦθον ἐκινούντο κατ' ἀρχὰς καὶ συνεκρούοντο, διὸ καὶ Συμπληγάδες ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅτε διέπλευσαν οἱ Ἄργοναῦται, ἔμειναν ἀκίνητοι πλέον. **Σαλμυδησὸς** πόλις καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. ἀγχιπολις Ἄρης ἐπιστεύετο, ὅτι οὗτος κατῴκει ἐν Θράκῃ, ὅπου καὶ πολὺ ἐτιμᾶτο, ὡς πολεμικὸς δὲ θεὸς ἠὲ χαριστειτὸς, παριστάμενος μάρτυς αἱματοχυσιῶν καὶ τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων μυσαρῶν πράξεων, τὰς ὁποίας παρηκολούθει ὡς ἐπιχώριος ἐκεῖ θεός. Ἀπὸ τοῦ στιχ. 966 φέρει τρίτον παράδειγμα, τὸ πάθημα τῆς **Κλεοπάτρας** καὶ τῶν παιδῶν αὐτῆς. Ὁ περὶ αὐτῆς μῦθος ἔχει ὡς ἑξῆς : ὁ πτερωτὸς θεὸς Βορέας ἀπήγαγέ ποτε ἐξ Ἀθηνῶν

ἀρπιάσας παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ποταμὸν τὴν κόρην τοῦ Ἐρεχθέως βασιλέως, καλουμένην Ὠρείθυιαν, καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σαρατηδόνα πέτρων τοῦ ὄρους Λίμου, γεννήσας ματ' αὐτῆς τοὺς πτερωτοὺς υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαιν καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ταύτην ἐνομφεβήθη ὁ βυσιλεὺς τῆς Σαλμυδησοῦ Φινεὺς καὶ ἀπέκτησε δύο υἱούς. Ἄλλ' ὁ Φινεὺς ἐγκαθεύξας τὴν Κλεοπάτραν ἔλαβεν ἄλλην σύζυγον τὴν Εἰδοθέαν, ἀδελφὴν τοῦ Κάδμου, αὕτη δὲ ὡς μητρυνία ἐτόφλωσε τοὺς Φινεΐδας ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Φινεὺς καὶ καθεῖρξεν αὐτούς. **δάμαρτος** ἐνν. τὴν Εἰδοθέαν. **ἀρχαιογόνων Ἐρεχθιδιδῶν** διότι οὗτοι ἦσαν αὐτόχθονες, τοῦ Ἐρεχθέως ὄντος υἱοῦ τῆς Γῆς καὶ ἀνατραφέντος κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἔτι δὲ τιμωμένον μετ' αὐτῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ. **τηλέπορα ἄντρα** ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνετράφη ἡ Κλεοπάτρα, ἔκειντο ἐν Σαρατηδόνι πέτρῳ τῆς Θοράκης. ἄμυππος καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ὅπως ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαις, ἄν καὶ ἦτο ἄπτερος, δὲν καθυστέρει εἰς ταχύτητα.

Πέμπτον ἐπεισόδιον στ. 988—1114

α'. στ. 988—1032

Λεξιλογ. Θήβης ἄνακτες ὁ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου ἀγόμενος ὡς τυφλὸς ὑπὸ παιδὸς καὶ προσφωνεῖ οὕτω τὸν Κρέοντα καὶ τοὺς χορευτάς. **ἔξ ἐνὸς προσοιδιοῦ**. ὄργαν. = δι' ἐνός. **κέλευθος** (ἡ) = ὁδός. **προηγητῆς** = ὁδηγός. **οὐκουν ἀπεσιάτουν** = ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπεμακρονόμην. **φρονός** = μαντείας, γνώμης. **πάρος γε ἐννοεῖ** καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑπήκουσε προθύμως εἰς τοὺς μάντις, καὶ διὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐθυσίασε τὸν πρῶτον υἱὸν του Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος. **τοιγάρ** = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **ναυκληρῶ** = διεσθύνω ὡς κυβερνήτης. **δνήσιμος** (ῥ. ὀνήνημι = ὠφελῶ) = ὠφέλιμος. **πάσχω δνήσιμα** = ὠφελουμαι. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **πεπονθῶς δνήσιμα ἔχω** (= δύναμαι) **μαρτυρεῖν** (τοῦτο). **βεβῶς** κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ φρονεῖ. **ἐπὶ ξυροῦ τύχης** = εἰς τὸ κρισιμώτατον σημεῖον τῆς τύχης. (ἔκφρασις παροιμιακῆ ληφθεῖσα κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ξυραφίου, ἐπὶ τῆς λεπτοτάτης κορυφῆς τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἰσορροπεῖ, ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ. λέγεται καί: **ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς**.) ὡς φρῖσσω = διότι

με καταλαμβάνει φρίκη ἀπὸ τὰ λεγόμενά σου. **θάκος**=ἔδρα. **ὄρνιθο-**
σκόπος=τοῦ οἰωνοσκοπεῖον. **ἴνα**=ἔνθα. **λιμήν**=τόπος καταφυγῆς.
 οἰωνὸς καὶ κατοπτέρω **ὄρνις**=πιτῆρον, ὄρνειον. ἦν ἀντί ἐστι, ἐπειδὴ
 πρόκειται περὶ διηγήσεως, ὅτε καὶ συχνάκις ἀπαντᾷ τοῦτο. **ἀγνώ-**
στῶτος=δυσδιάγνωστος, δυσκατάληπτος. **κλάζω**=ἐκβάλλω κροαγμούς.
 οἴστριος (ὁ)=μανία. **βεβαρβαρωμένος**=ἀνερμημένος, ξενότροπος. ἡ
 σειρά τῶν λέξεων: **ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων κλάζοντα** (ἀντί κλα-
 ζόντων κατὰ τὸ ροσόμενον σχῆμα, ὡς ἐὰν δηλ. προηγεῖτο, ὄρνιθας)
κακῶ οἴστρω καὶ βεβαρβαρωμένω=ἀκούω φωνὰς ὄρνέων, τὰ ὅποια
 ἐξέβαλλον κροαγμὸς μετὰ μανίας ἀγροίας καὶ ἀνερμημένον. **σπάω**=
 σπαρατῶ. **φονός**=φονικός. (ὄϊς. φεν. τοῦ ἀχορήστου φένω). **χηλή** (ἡ)
 =ὄνυξ. ἐν **χηλαῖς** (προσδιορ. ὄρνιθων). γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἔργον (ὡς
 τυφλός). **ῥοῖβδος** (ὁ) (συγγεν. πρὸς τὸ ῥοῖζος)=ὁ ὀρμητικὸς ἴχος,
 ὁ προκαλούμενος ἐκ τῆς βιαίας κινήσεως τῶν πτερῶν τῶν ὄρνέων. **οὐκ**
ἄσημος (σχῆμα λιτότητος) πολὺ σαφές. **δείσας ἦμι**. δέδοικα. **γεύ-**
μαι=ἀποπειρώμαι, δοκιμάζω. **ἔμπυρα**=ἡ διὰ πύρος θυσία. **πάμφλε-**
κτιος (τὸ πᾶς ἐν συνθέσει παρὰ τοῖς τραγικοῖς δηλοῖ μεγάλην ποσό-
 τητα ἢ μέγαν βαθμὸν)=ὀλόγηρα φλέγων. **Ἡφαιστὸς μετων.** ἀντί πῦρ.
σποδός (ἡ)=τέφρα. **κηκίς-ίδος**=λιπαρὰ οὐσία ἐξερχομένη ἐκ καιομέ-
 νων σωματίων. ὄημι. **κηκίω**=ἐκρέω, ἀναβλόζω. **μυδάω**=διαλύομαι,
 καθ' ὑπαλλαγὴν ἀρομύζει εἰς τὸ **μηρίων** δηλ. **μυδόντων μηρίων**=
 ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μηρίων. **μηρία** δὲ ἦσαν τὰ ὀστέα τῶν μηρῶν
 μετὰ μέγαν ἢ μικροῦ μέροςος τῶν σαρκῶν αὐτῶν (περιεβάλλοντο δὲ
 ταῦτα καὶ ὑπὸ διπλοῦ λίπους) **τύφω**=καπνίζω. **ἀναπτύω**=πετῶ
 μόρια (ἐκ τοῦ λίπους). **μετάρσιοι** (μεταίρω) κατηγορ.=μετεωρίζο-
 μαι (ὑπὸ τῆς θερμότητος βέβαια). **καταρρνεῖς** ὑπαλλαγὴ ἀντί κα-
 ταρρνεΐσης πιμελῆς. **ἔκκειμαι**=κεῖμαι ἔξω, εἶδω: ἀπογυμνοῦμαι. ἡ
 σειρά τῶν λέξεων: **καὶ μηροὶ ἐξέκειντο καταρρνεῖς** (ἀντί καταρ-
 ρνεΐσης) **καλυπτῆς πιμελῆς**=καὶ τὰ ὀστέα τῶν μηρῶν ἀπεγυμνοῦντο
 (ἦσαν γυμνά), **καταρρνεσάσης τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ πιμελῆς**. **φθί-**
νοντα (μετ. κατηγορημ.) **μαντεύματα ἀσημων ὄρνιθων**=ὅτι αἱ μαν-
 τεῖαι ἐχάνοντο ἔνεκα τῶν ἀσφῶν θυσίων. ὁ στίχος δὲ οὗτος 1013
 εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς προηγουμένης λέξ.: **τοιαῦτα**. **ἡγεμῶν**=ὀδηγός
 (ὁ ὀδηγῶν αὐτὸν παῖς). **ἐκ σῆς φρενός** (ἀναγκ. αἴτ.)=ἐξ αἰτίας τῆς

ιδιότης σου ἰσχυρογνωμοσύνης. παντελείς=ὄλαι ἐν γένει. ἀνήκει καὶ εἰς τὸ ἐσχάται (=στρογγύλαι ἐπὶ τῆς γῆς ἐστίαί), καὶ εἰς τὸ βωμοί. πλήρεις βορᾶς τοῦ πεπιτώτος δυσμόρου γόνου Οἰδίπου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν=εἶναι γεμᾶται ἀπὸ ἐσπαραγμένα μέλη τοῦ ἀποθανόντος ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Οἰδίπου ὑπὸ ὀρνέων καὶ κυνῶν. ὥστε τό: ὑπ' οἰωνῶν κλπ εἶναι ποιητ. αἰτ. τοῦ βορᾶς. κᾶτα χρόν. μὲν προσδιορ., ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχει αἰτιολ. ἐννοίαν=καὶ διὰ τοῦτο. λιτή θυστάς=ἡ διὰ θυσιῶν γενομένη παράκλησις. ἀπορροιβδέω-ῶ=ἀφίνω, ἐκβάλλω. εὐσημος=σαφής, εὐδηλος. βεβρωτες λίπος αἵματος ἀνδροφθόρου=ἐπειδὴ ἔχουσι φάγει λιπαρὸν αἷμα ἀνδρὸς φθαρέντος. ἐπεὶ δ' ἀμάρτη (παραλείπεται, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ ἀν)=ὁσάκις δὲ ἤθελεν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα. ἀνολβος=ἄθλιος, κακόμοιρος (ἐπὶ διανοητικῇ ἔποψιν)=μωρός, ἀπερίσκεπτος. ἀκέομαι-οῦμαι=θεραπεύω, διορθώνω (ἐνν. ἀντικεῖμι. αὐτὸ τὸ κακόν). ἀκίνητος=ἀμετάπειστος, ἀκαμπτος. αὐθαδία (αὐτὸς-ἤδομαι)=αὐθαδία, ἰσχυρογνωμοσύνη. σκαϊότητ' ὀφλισκάνει=αἰτίαν σκαϊότητος ὀφλισκάνει=θεωρεῖται ἀνόητος. (παρόμ. φράσεις: κακίαν, δειλίαν, μωρίαν, ὀφλισκάνω). εἶκω τινὶ=ἐποχωρῶ εἰς τινα. (δηλ. ἄφησε νὰ λάβῃ ὄ,τι τοῦ ἀνήκει). κεντῶ=πλήττω. ἀλήη=ἐνδείξις ἀνδρείας. ἐπικτείνω=φονεύω διὰ δευτέραν φοράν. εὖ φρονῶ τινὶ=σκέπτομαι πρὸς τὸ συμφέρον τινός. κέρδος=κερδαλέα, ἐπωφελῆ.

Πραγματ. Τὸ ε' ἐπεισόδιον περιέχει περιπέτειαν. ποῦ βλέπομεν αὐτήν; Τειρεσίας, ἦτο περιφημὸς μάντις τῆς ἀρχαιότητος, Θηβαῖος τὴν καταγωγήν καὶ τυφλὸς ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας του, διότι ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλήν τῶν θεῶν. Ὁ Ζεὺς ὁμως ἀντὶ τῆς τυφλώσεώς του ἔδωκε τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς καὶ τὴν ιδιότητα νὰ ἐννοῇ τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα, ἔτι δὲ τῷ ἔχαρισε τὴν μακροβιότητα ἐπὶ ἑπτὰ ἢ ἐννέα γενεάς. ὀρνιθοσκόπον πολλὰ εἶδη μαντικῆς ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐκ τούτων ἡ οἰωνοσκοπία ἢ ὀρνεοσκοπία συνίστατο εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς πτήσεως ἢ τοῦ λαλήματος καὶ τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν. Οἱ ὀρνιθοσκόποι ἢ οἰωνοσκόποι ἐκάθηον πρὸς παρατήρησιν εἰς τὸ οἰωνιστήριον ἢ ὀρνιθοσκοπεῖον,

δπερ ἐλέγετο καὶ θῶκος ἢ θᾶκος ὀρθοσκοπός, καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λευκὰ ἱμάτια καὶ ἔφερον στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πίνακας εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέγραφον τὰς παρατηρήσεις των. Τὸ οἰωνοσκοπεῖον τοῦ Τειρεσίου ἐδεικνύετο καὶ μ.Χ., ὡς ἀναγράφει ὁ Πανσανίας (Πανσ. 9,16,1). Ἐμπτυρομαντεία δὲ ἦτο ἡ παρατήρησις ἐκείνη, καθ' ἣν παρατήρουν, πῶς ἤραπτε τὸ πῦρ, ὁποῖον εἶδους φλόγα εἶχεν, ἂν περιεκύκλωνε τὸ θῦμα κλπ. βωμοῖσι παμφλέκτοισιν, Ἡφαιστος οὐκ ἔλαμπε. Μολονότι πανταχόθεν ἐφλέγοντο τὰ θύματα, ὁμως δὲν ἐκαίοντο. τοῦτο ἦτο δεῖγμα, ὅτι δὲν ἦτο ἡ θυσία εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν θεῶν. χολαὶ διεσπείροντο ἢ χολή ἦτο μέρος τῶν σπλάγχων, ὅτε δὲ ἡ θυσία ἦτο καλή, ἢ χολή ἔλυωνε σιγά, σιγὰ καὶ δὲν διεροηγνύετο, ὅπως ἐδῶ. καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρονός κλπ. ἀφ' οὗ αἱ φωναὶ τῶν ὀρνέων καὶ τὰ τῆς θυσίας ἦσαν ἀκατάληπτα εἰς τὸν μάντιν, ἀντελήφθη πλέον οὗτος, ὅτι τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὰς ἀθαιρέτους ἐκείνας ἐνεργείας τοῦ Κρέοντος.

β'. στ. 1033—1063.

Λεξιλόγ. ὥστε=ὡς. ἀνδρὸς τοῦδε=ἐμοῦ. σκοποῦ=στόχου. κοῦδὲ ἀπρακτός εἰμι μαντικῆς ὑμῖν=καὶ δὲν ἔμεινα ἀνεπιβούλευτος, ἀκακοποίητος ἀπὸ τῆν μαντικῆν τέχνην σας. τῶν=ῶν (δηλ. τῶν μάντεων). ὑπαί=ὑπό. γένος=σωματεῖον, σύλλογος. ἔξαμπολάομαι-ῶμαι=πωλοῦμαι ὡς ἐμπόρευμα. ἐμφορτίζομαι=φορτώνομαι (ὡς ἐμπόρευμα). ἐμπολάω-ῶ=ἐμπορεύομαι. τάφῳ δ' οὐχὶ κρύψετε...=ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει δὲν θὰ ἐνταφιάσητε. τρέω=φοβοῦμαι. οὐδ' ὡς μίσμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ παρήσω θάπτειν κείνον=οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν ἐκεῖνον τρέσας τὸ μίσμα τοῦτο=οὔτε καὶ ὑπάρχει φόβος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, μήπως ἐγὼ, φοβηθεὶς τὸ μίσμα τοῦτο, ἐπιτρέψω γὰ θάπτων ἐκεῖνον. πίπτουσι δ' αἰσχρὰ πτώματα=ὑφίστανται δὲ ἐπονειδίστους πτώσεις χοὶ πολλὰ δεινοὶ=καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτήδειοι.

φράζομαι=σκέπτομαι. χρήμα=πρᾶγμα. ποῖον τοῦτο... σύμπτωξις τῶν δύο προτάσεων: ποῖόν ἐστι τοῦτο τὸ πάγκοινον, δ λέγεις; εὐβουλία=σύνεσις, ὀρθή σκέψις. μὴ φρονεῖν=ἢ ἀφροσύνη, ἢ ἀσυ-

νεσία. τῆς νόσου=τοῦ μὴ φρονεῖν. ἀντιλέγω κακῶς=ἀντικακολογῶ. θεσπίζω=μαντεύω. τὸ δ' ἐκ τυράννων=τὸ δὲ καταγόμενον ἐκ τυράννων, οἱ τύραννοι. ταγὸς=ἡγεμόν, ἄρχων. ἡ σύνταξις: ἄρ' οἴσθα λέγων ταγὸς ὄντας ἃ ἂν λέγῃς; ἄρα γε γνωρίζεις, ὅτι λέγεις πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἡγεμόνες σου, ὅσαδήποτε λέγεις; ὄρσεις=θὰ μὲ ἀναγκάσης. τὰκίνητα διὰ φρενῶν=τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀπόρητα. κίνει=λέγε τα. μόνον δὲ μὴ λέγων=ἄρκεῖ μόνον νὰ μὴ λέγῃς. ἐπὶ κέρδεσι=πρὸς κερδοσκοπίαν. οὕτω (δηλ. ἐπὶ κέρδεσι) γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ (λέγειν) τὸ σὸν μέρος; ἔτσι λοιπὸν τώρα πλέον πρὸς κερδοσκοπίαν φαίνομαι, ὅτι ὁμιλῶ κατὰ τὴν ἰδικήν σου γνώμην; ὡς μὴ ἔμπολήσω τὴν ἐμὴν φρένα=ὅτι δὲν θὰ μεταβάλῃς τὰς σκέψεις μου, πωλῶν αὐτὰς εἰς τοὺς συνενόχους (συνεργούς) σου.

Πραγματ. κούδὲ μαντικῆς ἄπρακτός εἰμι. οἱ ἀρχαῖοι, ὡς διαφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς μάντις ἐθεώρουν κατηλενομένους ἐνίστε τὸ ἐπάγγελμά των πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ χρηματισμὸν (πρὸβλ. καὶ Οἰδίποδος τυράννου στιχ. 387, ἐνθα ὁ Οἰδίποδος ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσίαν «δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μόνον δέδορκε...»). ἤλεκτρον εἶναι ἢ φρυσικὸν ἢ ἐπίτηδες γινόμενον τεχνικῶς κρᾶμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποσοστὸν 3)4 ἐκ τοῦ α'. καὶ 1)4 ἐκ τοῦ δευτέρου. Συνελέγετο πολὺ παρὰ τὰς Σέρδεις καὶ ἐξ Ἰνδιῶν, αἱ ὅποια κατέβαλλον εἰς τὸν Δαρειὸν ὡς φόρον 360 τάλαντα πηγήματος (κόπωσης) χρυσοῦ. Διὸς αἰετοὶ ὁ αἰετός, ὡς ἰπτάμενος εἰς τὰ ἕψη καὶ τὸν Ὀλυμπον, ἐθεορεῖτο ἱερόν τοῦ Διὸς πτηνόν. εἰς Διὸς θρόνους. ὁ Κρέων ἐξ ὀργῆς παραφέρεται εἰς σημεῖον νὰ ἀσεβήσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Δία καὶ τοῦτο ἐννοήσας προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του διὰ τῶν λεγομένων του ἐν στιχ. 1044.

γ'. στ. 1064—1090.

Λεξιλογ. Κάτισθι ὁ Τειρεσίας ὁμιλεῖ, χρησιμοποιοῦν τὴν αὐτὴν λέξιν τοῦ Κρέοντος, ἴσθι, πρὸς ἔμφασιν. τροχούς=τροχιάς, δρόμοις. ἀμιλλητήρας ἀμιλλωμένους εἰς τὴν ταχύτητα πρὸς ἀλλήλας· εἶναι ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντὶ ἡμέρας, λέγονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ δρόμοι τοῦ ἡλίου,

αἱ ἡμέραι, φαίνονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ταχύτητα. **τελῶν** (μέλλ. χρόνου)=διανόσων. **σπλάγγνον**=τέκνον. **νέκυν νεκρῶν τὸν Αἴμονα** ἀντὶ τοῦ Πολυνείκουσ καὶ τῆς Ἀντιγόνης. ἡ σύνταξις: ἐν οἷσι (τροχοῖς...) αὐτοὺς ἀντιδούσ ἔση=ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡμερῶν θὰ ἔχῃς δώσει ὁ ἴδιος εἰς ἀντιπόδοσιν. **ἄμοιβὸν νεκρῶν**=εἰς ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. **ἀνθ' ὧν**=διότι. **τῶν ἄνω γενικὴ τοῦ διηρημένου βλου.** ἓνα τῶν ὄντων ἄνω (ἐπὶ τῆς γῆς) ἐννοεῖ τὴν Ἀντιγόνην. **ψυχὴν τ' ἀτίμως ἀναπτύσσοσιν τὸν προηγουμ.** στίχον (διὰ τοῦ ψυχὴν εἰνοεῖ τὴν ζωὴν). **ἀτίμως**=ἄνευ τῶν ὀφειλομένων αὐτῇ τιμῶν. **κατοικίζω**=βάλλω νὰ κατοικήσῃ. **ἄμοιρος**=ἀμέτοχος, ἐστερημένος. **τῶν κάτωθεν θεῶν** (εἰς οὗσ ἀνήκει). ἡ γενικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐπιθέτου ἄμοιρος. **ἐνθάδε**=ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. ἡ ὅλη πρότασις: ἔχεισ δ' αὖ ἐνθάδ' (ἓνα ἄλλον) ἄμοιρον τῶν κάτωθεν θεῶν=κρατεῖσ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἓνα ἄλλον ἐστερημένον τῶν κάτω θεῶν, εἰς οὗσ ἀνήκει. **ἀκτέριστος**=ὁ μὴ μετασχὼν τῶν κτερισμάτων (τῶν προσηκουσῶν ἐπικηδείων τιμῶν). **ἀνόσιος**=μὴ τυχὼν τῶν ὀσίων. τὰ δύο τελευταῖα ἐπιθέτα. ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐπιθέτου ἄμοιρον. **μέτεσί τινί τινοσ**=μετέχει τίσ τινοσ, ἔχει τίσ δικαίωμα ἐπὶ τινοσ. **ῶν**=ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω (τιμῶν καὶ δικαιωμάτων). **ἐκ σοῦ βιάζονταί τάδε**=ὑπὸ σοῦ ἐξαναγκάζοντα νὰ βλέπωσιν αὐτὰ ἐδῶ (οἱ θεοί). κατ' ἄλλην ἐρμηνείαν. ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἀσθαίρατοι ἐνέργειαί σοῦ. **τούτων γεν.** αἰτ.=διὰ ταῦτα (ἐννοεῖ τὸ ἄταφον τοῦ Πολυνείκουσ καὶ τὴν ἐγκάθειρξιν τῆς Ἀντιγόνης). **λωβητῆρ-ἦροσ** (Θηλ. γεν.)=ἐξολοθρευτρία. **ὑστεροφθόροσ**=ἡ ὑστερον (μετὰ τὴν κακὴν πράξιν) βλάβη τοσῶ ἢ τιμοροῦσῶ. **λοχάω-ῶ**=ἐνεδρεύω καὶ φυλάττω. **καὶ θεῶν**=καὶ τῶν ἄνω θεῶν, διότι ὁ Κρέων ἡμαρτε καὶ εἰς τοὺσ ἄνω καὶ εἰς τοὺσ κάτω θεοὺσ καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν ἀμφοτέρων θὰ καταδιωχθῆ ὑπὸ τῶν Ἑρινῶν. **ληφθῆναι ἐν τοῖσιν αὐτοῖσ τοῖσδε κακοῖσ**=ᾧστε νὰ περιπλακῆσ εἰς τὰσ ἰδίασ με αὐτὰσ ἰδῶ τὰσ συμφοράσ. **ἀθρόω-ῶ**=παρατηρῶ. **καταργυρόω-ῶ**=ἀσημόνω, περικαλύπτω με ἄργυρον, ἐδῶ, δεκάζω διὰ χρημάτων, διαφθείρω. **τριβή**=παρέλευσισ. **ἀνδρῶν γυναικῶν** (ὑπαινίσσεται τοὺσ μετέπειτα=θρήνοσ τοῦ Κρέοντοσ καὶ τῆσ Εἰδυδίκησ) γεν. ὑποκειμ. τοῦ κοκκύματα. **κοκκύματα**=θρήνοι. **ἐχθραί** (κατηγοροῦμενον τροπικῶσ προσ-

διορίζον τὸ ῥῆμα) **συνταράσσονται**=περιπίπτουν εἰς ἐμφυλίους ἔριδας. **ῥῶν γεν. κτητ.** εἰς τὸ **σπαράγματα**=ἐσπαραγμένα μέλη (ὡς ἐδῶ τοῦ Πολυνείκου). **καθαγνίζω**=καθιερώνω, ἐκπληρῶ ὅσιον καθῆκον. (μετὰ τινος σαρκαστικῆς εἰρωνείας λέγει, ὅτι οἱ κύνες ἢ τὰ θηρία ἢ τὰ ὄρνεα ἐξεπλήρωσαν ἀντὶ ἀνθρώπων τὸ καθῆκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, θάψαντα τὰ ἐσπαραγμένα μέλη ἐντὸς τῆς κοιτίας των). **ἔστιοῦχος**=ἡ ἔχουσα ραοὺς καὶ βωμούς. **πόλις**=ἀκρόπολις. **τοξεύματα καρδίας γεν.** ἀντικειμ.=βέλη πλήττοντα τὴν καρδίαν σου. **θυμῶ**=ὅπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς μου. **βέβαια**=ἀσφαλῆ. **τὸ θάλπος**=τὴν φλόγα, τὴν καυστικότητα. **οὐχ ὑπεκδραμῆ** (ῥ. ὑπεκθέω)=δὲν θὰ διαφύγῃς. **ἀφῆ**=ἐκχύση. **τὸν νοῦν τῶν φρενῶν**=τὰς ἰδέας του.

δ'. στ. 1091—1114

Λεξιλογ. **δεινὰ θεοπίσας**=φοβερὰς μαντείας εἰπῶν. **ἐξ ὅτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα**=ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀντὶ μελαίνης περιβάλλομαι τὰς λευκὰς αὐτὰς τρίχας, μεταπίπτω ἐκ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. **λακεῖν ἀόρ. β'.** τοῦ λάσκω=λέγω. παρατηρητέα ἡ ἐξάρτησις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκ τοῦ ἰπιστάμεθα. **ἔγνωκα καὐτὸς** (ὅτι δηλ. οὐδέποτε ἄλλοτε ἐφρέσθη). **εἰκαθεῖν ἀπαρ. ἀόρ. β'.** τοῦ εἶκω=ὑποχωρῶ. **ἀντιστάντα** (ὑποθ. μετ.). **πατάξαι θυμὸν ἄτη**=να πλήξω τὴν ψυχὴν μου μὲ συμφορὰν. **ἐν δεινῶ πάρα** (πάρεστι)=ὑπάρχει κίνδυνος. **εὐβουλίας δεῖ**=παρίσταται ἀνάγκη ὀρθῆς σκέψεως (ὀρθοφροσύνης). **ἄνες**=ἄφησε ἐλευθέραν. **ἐπαινεῖς**=συμβουλεύεις. **παρεικαθεῖν**=τῷ προηγ. εἰκαθεῖν. **ῥῶν γ' ἀναξ ἔνν.** δοκεῖ μοι παρεικαθεῖν. **συντέμνω τοὺς κακόφρονας**=**συντέμνω τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς κακόφρονας**=συντόμως καταφθάνω τοὺς κακῶς φρονοῦντας. **θεῶν βλάβαι αἱ Ἑρινόες τῶν θεῶν.** **ποδώκης**=ταχύπους. **μόλις μὲν**=μετὰ δυσκολίας μὲν. (ἔνν. ἐξίσταμαι τῆς καρδίας=ἀφίσταμαι τῆς γνώμης, μεταβάλλω ἀπόφασιν). **τὸ δρᾶν**=εἰς τὸ νὰ πράττω, νὰ ἐνεργῶ. **ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον**=δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀντιμάχῃται τις ματαίως (ἀνευ ἐλπίδος ἐπιτυχίας) πρὸς τὴν (ἀδήριτον) ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. **δρᾶ** (προστακτ.)=πράττε. **μηδὲ τρέπε**=καὶ νὰ μὴν ἀναθέτῃς. (ἀντικ. ἔνν. δρᾶν). **στείχοιμ' ἄν**=εἴμι.

ὀπάων=ἀκόλουθος. ὀρμαῖσθε=ἐκκινήσατε ταχέως. ἐπόπιος τόπος=τόπος περίοπτος, καταφανής. ἢ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη=ἢ γνώμη μου ἔλαβε αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. αὐτός τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι=ὅπως ὁ ἴδιος περιέπλεξα τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος διὰ τῆς παρουσίας μου (αὐτοπροσώπως) θὰ ἐπιφέρω τὴν λύσιν αὐτῶν. τὸν βίον τελῶ=διάγω τὸν βίον. ἢ σύνταξις: δέδοικα γὰρ μὴ ἄριστον ἢ τελεῖν τὸν βίον σφάζοντα τοὺς καθεστῶτας νόμους=τοὺς παλαιότερον ὑφισταμένου νόμους (δηλ. τὸ φυσικὸν καὶ θεῖον δίκαιον). Τοιοῦτοτρόπος ἐν τέλει ὑφίσταται ὀλοκληρωτικὴν ἦταν ὁ Κρέων, παραδεχόμενος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μετ' αὐτοθυσίας ὑπερήσπισεν ἢ ἡρωῖς μας Ἀντιγόνη. Ὁ Κρέων εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν, μεταβαίνων ἐκεῖ, ὅπου ἐκεῖτο ἄταφον τὸ πτώμα τοῦ Πολυνεΐκου.

Στ. 1064—1114.

Πραγματ. τῶν ἄμιλλητῆρας τὸν ἥλιον ἐφαντάζοντο ἐπιβαίνοντα τεθρίππου ἄρματος. οὐχ' ὑπεκδραμῆ ἔννοεῖ, ὅτι τὰ σφάλματα τοῦ Κρέοντος εἶναι πλέον ἀθεράπευτα καὶ δὲν θὰ δυνῆθῃ ν' ἀποφύγῃ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα αὐτῶν. ἀξίνας διὰ νὰ κόψουν τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς τοῦ Πολυνεΐκου καὶ ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμιον τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. αὐτός τ' ἔδησα καὶ ἐκλύσομαι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀντιγόνην, τὴν ὁποῖαν ἔχει δεσμίαν ζωντανὴν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ εἰς τὸν Πολυνεΐκην, ὃν ἐκράτει ἄταφον, μὴ δυνάμενον νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήν. Παρατηρεῖται δὲ ἀσάφειά τις εἰς τὰς παραγγελλίας τοῦ Κρέοντος, ἧτις ἐξηγεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς σπουδῆς, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι καὶ ὁ ἴδιος πηγαίνει καὶ δύναται αὐτοπροσώπως νὰ δώσῃ καλυτέρας ὁδηγίας.

Πέμπτον στάσιμον

στ. 1115—1152.

Λεξιλόγ. στρ. α'. Πολυώνυμε ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Διώνυσον, διότι ἐλέγετο ὑπὸ διάφορα ὀνόματα Βάκχος, Ἰακχος, Διθύραμβος, Εὖιος κτλ. Καδμ. νόμφας=τῆς Σεμέλης. ἀγαλμα (ἀγάλλομαι)=χάρμα.

βαρυβρεμέτας (βαρὺς - βρέμω) = ὁ βαρέως βροντῶν. ἀμφέπω = προσ-
στατεύω. κλυτὸς = ἐνδοξός. μέδω = ἄρχω, κυβερνῶ. κόλποις = πεδιάεις.
πάγκοινοι = κοινοὶ εἰς ὄλους. (διότι πολλοὶ καὶ ξένοι συνέρροεν εἰς
Ἐλευσίνα κατὰ τὰς ἐορτάς). Δηῶ = ἡ Δημήτηρ. Βακχᾶν = τῶν Βακχῶν
(ἀκολούθῳ τοῦ Διονύσου). ναιετάω - ὠ = κατοικῶ. ἐπὶ σπορᾷ δρᾶ-
κοντος = παρὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος.
(ἔθηκε τὸ ὄλον, δράκοντος, ἀντὶ τὰ θέση τὸ μέρος, ὀδόντων). τά : παρ'
ὕγροϊς ῥεΐθροισι καὶ ἐπὶ σπορᾷ προσδιορίζουν τοπικῶς τό : Θήβαν
καὶ ὄχι τό : ναιετῶν.

ἀντιστρ. α'. ὑπὲρ διλόφον πέτρας = ὑπεράνω τοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον
ἔχει δύο κορυφάς (ἴδε ποιημ. παρατηρ.). στέρωψ-οπος στερ., ἐξ οὗ
ἀστραπή, καὶ ὄσι-ὄψις) = ἀστραράπιον, λαμπρός. λιγνὺς (ἦ) = πικρὸς
καπνός (τῶν δάδων), ἀναμειγμένος μετὰ φλογῶν. στείχω = βαδίζω.
Καρύκλαι - Βακχίδες - Κασταλίας - Νυσαίων (ἴδε ποιημ. παρα-
τηρήσ.) νᾶμα (ἢ νᾶος = ζέω) = πηγὴ. κισσῆρεις = κισσοτρόφοι, κισ-
σοφῦτοι. ὄχθαι = λόφοι, ἔξοχαί. ἀκία ἦτο ἡ Νύσα ἢ Εὐδοκίη, ἣτις ἦτο
παραθαλασσία. πέμπει = συνοδεύει (ἐνν. σὲ). ἄμβροτος = θεῖος, θεό-
πνευστος. εὐάζω = (λέγω εὐοί, εὐὰν) = ἔμνω. ἐπισκοποῦντα = ὅταν
ἐπισκέπτεσαι. ἀγνιά (ἦ) = (εὐρεία) ὁδός.

στο. β'. τὰν = ἦν (Θήβαν). ὑπερτάταν ἐπιρρημ. κατηγορ. = εἰς ὑπερ-
τατον βαθμῶν. σὺν κεραννία μητρὶ = μετὰ τῆς κεραννοπλήκτου μ.
Ἡ Σεμέλη, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου, ἐπλήρη διὰ κεραννοῦ
ὑπὸ τοῦ Διός, παρουσιάσθητος ἐνώπιόν της καὶ κατ' ἐπιθυμίαν της
ἐν ὄλῃ του τῆ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ κατεκλή, ἀποβαλοῦσα οὕτω προῶρος
τῶν Διόνυσου. Ὄς = ἐπειδὴ. ἔχεται = κατέχεται. νόσου = ἐνν. τὸ μί-
σμη τῆς πόλεως. μολεῖν (ἀντὶ προστ.) = ἐλθέ. καθαρσίω ποδὶ = με-
καθατήριον ἐρχομὸν, ὡς καθαρτής. σιονόεις = πολύστονος, πολυθύ-
σσος. πορθμὸν ἐνν. τὸν Εὐρύππον.

ἀντιστρ. β'. πύρηνους = πυρίπνοος, ὁ ἐκπνέων πῦρ. νυχίων = νυκτε-
ρινῶν. ἐπίσκοπος = ἔφορος, ρυθμιστής. παῖ Διὸς γένεθλον (ποιητ. ἔκ-
φρασις) = διογενής. προφάνηθι = ἐμπρός ἐμφανίσθητι. περίπολοι =
ἀκόλουθοι. Θυῖαι καὶ Θυιάδες = Βάκχαι. χορεύω = μέλω διὰ χορῶν.
τιμῶ διὰ τιμητικῶν χορῶν. ταμίαις = δεσπότης.

Πραγματ. Ὅτε ἀπῆλθεν ὁ Κρέων, ὁ χορὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἄδει, ἐπικαλούμενος τὸν πολιοῦχον τῶν Θηβῶν Βάκχον, ἵνα σώσῃ τὴν γενέθλιον πόλιν ἀπὸ τῶν κακῶν· ἐξυμνεῖ δὲ τὸν Διόνυσον καὶ διότι ἦτο πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ διότι οἱ τραγικοὶ ἠσμένιζον νὰ ἀναφέρωσι τοῦτον, ἐπειδὴ καὶ τὸ δράμα ἐκ τῶν Διονυσιακῶν εορτῶν προῆλθε καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐπαίξετο. **Καδμείας νύμφας** = τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. **κλυτὰν Ἴταλίαν** ἀναφέρει πρῶτον τὴν Ἴταλίαν ὡς τόπον λατρείας τοῦ Διονύσου, ὅπου πολλοὶ ἄμπελοι ἦσαν καὶ εἶναι. Ἀποκαλεῖ δὲ ἔνδοξον αὐτήν, διότι ἤκμαζε τότε ἢ κάτω Ἴταλία, ἢ καλουμένη μεγάλη Ἑλλάς, εἰς τὴν ὅποιαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀποικίσει πρὸ μικροῦ (τῷ 443 π.Χ.) τοὺς Θουρίους. **Ἐλευσινίας Δηοῦς**. Εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἢ Δημήτηρ, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐγίνοντο ταῦτα, ἐκαλεῖτο Δηώ. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἰακχος, ταυτιζόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν θεὸν Διόνυσον, ἐλατρεύετο κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, τοῦ ἀγάλματός του μεταφερομένου ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἐλευσῖνα. **Βακχᾶν** ἦσαν αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου. **ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος** ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος, τοῦ φύλακος τῆς Ἀρείας κρήνης. **διλόφου πέτρας**, δικόρυφον ὄρος λέγει τὸν Παρνασσόν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔχει δύο ὕψη-λοτάτας κορυφάς, τὴν Ἀνκώρειαν καὶ τὴν Ὑάμπειαν. **Κωρύκται νύμφαι** ἦσαν αἱ νύμφαι τοῦ Κωρύνκιον ἄντρον εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ· ἦτο δὲ τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἱερὸν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐστάλαζε καθαρὸν καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. **Βακχίδες** ἦσαν γυναῖκες τῆς Φωκίδος, Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, αἵτινες κατὰ πᾶν δεῦτερον ἔτος κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ἐτέλουν ἐν καιρῷ νυκτὸς θρησκευτικὰς τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος, ἐπεκράτει δὲ ἡ πίστις, ὅτι εἰς τὰς τελετὰς αὐτὰς ἦτο παρὼν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας** εἶναι ἡ περιφήμος πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ, ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν. **Νυσαίων ὀρέων** πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μέχρις Ἰνδιῶν, ἔφερον τὸ ὄνομα Νῦσα, εἰς ὅλας δὲ αὐτὰς ἐλατρεύετο ὁ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Νύσης τῆς Εὐβοϊκῆς, ἢ ὅποια ἦτο πολυστάφυλος. **μισσηῆρες** ὁ μισσὸς ἦτο τὸ ἱερὸν φυτὸν τοῦ Διονύσου. **ματρὶ**

ἐννοεῖ τὴν Σεμέλην, ἣτις ἐθεωρεῖτο κεραυνία=κεραυνόπληκτος, μολονότι δὲν ἐπλήγη αὐτή, ἀλλ' ἀπέβαλε προῶτως τὸν Διόνυσον, φοβηθεῖσα τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κεραυνούς, οἵτινες ἐρρίφθησαν περὶ αὐτῆς. Ἰακχον τὸ ὄνομα τοῦ Διονύσου ἦτο ἐν χρῆσει κατὰ τὰς μυστικὰς τοῦ θεοῦ τελετάς.

Ἐξοδος στ. 1155—1182

α'. στ. 1155—1182

Λεξιλογ. δόμων ἀνῆκει καὶ εἰς τὸ Κάδμου, ἦσαν δὲ οἱ Θηβαῖοι πόροικοι, διότι κατόικον πλησίον τῆς ἀκροπόλεως Καδμείας, τὴν ὅποιαν κατόικει ὁ κτίσας Κάδμος, ὠχύρωσε δὲ αὐτὴν ὁ Ἀμφίων. **σιάνια**=ἐφ' ὅσον ἐπῆρξε. **αἰνέω-ῶ**=ἐπαινῶ, μακαρίζω. **μέμφομαι**=κατακαίρω, φέγω. ἢ σύνταξις: οὐκ' ἔστ' ἀνθρώπου βίος τοιοῦτος, ὅποιον **σιάνια** οὐτ' αἰνέσαιμ' ἂν οὔτε μειψαίμην ποτέ. βίον ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ὅποιον. **τύχη δροθοῖ**—**καταρρέπει**, **εὐτυχοῦντα**—**δυστυχοῦντα**. **σχῆμα χιαστῶν**. **δροθῶ-ῶ**=ἀπορθῶνω. **καταρρέπω**=καταρορημίζω. **τῶν καθεστῶτων**=τοῦ πεποιημένου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. **γὰρ** ἐνῶ ὠμίλησε γενικῶς προηγουμένως, ἤδη εἰδικεύει διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κρέοντος: διὸ ἐρημευτέον τὸ **γὰρ**=ἐπὶ παραδείγματι. ὡς **ἐμοί** (ἐνν. ἐδόκει)=κατὰ τὴν γνώμην μου. **παντελῆ**=γενικῶς ὅλην. **εὐθύνω**=διοικῶ, κυβερνῶ. **θάλλω**=ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχής. **τέκνων** ἐνν. τὸν Αἴψωνα, οἷοτι ὁ Μεγαρεὺς εἶχε θουσιασθῆ πρό πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἡ δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ εὐτυχία τοῦ Κρέοντος. **ἀφείται**=ἔχρον ἐξαφανισθῆ (ἢ βραχυλογία καὶ ὁ παραλείμενος δηλοῦσι τὸ ἀπότομον καὶ τετελεσμένον τῆς καταστροφῆς). **ὅταν προδώσι**=ὅταν ἀφήσουν νὰ χαθοῦν. **τίθημι**=θεωρῶ, νομίζω. **ἔμψυχον νεκρὸν σχῆμα**=βασιλικὸν ἀξίωμα. **τὸ χαίρειν**=ἡ χαρὰ, ἡ ἡδονή. **τάλλα** δηλ. τὸν πλοῦτον, τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν κ.τ.λ. **σκιας καπνοῦ γεν. καταγορηματικῆ** (τοῦ τιμήματος)=ἀντὶ ἐνός τίποτε. πρὸς τὴν ἡδονὴν

=ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χαράν. Βλέπομεν ὅτι ὁ ἄγγελος καθ' ὅμοιον τρόπον, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ (ἀπὸ τοῦ στίχ. 223 καὶ 388 καὶ ἐξῆς), ὁμιλεῖ διὰ γνωμολογιῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ὡς ὁπαδὸς τῶν ἡδονικῶν φιλοσόφων, μὴ ὁμιλῶν περὶ τοῦ κυρίου θέματος, χάριν τοῦ ὁποῖου ἦλθεν, ἀλλ' ἀπλῶς νύξιν περὶ αὐτοῦ ποιοῦμενος. **ἄχθος**=λέξη, συμφορὰ. ἡ σειρά τῶν λέξεων: **τί δ' αὖ ἐστι τοῦτο τὸ ἄχθος βασιλέων** (περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας), **ὃ ἦκεις φέρων; τεθνῶσι** μονολεκτικῶς καὶ ἀποτόμως λέγει τὸ πρᾶγμα παρὰ τὴν προηγουμένην ἀπεραντολογίαν του, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ ἐν στίχ. 402 παρὰ τὴν ἀφόρητον προηγουμένως μακρολογίαν του εἶπεν ἀποτόμως: **αὕτη τὸν ἀνδρα ἔθαπτε πάντ' ἐπίστασαι. καὶ τίς φονεύει;** ὁ χορὸς κάμνει αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν, διότι ἐκ τῆς λέξεως θανεῖν σχηματίζει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρόκειται περὶ φόνου. **ὁ κείμενος**=ὁ φονευθεὶς. **αἰμάσσομαι**=χίνω τὸ αἷμά μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ**=ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἰδικό του χέρι. **φόνου γεν. αἰτίας** (ἐν τῆς Ἀντιγόνης). **τοῦπος**=τὸ μάντευμα. **ὡς ἄρ' ὄρθον ἤνυσας**=πόσον λοιπὸν ἀληθῆς ἐξέφερες τὸ μάντευμά σου. **ἐχόντων τῶνδε**=τούτων οὕτως ἐχόντων (ὅπως τὰ ἐξέθηκα.) **πάρα**=πάρεστι=εἶναι δυνατόν. **βουλεύειν**=νὰ γίνῃ σκέψις καὶ περὶ τοῦ ἄλλου καθήκοντός σου (νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀναγγείλῃς καὶ εἰς τὴν Εὐρυδίκην). **δάμαρ-τος**=(ἐκ τοῦ δαμάω=δαμάζω)=σύζυγος. **ὁμοῦ**=πλησίον. **ἦτοι κλύουσα παιδὸς**=ἦ διότι ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ τέκνου της. **τύχη**=τυχαίως.

Πραγματ. Κάδμου πάροιχοι... ὁ Κάδμος, ὡς εἶπομεν, ἦτο ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν. Ὁ ἄγγελος ἐν ἀοχῇ ἀπευθύνει μετὰ τινας μεγαλοπρεπείας ἐπίσημον τρόπον τινὰ χαιρετισμὸν πρὸς τὸν χορὸν, θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς εἰδήσεως, ἣν φέρει πρὸς ἀνακοίνωσιν. **Ἀμφίονος.** Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, συζύγου τοῦ Λόκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, οὗτος δὲ ἦτο ὁ πρῶτος πραγματικὸς οἰκιστὴς τῶν Θηβῶν. **τύχη γὰρ ὄρθοι...** ὁ φύλαξ, ὡς βλέπομεν, ὁμιλεῖ ὡς πιστὸς ὁπαδὸς τῆς ἰδέας περὶ τῆς ἀστάτου τύχης εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἡδονικῶν δογμάτων τῆς Κρηναϊκῆς σχολῆς. **Εὐρυδίκην.** Αὕτη ἐρχεται ἐκ τῆς μέσης πύλης τοῦ ἀνακτόρου, ἀκολουθουμένη ἐπὶ δύο θεραπα-

νίδων, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τοῦ: **Αἷμων ὄλωλεν**, κατελήφθη ὑπὸ λιποθυμίας, συνελθοῦσα δὲ ἐξῆλθε ἐν στίχ. 1180.

β' στ. 1183-1243.

Λεξιλογ. ἐπαισθάνομαι **τινος**=ἀκούω τι. **ἵνα ἱκοίμην προσήγορος εὐγμάτων**=ἵνα προσελθοῦσα ἀπευθύνω εὐχάς. **εὐγμάτων καὶ Παλλάδος**=γεν ἀντικειμ. ἐκ τοῦ προσήγορος. **ἀνασπαστοῦ προλήπτ.** κατηγορ.=ὥστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι=ὥστε νὰ ἀνοιχθῆ. **χαλῶ**=χαλαρόνω, λῶ. **ὑπτιος** (ἐκ τῆς ὑπὸ)=ὁ πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνων, ἀντίθετον εἶναι τό, **πρηγής.** **δείσασα** (ῶ. δέδοικα). **πρὸς δμωαῖσι**=εἰς τὰς χεῖρας (τὰς ἀγκάλας) τῶν θεραπεινίδων της. **ἀποπλήσσομαι**=λιποθυμῶ. **ὄστις ἦν . . . πλαγ.** ἐρωτ. πρὸτ. οὐκ ἄπειρος σχ. λιτότητος. **παρῶν**=αὐτόπτης μάρτυς ὢν. **ἐρῶ κοῦδὲν παρήσω**=θετικῶς καὶ ἀρηνητικῶς ἐξεφράσθη ἢ αὐτῇ ἔννοια. **μαλθάσσω**=παραμθοῦμαι, παρηγορῶ. **ποδαγὸς**=ὀδηγός. **πόσις**=σύζυγος. **νηλεὲς** (νη-ἔλεος)=μὴ τυχὸν οἴκτου (καθόσον οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ θάψῃ αὐτό). **αἰτῶ**=παρακαλῶ. **ἐνοδία θεὸς**=ἡ Ἐκάτη. **εὐμενεῖς ἐπίρ.** κατηγ.=εὐμενῶς(ἐξευμενισθέντες). **ὀργὰς κατασχεθεῖν**=νὰ κατάσχωσι, νὰ πάσσωσι τὴν ὀργὴν των (ἦν εἶχον, διότι κατείχετο ἄταφος ἔτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πολυνεῖκος). **νεοσπὰς θαλλὸς**=νεωστὶ ἀποκοπεῖς θαλλὸς (κλάδος ἐλαίας). **ὁ δὴ**=ὅ,τι βεβαίως ἐκ τοῦ πτώματος (τοῦ Πολυνεῖκος). **συγκαταίθω**=καίω ὅλα ὁμοῦ τὰ τεμάχια. **ὀρθόκρανον**=ὕψηλόν. **οἰκειὰς χθονὸς** (γενική τῆς ὕλης) ἐκ τῆς πατρώας, γενεθλίον γῆς. **νυμφεῖον** (κατ' εὐφημ.)=νεκρικὸν θάλαμον. **εἰσβαίνω**=πηγαίνω διὰ νὰ εἰσέλθω. **ὀρθίων κωκυμάτων**=ὄξυφώνων θρηγῶν. **ἀμφὶ ἀκτέριστον πασιδάα**=εἰς τὸν ἐστερημένον τῶν νενομισμένων νεκρικῶν τιμῶν νυμφικὸν θάλαμον. **τῷ δὲ**=περὶ τὰ ὄντα δὲ τούτου. **περιβαίνει ἄσημα βοῆς**=πλήττει δυσδιάγνωστος φωνή. **μᾶλλον ἄσσον**=ἔτι πλησιέστερον, τὸ μᾶλλον πλεονάζει. **ἵησι**=ἐκβάλει. **δυσθρήνητον ἔπος**=λίαν θρηνώδη φωνήν. **σαίνω**=μαλακῶς πλήττω. **ἴτ' ἄσσον ὠκείς** (πλεονασμ. διὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σπουδὴν). **ἄρμον χώματος**=ἄνοιγμα τοῦ τάφου. **λιθοσπαδῆ**=γενόμενον δι' ἀποσπάσεως λίθου. **στόμιον**=εἴσοδος. ἢ πλοκὴ τῶν λέξ. **ἀθρήσατε**

(ἀθρέω-ω), δύντες ἀρόν λιθοσπαδῆ χώματος, πρὸς αὐτὸ στόμιον=παρατηρήσατε, ἀφ' οὗ (χωθῆτε) διεισδύσητε εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου, τὸ σχηματισθὲν ἐξ ἀποσπάσεως λίθου (καὶ προχωρήσητε) ἀκριβῶς ἕως εἰς αὐτὸ τὸ στόμιον. εἰ τὸν Αἷμονος... βραχυλογία ἀντί: εἰ αὐτὸς εἶναι ὁ φθόγγος (ἢ φωνή) τοῦ Αἷμονος, τὸν ὁποῖον ἀκούω. κλέπτομαι=ἀπατῶμαι. ἄθυμος=ἦτο χωρὶς καρδιά, εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. ἐν λιοισθίῳ τυμβεύματι=εἰς τὸ ἐνδότετον μέρος τοῦ θολωτοῦ τάφου. βρόχος μιτώδης=βρόχος (θηλειὰ) ἀπὸ μίτους (κλωστές, λωρία). σινδῶν=λινοῦν ὕφασμα. καθημέμενη (καθάπτομαι)=κρεμασμένη. τὸν δὲ (Αἷμονα) προσκείμενον ἀμφὶ μέσση περιπετῆ=να ἔχη ἐναγκαλισθῆ αὐτὴν ἐκ τοῦ μέσου. εὐνής=τῆς μνηστῆς. ἀποιμῶζω=θηρῶ μεγαλοφώνως. φθοράν=ἀπώλειαν. τῆς κάτω=ἡ ὁποία τώρα πλέον ἦτο κάτω εἰς τὸν Ἄδην. στυγγὸν=ἀπαισιῶς. δύσιηγον λέχος=τὸν δυστυχῆ (κακότυχον) γάμον. ἐν τῷ (τίνι) ξυμφορᾶς (γεν. διαίρει) διεφθάρης;=εἰς ποῖον βαθμὸν τυφλώσεως ἔχασες τὸν νοῦν σου; ὄσσοισι=ὀφθαλμοῖς. ἰκέσιος λίσσομαι=θερμοπαρακαλῶ. παπταίνω=προσβλέπω. διπλοῦς κνώδοντας=τοὺς δύο ἐκατέρωθεν τοῦ ξίφους κατὰ τὸ τέλος τῆς λαβῆς προέχοντας σιδηροῦς ὀδόντας, ἐδῶ σημαίνει: τὸ ἀμφίστομον ξίφος. φυγαΐσιν=πρὸς φυγὴν. ἀμπλακίσκω=ἀποτυγχάνω. αὐτῷ χολωθεῖς=ὀργισθεῖς καθ' ἑαυτοῦ (διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνόσιον πράξιν κατὰ τοῦ πατρός του). ὥσπερ εἶχε δηλ. ἀνευ ἄλλης προπαρασκευῆς καὶ παρελεύσεως χρόνου. ἐπενιαθεῖς=ἀνατείνας τὴν χεῖρα καθ' ἑαυτοῦ. ἤρρισε=ᾤθησε, ἐνέπηξε. μέσσον (κατηγορ. τοῦ) ἔγχος=μέχρι τοῦ μέσου τοῦ ξίφους. ὑγρὸν=χαλαρόν, ἄτονον. ἐτ' ἔμφρων=ἔχων ἀκόμη τὰς αἰσθήσεις του. φυσῖω=φυσῶ ἰσχυρῶς, ἀναπνέω δυνατὰ. ξεῖαν=ὀρητικὴν. φοινίου σταλάγματος=φονικοῦ αἵματος. τὰ νυμφικὰ τέλη λαχῶν=τέλεσας τὴν γαμήλιον τελετὴν. δειλαιοσ=ὁ δυστυχῆς. τὴν ἀβουλίαν (κατὰ πρόληψιν).

Πραγματ. Παλλάδος θεᾶς. Καὶ ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀναφέρει τὴν Παλλάδα Ἀθηναίαν, ἵνα περιποιηθῆ τοὺς Ἀθηναίους, πρὸ τῶν ὁποίων παίζεται τὸ δράμα. κλειῖθρα-ἀνασπαστοῦ κλειῖθρα εἶναι οἱ δύο μοχλοὶ ἔσωθεν τῆς θύρας, εἷς ἐξ ἑρι-

στερεῶν καὶ εἰς ἐκ δεξιῶν, διὰ τὰ ἀνασπασθῆ δὲ (τὰ ἀνοιχθῆ) ἢ θύρα, ἔπρεπε τὰ ἀποσπασθῶν οἱ μοχλοί. οὐκ ἄπειρος (τί ἐννοεῖ διὰ τοῦτον); Ἐνοδία θεός. Ἡ Ἐκάτη διέτριβεν εἰς εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰς τριόδους καὶ τοὺς τάφους, διὸ καὶ Ἐνοδία, Τριοδίτις, Τρυβιδία ἐπεκαλεῖτο κ.λ. οἰκείας χθονὸς ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντός Ἕλληνας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι τὰ ποθῆ τὰ ταφῆ ἐν τῇ γενεθλίῳ γῆ, καὶ μόνον οἱ ἐχθροὶ τῆς πατρίδος ἄταφοὶ ἐρρίπτοντο μακρὰν τῶν αὐτῆς ὁρίων. Θαπτόμενος ἤδη ὁ Πολυνείκης ἐν τῇ πατρῷα γῆ παύει τὰ εἶναι πλέον φηγὰς καὶ ἐχθρὸς αὐτῆς. λιθόστρωτον μὲ πέτραις καὶ ὄχι μὲ τάπητας κ.λ., ὅπως θὰ ἦτο ἐστρωμένος ὁ τυμφικὸς θάλαμος. ἔτι ἄσσον κ.τ.λ. Ὁ Κρέων προαισθανόμενος μέγα κακόν, ἀντιλαμβάνεται, ὅτι χάνει τὸ θάρος καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ ἀναθέτει εἰς τοὺς θεράποντας τὰ πλησιάσων εἰς τὸν τάφον. ἄρμον χόματος κ.τ.λ. οἱ τάφοι οὗτοι ἦσαν μὲν λιθόστρωτοι ἀλλ' εἶχον καλυφθῆ διὰ χόματος καὶ ὁμοίαν ἐξωθεν πρὸς γηλόφους. Τῶν τοιούτων τάφων ἡ θύρα ἀπεκλείετο διὰ λίθων, ἴσως μάλιστα οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐτάσσοντο τοιουτοτρόπως, ὥστε εἰς αὐτῶν ἀποσπώμενος ἀπετέλει τὸν ἄρμον, πᾶν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς. Τοιούτους τάφους γνωρίζομεν τοὺς Μυκηναϊκοὺς θολωτοὺς τάφους. σινδόνης σινδόνα ἐννοεῖ τὸ λινοῦν ὕφασμα, τὸ ὁποῖον σπνέστρεψε καὶ ἔκαμε βρόχον. Τὸ ὕφασμα δὲ τοῦτο ἐχρησιμοποιοῦν ἢ ὡς ζώνην ἢ ὡς κοψίδεμον (δηλ. κεφαλόδεσμον) ἢ ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, φθάνον ἐκατέρωθεν μέχρι τῶν ὤμων.

γ'. στ. 1244—1276.

Λεξιλογ. τί (κατηγορ. τοῦ τοῦτο) = πῶς. φρούδη = ἀπῆλθε. θαμβέω = εἶμαι ἐκπεληγμένος, εἶμαι ἐκθαμβος. βόσκομαι ἔλπ. = τρέφομαι μὲ ἐλπίδας. (ἡ Ἐδορδίχη ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης βασιλείου θύρας, χωρὶς τὰ εἶπη τι). ἄχη = λόπηρ, ἐδῶ συμφοράν. ὑπὸ στέγης ἔσω τὸ ἔσω πλεονάζει. προθήσειν = ἀλλ' ὅτι θὰ προβάλη, θὰ ἀναθήσει. ἢ σύνταξις: βόσκομαι δ' ἐλπίσιν κλύουσιν (αἰτιολ. μετ.) ἄχη τέκνον οὐκ ἀζιώσειν στένειν ἐς πόλιν, ἀλλὰ προθήσειν δμωαῖς (= εἰς τὰς θερααινίδας) στένειν (θηρηεῖν) οἰκεῖον πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. γνώμης = συνέσεως. γν. ἄπειρος = ἀνόητος. ἄμαρτάνειν = τὰ κά-

μνη ἄτοπὸν τι (ὁ μὲν ἄγγελος ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι δὲν θὰ παρεκτραπῆ θρηνοῦσα δημοσίᾳ, οἱ δὲ θεαταὶ ἐννοοῦσιν ἐπικείμενον ἀπονενοημένον διάβημα αὐτῆς). **ἐμοὶ δ' οὖν**—εἰς ἐμὲ ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει. **εἰσόμεισθα ὁ. οἶδα**) ἐτέθη ὀριστ. μελλ. ἀντὶ ὑποτακτ. εἰδῶμεν. **βαρὺ**—ἐπίφοβον, σοβαρὸν. **κατάσχετον**—κρυφῆν τινα πρόθεσιν. **κρυφῆ**—μὲ τὴν σιωπῆν της. **παραστείχω**—εἰσέρογομαι. **βάρος τῆς σιγῆς** (ἡ γεν. εἶναι ὑποκειμ.)—ἡ σιγὴ ἐνέχει σοβαρὸν τι (ὁ ἄγγελος ἀκολούθως εἰσέροχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα). **ἐφήκει**—ἦλθεν, εἶναι παρὼν. **ἐπίσημον μνημα**—φανερὸν σημεῖον. **εἰ θέμις εἰπεῖν** διὰ τούτων μετριάζει τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Κρόντος: «αὐτὸς ἁμαρτόν».

στο. α'. **δυσφρόνων φρενῶν** (ὀξύμωρον)—ἄφρονος νοῦ. **στερεὰ** (ἀντὶ στερεῶν εἰς τὸ φρενῶν)—ἰσχυρογνώμονος (νοῦ). **θανατόεντα**—θανατηφόρα. **ἐμφυλίου**—συγγενεῖς. **ἄνολβα ἐμῶν βουλευμάτων**—ἄνολβα (= ἄνευχῆ) ἰδικὰ μου βουλεύματα. **ξὺν νέῳ μόρῳ**—μὲ θάνατον καινοπραπῆ (διότι ἠὲτοκτόνησε καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ πατρὸς). **ἀπελύθης** ἐνν. τοῦ ζῆν. **τὴν δίκην**—τὸ δίκαιον. **τότε** ὅτε προεκήρυσσον τὸ κήρυγμα περὶ μὴ ταφῆς. **ἄρα**, ὡς βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. **μέγα βάρος**—μεγάλην συμφορὰν. **ἐνέπαισεν ἐμῷ κάρῳ**—παίσις ἐνέβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. ἢ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ.: θεὸς δ' ἄρα ἔχων με (κατέχων με ὅλως ἐν τῇ ἔξουσίᾳ του) ἔπαισε τότε μέγα βάρος ἐν ἐμῷ κάρῳ. **ἐνέσεισε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς**—μὲ ἐνέβαλε δὲ εἰς ἀγρία βουλεύματα. **λακπάτητον** (λάξ-πατῶ) προληπτ. κατηγ. = ἦν ἐλάκτισε διὰ τῶν ποδῶν του. **πόνοι δύσπονοι βροτῶν**—βάσανα τῶν ἀνθρώπων, ποδὸν γεμίζον πικρίας τὸν βίον των.

Πραγματ. οὐκ ἀξιῶσειν ἐς πόλιν στένειν ἐθεωρεῖτο ἄτοπον τὸ νὰ θρηνοῦν αἱ γυναῖκες δημοσίᾳ, ἦτο δὲ συνήθεια νὰ μοιρολογοῦν αὐταὶ μετὰ τῶν θεραπεινίδων τὸν ἐντὸς τῆς οἰκίας (πρβλ. Ἰλιάδ. X 430, 515). **Καὶ μὴν ὄδ' ἀναξ ἐφήκει** . . . εἰσέροχονται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ὁ Κρόων μετὰ τῶν ἀκολούθων του φέροντες τὸν νεκρὸν Αἰμόνα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει τὰς χεῖρας ὁ Κρόων. **ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς**, οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων τὴν αἰτίαν τῶν δυσβουλιῶν αὐτῶν συζητᾷς ἀπέδιδον εἰς τοὺς θεοὺς.

δ'. στ. 1277—1305.

Λεξιλογ. ἔχων τε καὶ κεκτημένος ἐνν. ἀντικ. κακά. φέρων=κρατῶν. ἢ κανονικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: ἔοικας ἤκειν ἔχων τε καὶ κεκτημένος κακά, τὰ μὲν φέρων (ἐνν. τὸν Αἴμονα), τὰ δὲ (ἐνν. τὴν Εὐροδίκην) τάχα ὄφρασθαι (καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἤκειν, ἀντὶ τοῦ ὀφόμενος). ἦ=αὐτά γε; **παμμήτωρ**=ἡ καθ' ὅλα (ἢ γεννήσασα τὸν Αἴμονα καὶ μέχρι τοῦ τάφου ἀκολοθήσασα αὐτὸν) μήτηρ. **νεοτόμος**=ὁ νεοστὶ πλήξας.

ἀντιστρ. α'. **δυσκάθατος**=δυσσεξιλέωτος (μὴ ἀρκεσθεῖς εἰς τὴν μεταμέλειαν τοῦ Κρόντος, ἀλλ' ἀπαιτήσας καὶ δύο θύματα, τοῦ Αἴμονος καὶ Εὐροδίκης.) **κατάγγελλα ἄχη**=λόπας διὰ τῶν ἀπαισίων εἰδήσεών σου. **προπέμπω**=ἐξαπολύω, προξενῶ. **θροῶ**=λέγω. **ἐπεξεργάσω**=ἀπετελείωσας (ἔδωσες τὸ τελειωτικὸν πλήγμα). **σφάγιος**=γενόμενος διὰ σφαγῆς. **ἐπ' ὀλέθρῳ**=εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ νόσθ μου. ἢ σύνταξις: τίνα νέον σφάγιον γυναικεῖον μόρον λέγεις ἀμφικεῖσθαί μοι ἐπ' ὀλέθρῳ (τοῦ νόσθ); **οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι**=δὲν εἶναι πλέον εἰς τὸ βάθος τοῦ οἴκου (διότι αἱ θύραι ἀνεφύθησαν). **ἐναντα**=ἀπέναντι. **πότιμος** (πίπτω)=(κακῇ) τύχη. **ὀξύθηκτος**=ὀξέως ἠκονημένος (θῆρω=ἀκονίζω), κοπτερός. **βωμία**=οὔσα εἰς τὸν βωμόν. **λύει**=παρέλυσε. **κελαινά** κατηγορ. προληπτικὸν=ὥστε γενέσθαι κελαινά=ἢ τὴν τοῦ θανάτου ἐκάλυπεν αὐτά. **λάχος** (τὸ)=μοῖρα. **λοισθιον** ἐπιρρημ. διορ.=τέλος δέ. **ἐφυμνῶ**=καταρῶμαι.

Πραγματ. τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν οἱ θεράποντες φέρουσιν ἐπὶ φρετῶν τὸ πτώμα τοῦ Αἴμονος, ὁ δὲ πατήρ διὰ τῆς χειρὸς του περιβάλλει αὐτό. "Αἶδου λιμῆν, ὁ λιμῆρ τοῦ θανάτου, διότι ἐκ τῆς τρικυμιώδους ζωῆς δέχεται ὡς λιμῆρ γαλήνιος πάντας. **ὄραν πάρεστιν** ἀνοίγεται ἢ μέση πόλη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκφέρεται διὰ μηχανήματος (τοῦ ἐκκεκλήματος) ὁ νεκρὸς τῆς Εὐροδίκης. **κακὰς πράξεις ἐφυμνήσασα** πῶς χαρακτηρίζεται ὁ ἄγγελος, ἀναφέρων ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κρόντος τοὺς λόγους τῆς Εὐροδίκης περὶ κακῶν πράξεων αὐτοῦ;

ε'. στ. 1306 μέχρι τέλους

Λεξιλογ. στο. β'. **ἀνέπιαν**=ἀνέπτῃν (ἀναπέτομαι)=ἐτρομάξα, ἐπετάχτηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου (ἐπειδὴ ἤκουσε τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου περὶ τῆς ἐκστομισθείσης ἐναντίον του κατάρως τῆς Εὐρουδίκης: «ἐφρμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ». **ἀνταίαν** (ἐνν. πληγὴν)=ἐμπρὸς εἰς τὸ στῆθος. **τί μ' οὐκ ἔπαισεν** (ἰσοδυν. μὲ ἐντονον προτροπὴν)=ἐμπρὸς ὡς μὲ κτυπήσῃ τις. **ἀμφίθηκτος**=ἀμψίστομος. **συγκέκραμαι**=ἔχω συνδεθῆ ἀναποσπάστως. **δύα**=δύη=δυστυχία. (προσωποπ.) **ἐπισκήπτομαι**=κατηγοροῦμαι. **τῶνδε μόνων κἀκείνων** διὰ μὲν τῶν α'. ἐνν. τὸν θάνατον τοῦ Αἴμονος, διὰ τῶν β'. τὸν τοῦ Μεγαρέως. ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων: (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ.: ὀρθῶς θρηνεῖς λέγων ταῦτα) ἐπεσκήπτο γε πρὸς τῆς θανοῦσης, ὡς ἔχων αἰτίαν τῶνδε κἀκείνων μόνων. **ποιῶ δὲ τρόπῳ καπελύσατο ἐν φοναῖς**;=καὶ με ποῖον δὲ τρόπον φονεύσασα ἐαυτὴν ἀπέθανε; **ὅπως**=μόλις. **ὄξυκωκυτον**=τὸ ὁποῖον ἐθρήνησε μὲ ὄξειας φωνάς. **τάδε οὐ ποθ' ἀρμόσει ἐξ ἐμᾶς αἰτίας ἐπ' ἄλλον βροτῶν**=ἡ αἰτία (ἡ εὐθύνη) αὐτῶν ἐδῶ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θὰ μεταβιβασθῆ ἀπὸ ἐμὲ εἰς... **καίνο**=φονεύω. **φάμ'**=φαμί=φημί. **ἔνυμον**=τῇ ἀληθείᾳ. **ἐν κακοῖς**=ἐν μέσῳ τῶν κακῶν (θέλει νὰ εἴπῃ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Κρέοντος ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ τοὺς νεκροὺς εἶναι κέρδος δι' αὐτόν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ κέρδους). **βράχιστα**=συντομώτατα. ἡ σύνταξις εἶναι: **κράτιστα γὰρ τὰ ἐν ποσὶν κακά, ὄντα (ὑποθ.) βράχιστα**. ἡ συντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: κρῆτιστον γὰρ ἔστι βράχιστα εἶναι τὰ ἐν ποσὶν (πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν) ὄντα κακά. (γίνονται δὲ συντομώτατα τὰ κακά, ἂν ἀποχωρήσῃ ὁ Κρέων τὸ ταχύτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως τῶν πτωμάτων, εἶναι δηλ. ἔμμεσος ὑπόδειξις τοῦ χοροῦ πρὸς τὸν Κρέοντα νὰ ἀποχωρήσῃ).

ἀντιστο. β'. τέρμιος ἡμέρα=ἡ τελευταία ἡμέρα (τοῦ θανάτου). **ὑπατος**=ἔσχατος. ἡ συντ.: φανήτω ὁ ὑπατος ἐμῶν μόνων (μοιρῶν) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίαν ἡμέραν. **τῶν προκειμένων τι**=ἐκ τούτων τι, ὅσα ἡ παρούσα περίστασις ἀπαιτεῖ. (ἐνν. τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν). **τῶνδε δηλ. τοῦ θανάτου σου. διοισι** (δηλ. τοῖς θεοῖς). **ταῦτα** (δηλ. τὸν θάνατον). **συγκατεύχομαι**=εὐχομαι ὅλα ὁμοῦ, συγκεφαλαιώσας εὐχομαι.

μάταιον=τὸν μηδὲν ὄντα, τὸν ἄχρηστον. ἰδο=νά προσβλέπω. πᾶ κλιθῶ=ποῦ νὰ στηριχθῶ (ἄφ' οὗ ἔχασα ἢδη πάντα). λέχριος=πλάγιος, πεπτοκῶς. τᾶν χερσῶν ἐνν. τὴν γυναῖκα καὶ τὸν Αἴμονα. τὰ δὲ=ἄφ' ἑτέρου δέ. ἐπὶ κρατὶ=εἰς τὴν κεφαλὴν μου. πότμος=μοῖρα. δυσκόμιστος=ἐκαίνος, ὃν δυσκόλως φέρει τις, ὁ ἀνεπύφορος, ὁ ἀφόρητος. εἰσάλλομαι=εἰσομοῦ, ἐνοικήτω. Ἄφ' οὗ ὁ Κρέων εἶπε τοὺς τελευταίους τοῦ λόγου ἀπῆλθεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τῶν θεραπεύοντων του, ὁ δὲ χορὸς ἀκολούθησ, καθ' ὃν χρόνον ἀπέρχεται, λέγει τοὺς τελευταίους ἐξ στίχους, ἐν οἷς ἐντάσσει ἢ ἠθικὴ τοῦ δράματος ἀρχιτὸ φρονεῖν=ἢ φρονήσις, ἢ εὐβουλία. πολλῶ πρότον=πρώτιστον, κυριώτατον. τὰ γ' εἰς θεοὺς=τοὺλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς θεοὺς (καὶ τοὺς ὅτι αὐτῶν δοιζόμενος νόμος). ἀσπετῶ=ἀσεβῶ. μεγάλιο λόγοι=μεγαλαυχία, κομπάρησις. μεγάλας πληγὰς ἀποτείσαντες=πληρώσαντες μεγάλας ποινάς, δηλ. διὰ μέγαλον δυστυχημάτων τιμορθεύτες. μεγάλιο λόγοι μεγάλας πληγὰς παρήχησις. ὑπέραρχος=ἐπερήφανος. γήρα μεταφορικῶς=μὲ τὸν χρόνον, ἀργῶ (μετὰ τὴν τιμωρίαν). ἐδίδαξαν (γρομικὸς ἀοριστᾶς)=συνήθως διδάσκον τοὺς ἄλλους.

Πραγματ. μέλλοντα ταῦτα... ὁ χορὸς ἄφ' ἐνός μὲν εὐσχήμως κατακρίνει ὡς ἀνόητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέωντος ἐπὶ κλήσειν τοῦ θανάτου, δὲ ὁ καὶ δικαιολογεῖται ὁ Κρέων ἐν στίχ. 1336, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτίθει νὰ ἐπιστεθῇ ἢ ταφῇ τῶν νεκρῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Κρέωντος. τὸ φρονεῖν πρότον κ.τ.λ. ἢ εὐβουλία δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων εὐθερεῖτο ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μάλιστα πολὺ πρότον, ἦτοι ἀριστον, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐν στίχῳ 1051 εἶδομεν ὅτι τὸ μὴ φρονεῖν ἐστὶ πλείστη βλάβη.

μετά
σκοπ

... εν ευσχήμως κατα-
... ου θανάτου,
... δὲ ἐπιζη-

τος.
των ἀν-
πρωτόν,
μὴ φρον

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΕΩΣ ΔΙΟΙΚ. ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. **130.**—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. **143.**—

(Διὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 1942 ἐκδοθέντα βιβλία τοῦ Ο.Ε.Σ.Β. ἐπιτρέπεται νὰ εἰσπράττηται ποσοστὸν κομιστῶν διὰ τὰς ἐπαρχίας 10% ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς ἀναγραφομένης ἐπὶ τοῦ βιβλίου. Ἀπόφασις Διοικ. Συμβ. Ο.Ε.Σ.Β. ὑπ ἀρ.θ. 79/11-2-42).